

PRIROČNIK UCCN

Naslov publikacije: Priročnik UCCN

Avtorji: dr. Jure Požgan, Boštjan Jerman, Iga Jurkota-Rebrovič, Marko Miladinović, Magdalena Rakovec, Iris Šömen, Igor Zidarič, Marike Grubar

Izdajatelj FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE, Založba FDV

Za založbo Hermina KRAJNC

Copyright © po delih in v celoti FDV 2020, Ljubljana.

Fotokopiranje in razmnoževanje po delih in v celoti je prepovedano.

Vse pravice pridržane.

Jezikovni pregled: dr. Jure Požgan

Oblikovanje: Miha Skrt, Žan Mole

Dostopno prek: <https://www.fdv.uni-lj.si/docs/default-source/katedra-za-mednarodne-odnose/prirocnik-uccn.pdf?sfvrsn=0>

Ljubljana, 2020

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za družbene vede

Društvo za Združene narode za Slovenijo
United Nations Association of Slovenia

Univerza v Ljubljani

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT**

Javni štipendijski, razvojni,
invalidski in preživninski
sklad Republike Slovenije

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v

Ljubljani

COBISS.SI-ID=28486403

ISBN 978-961-235-928-7 (pdf)

VSEBINA

1	UVODNIK	6
2	UNESCO MREŽA KREATIVNIH MEST	8
2.1	Poslanstvo in vizija	8
2.2	Agenda 2030 za trajnostni razvoj: cilji trajnostnega razvoja	9
2.2.1	Uspehi in šibke točke razvojnih ciljev tisočletja	9
2.2.2	Globalni cilji za vse	10
2.3	Uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja skozi UNESCO mrežo kreativnih mest	11
3	PREDSTAVITEV PRIJAVNEGA POSTOPKA	12
3.1	Tehnični vidiki prijave: Kako izvesti prijavo?	12
3.2	Predstavitev prijavnice po sklopih z obrazložitvami in praktičnimi napotki	16
3.3	Pojasnila meril ocenjevanja	22
4	PRIMERI DOBRIH PRAKS	24
4.1	FILM	25
4.1.1	Zakaj poskusiti s prijavo?	27
4.1.2	Kriteriji prijave specifični za področje filma	28
4.1.3	Primeri dobrih praks	28
4.1.3.1	Nabor aktivnosti	29
4.1.3.2	Naslavljanje ciljev trajnostnega razvoja	31
4.1.3.3	Vključevanje ranljivih skupin	33
4.1.3.4	Povezava filma z ostalimi področji	34
4.2	GASTRONOMIJA	39
4.2.1	Zakaj poskusiti s prijavo?	41
4.2.2	Kriteriji prijave specifični za področje gastronomije	42
4.2.3	Primeri dobrih praks	42
4.2.3.1	Nabor aktivnosti	43
4.2.3.2	Naslavljanje ciljev trajnostnega razvoja	44
4.2.3.3	Vključevanje ranljivih skupin	4
4.2.3.4	Povezava gastronomije z ostalimi področji	49

4.3	GLASBA	53
4.3.1	Zakaj poskusiti s prijavo?	55
4.3.2	Kriteriji prijave specifični za področje glasbe	55
4.3.3	Primeri dobrih praks	56
4.3.3.1	Nabor aktivnosti	57
4.3.3.2	Naslavljanje ciljev trajnostnega razvoja	58
4.3.3.3	Vključevanje ranljivih skupin	61
4.3.3.4	Povezava glasbe z ostalimi področji	62
4.4	LITERATURA	67
4.4.1	Zakaj poskusiti s prijavo?	69
4.4.2	Kriteriji prijave specifični za področje literature	69
4.4.3	Primeri dobrih praks	70
4.4.3.1	Nabor aktivnosti	70
4.4.3.2	Naslavljanje ciljev trajnostnega razvoja	73
4.4.3.3	Vključevanje ranljivih skupin	74
4.4.3.4	Povezava literature z ostalimi področji	75
4.5	LJUDSKA UMETNOST IN OBRTNITŠTVO	79
4.5.1	Zakaj poskusiti s prijavo?	81
4.5.2	Kriteriji prijave specifični za področje ljudske umetnosti in obrtništva	82
4.5.3	Primeri dobrih praks	83
4.5.3.1	Nabor aktivnosti	83
4.5.3.2	Naslavljanje ciljev trajnostnega razvoja	84
4.5.3.3	Vključevanje ranljivih skupin	86
4.5.3.4	Povezava ljudske umetnosti in obrtništva z ostalimi področji	86
4.6	MEDIJSKA UMETNOST	89
4.6.1	Zakaj poskusiti s prijavo?	91
4.6.2	Kriteriji za prijavo specifični za področje medijske umetnosti	92
4.6.3	Primeri dobrih praks	93
4.6.3.1	Nabor aktivnosti	93
4.6.3.2	Naslavljanje ciljev trajnostnega razvoja	94
4.6.3.3	Vključevanje ranljivih skupin	96
4.6.3.4	Povezava medijske umetnosti z ostalimi področji	98

4.7	OBLIKOVANJE	100
4.7.1	Zakaj poskusiti s prijavo?	102
4.7.2	Kriteriji prijave specifični za področje oblikovanja	102
4.7.3	Primeri dobrih praks	103
4.7.3.1	Nabor aktivnosti	103
4.7.3.2	Naslavljanje ciljev trajnostnega razvoja	104
4.7.3.3	Vključevanje ranljivih skupin	106
4.7.3.4	Povezava oblikovanja z ostalimi področji	107

1. UVODNIK

Drage bralke, dragi bralci,

Ideja o projektu je nastala kot rezultat dolgoletnega sodelovanja med Katedro za mednarodne odnose na Fakulteti za družbene vede in Društvom za Združene narode za Slovenijo, v katerega so kot prostovoljci vključeni tudi številni študenti programov Mednarodni odnosi in Evropske študije. Z namenom vključevanja študentov pri naslavljanju družbenih vprašanj in izzivov, s katerimi se soočajo vse globalizirane družbe, in povezovanja z negospodarskim in neprofitnim sektorjem, smo v okviru razpisa Študentski inovativni projekti za družbeno korist, ki ga sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada, uspeli s prijavo projekta “Mreža kreativnih mest UNESCO: Mestna občina Ljubljana (študija primera)”.

V ospredju projekta je izjemen pomen uresničevanja ciljev trajnostnega razvoja (CTR) do leta 2030, in sicer skozi obstoječo UNESCO mrežo kreativnih mest (mreža UCCN), ki zajema sedem ustvarjalnih področij – film, gastronomijo, glasbo, književnost, ljudsko umetnost in obrtništvo, medijsko umetnost in oblikovanje. Lokalne

skupnosti so v mreži prepoznane kot ključni akter pri doseganju globalnih trajnostnih zavez, ustvarjalni potencial mest pa kot strateški dejavnik njihovega razvoja.

Od leta 2015 je kot edino slovensko mesto članica te mreže tudi Mestna občina Ljubljana na področju literature. Da bi k iniciativi pritegnili še druga slovenska mesta in s tem aktivno pripomogli k uresničevanju CTR oziroma Agende 2030 za trajnostni razvoj, je bil cilj projekta (1) povečati ozaveščenost lokalnih skupnosti v Osrednjeslovenski regiji o CTR in ukrepih za njihovo uresničevanje ter (2) pripraviti priročnik za vključitev v mrežo UCCN, s katerim bodo druga slovenska mesta lažje sledila zgledu Ljubljane.

Pred vami je torej priročnik, ki ga je oblikovala projektna skupina študentov iz treh različnih članic Univerze v Ljubljani (Iga Jurkota-Rebrovič, Marko Miladinović, Magdalena Rakovec, Iris Šömen in Igor Zidarič iz Fakultete za družbene vede; Marike Grubar iz Filozofske fakultete; Miha Skrt in Žan Mole iz Naravoslovnotehniške fakultete) pod mentorstvom dr. Jureta

Požgana (Fakulteta za družbene vede) in Boštjana Jermana (Društvo za Združene narode za Slovenijo).

Z željo čim bolje nasloviti prednosti, ki jih prinaša vključitev mest v mrežo UCCN, prav tako pa odgovoriti na nekatere pomisleke in dileme pri odločitvi za prijavo, smo priročnik oblikovali na podlagi izkušenj, ki jih je z uspešno prijavo pridobila Mestna občina Ljubljana in v tesnem sodelovanju z Zavodom Divja misel, ki zanjo izvaja projekt "Ljubljana – mesto literature".

Priročnik je v tem oziru predvsem neke vrste vodič po mreži UCCN; kratki predstavitvi mreže UCCN in uresničevanja CTR skozi ustvarjalni potencial mest v drugem poglavju, v tretjem sledi razlaga prijavnega postopka za vključitev v mrežo UCCN. Pri tem so v ospredju trije vidiki prijave: priprava na prijavo, sam postopek prijave in pojasnitev meril ocenjevanja. Osrednji del priročnika predstavlja četrto poglavje, kjer so predstavljene dobre prakse v mrežo UCCN vključenih mest na vseh sedmih kreativnih področjih. Vsako podpoglavje tako najprej predstavi področno specifične motive in kriterije za prijavo, v nadaljevanju pa izpostavi primere dobrih praks v mrežo vključenih mest, in sicer glede na nabor aktivnosti, naslavljanje CTR, vključevanje ranljivih skupin in medsebojnega sodelovanja. Prednost takšne strukture

priročnika in načina predstavitve je, da mesta, ki razmišljajo o prijavi, na pregleden, jasen in ciljno (področno) usmerjen način vodi od seznanjanja z mrežo UCCN, prek predstavitve postopka prijave do dejanskih primerov delovanja mreže v praksi.

Projektna skupina je s priročnikom naredila prvi korak v smeri boljše zastopanosti Slovenije v mreži UCCN in uresničevanja CTR prek ustvarjalnosti. Drugi korak je odvisen predvsem od vas, draga mesta in lokalne skupnosti, da obstoječ ustvarjalni potencial, ki ga nedvomno ni malo, izkoristite in nadgradite. Pri tem ni pomemben le končni cilj – vključitev v mrežo UCCN, ampak bo uspeh že vsak tehtni razmislek na poti, v kolikšni meri in na kakšen način lahko vaše mesto ta ustvarjalni potencial izkoristi za hitrejše in okrepljeno doseganje CTR.

dr. Jure Požgan

2. UNESCO MREŽA KREATIVNIH MEST

2. 1. Poslanstvo in vizija

Z namenom spodbujanja sodelovanja v in med mesti, ki so ustvarjalnost prepoznala kot strateški dejavnik razvoja, je UNESCO leta 2004 oblikoval mrežo kreativnih mest. V mreži UCCN trenutno sodeluje 180 mest iz 72 držav na sedmih kreativnih področjih: film, gastronomija, glasba, književnost, ljudska umetnost in obrtništvo, medijska umetnost in oblikovanje. Osrednji cilj mreže UCCN je dvojen. Prvič, spodbuditi mesta, da v svoje razvojne načrte na lokalni ravni v večji meri vključujejo ustvarjalnost in kulturne industrije, pri tem pa povezujejo tako javni kot zasebni sektor in raziskovanje. Drugič, krepitev aktivnega mednarodnega povezovanja med sodelujočimi mesti prek izmenjave dobrih praks pri promociji ustvarjalnosti, večji participaciji v kulturnem življenju in mednarodnih izmenjavah. Tovrstno sodelovanje vodi k večji verigi vrednosti lokalnih kreativnih industrij in trajnostnemu razvoju urbanih področij na globalni ravni.

Članstvo v mreži UCCN mestom omogoča, da krepijo mednarodno sodelovanje, razvijajo pobude za vključevanje kreativnosti v razvojne strategije, spodbujajo razvoj,

produkcijo in diseminacijo kulturnih aktivnosti, dobrin in storitev. Prav tako omogoča nastanek kreativnih in inovacijskih središč ter novih možnosti za ustvarjalce in zaposlene v kulturnem sektorju. Sledi cilju, da je potrebno izboljšati dostop do kulturnih dobrin in storitev ter povečati participacijo vseh prebivalcev v kulturnem življenju, zlasti to velja marginalizirane in ranljive skupine oziroma posameznike.

Mreža UCCN spodbuja izvajanje aktivnosti mest tako na lokalni kot tudi mednarodni ravni, ki mestom omogočajo izmenjavo dobrih praks, znanja in izkušenj, izmenjavo in mreženje strokovnih in umetniških delavcev, izvajanje pilotnih projektov, partnerstev in pobud, ki naslavlja javni in zasebni sektor ter civilno družbo. Mesta dobijo dostop do študij, raziskav, analiz, politik in ukrepov za načrtovanje urbanega trajnostnega razvoja, ki jih omogoča mreža UCCN, prav tako pa možnost obveščanja in ozaveščanja javnosti o aktivnostih.

2. 2. Agenda 2030 za trajnostni razvoj: cilji trajnostnega razvoja

Septembra 2015 je v New Yorku (Združene države Amerike) potekal Vrh Organizacije združenih narodov (OZN) o trajnostnem razvoju, ki je prinesel nove usmeritve razvojnih prizadevanj za naslednjih 15 let – svetovni voditelji so s soglasjem sprejeli Agendo 2030 za trajnostni razvoj. Vrh je potekal kot zasedanje na visoki ravni Generalne skupščine OZN, kjer so zastopane vse države članice OZN. Za razliko od razvojnih ciljev tisočletja novo razvojno agendo s 17 cilji trajnostnega razvoja zaznamuje univerzalen pristop do

razvoju. Novi cilji na uravnotežen način naslavlajo tri razsežnosti trajnostnega razvoja – ekonomsko, socialno in okoljsko; za njihovo uresničevanje bodo ključna pristna partnerstva relevantnih deležnikov. V veljavo so stopili 1. januarja 2016.

2. 2. 1. Uspehi in šibke točke razvojnih ciljev tisočletja

Nova agenda gradi na izkušnjah uresničevanja razvojnih ciljev tisočletja, njihovih uspehih in šibkih točkah.

Predhodniki CTR, osem razvojnih ciljev tisočletja (Millennium Development Goals), so bili sprejeti leta 2000 z Milenijsko deklaracijo, ki je predstavljala pomemben

razvoja – CTR uresničujejo tudi države donatorice razvojne pomoči. Agenda 2030 za trajnostni razvoj je torej agenda za vse, za razvite države in države v

mednarodno dogovorjen okvir za odpravo svetovne revščine, lakote, bolezni in neenakosti.

Kot leto za uresničitev razvojnih ciljev

tisočletja je bilo določeno leto 2015.

Program Združenih narodov (ZN) za razvoj (United Nations Development Programme – UNDP) je na letni ravni spremljal napredek pri uresničevanju razvojnih ciljev tisočletja.

Poročilo o doseganju razvojnih ciljev tisočletja za leto 2015 ugotavlja, da so cilji spodbudili najuspešnejše gibanje za odpravo revščine v zgodovini človeštva. Kot izhodiščno leto za spremljanje napredka na področju razvoja je bilo določeno leto 1990. Število ljudi, ki živijo v skrajni revščini, se je od leta 1990 več kot prepolovilo.

Glede enakosti spolov je bil napredek zabeležen na področju izobraževanja in tudi na splošno (zastopanost žensk v parlamentih se je skoraj podvojila). Stopnja smrtnosti otrok pred dopolnjenim petim letom starosti in smrtnosti novorojenčkov se je prepolovila, umrljivost mater je padla za 45 odstotkov.

Dosežen je bil cilj zaustavitve širjenja malarije in postopno zmanjševanje primerov le-te. Vpis v osnovne šole v regijah v razvoju je dosegel 91 odstotkov. Kljub temu poročilo opozarja na neenakomeren napredek med regijami in državami. Kot največjo grožnjo človekovemu razvoju poročilo izpostavlja konflikte; države, ki jih pestijo konflikti, imajo namreč pogosto najvišjo stopnjo revščine.

Še pred iztekom leta 2015, postavljenega

kot mejnik za uresničitev razvojnih ciljev tisočletja, je bila sprejeta občutno obsežnejša razvojna agenda, ki osem razvojnih ciljev tisočletja nadgrajuje s 17 cilji trajnostnega razvoja in skoraj 170 podcilji.

2. 2. 2. Globalni cilji za vse

CTR, imenovani tudi globalni cilji, postavljajo nove temelje pri naslavljanju neenakosti s pestrim naborom globalnih izzivov: izkoreninjenje revščine in lakote, dobro zdravje, kakovostna izobrazba, enakost med spoloma, čista voda ter urejene sanitarije, dostopna in čista energija, dostojna delovna mesta ter gospodarska rast, inovacije, zmanjševanje neenakosti, trajnostna mesta, odgovorna poraba, podnebni ukrepi, neonesnaženi oceani in zemlja ter partnerstvo za doseganje ciljev.

Ob sprejemu nove agende v New Yorku je takratni generalni sekretar OZN Ban Ki-moon dejal: »Agenda, ki jo sprejemate danes, nadgrajuje cilje Ustanovne listine Združenih narodov. Uteleša težnje vseh ljudi po življenju v miru, varnosti in dostojanstvu ter zdravem planetu. Danes slovesno obljubimo, da bomo vsi podprli to vizijo potrebnih sprememb.«

2.3. Uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja skozi UNESCO mrežo kreativnih mest

Kultura in kreativnost sta v mreži UCCN prepoznana ne le kot dejavnika razvoja na področju izobraževanja, okolja, gospodarske rasti in socialne vključenosti, temveč kot osrednji področji za doseganje leta 2015 sprejete Agende 2030 za trajnostni razvoj na lokalni ravni. Ključno vlogo pri tem imajo prav kreativna mesta kot laboratoriji za oblikovanje inovativnih in uspešnih modelov zagotavljanja CTR. Urbana središča so namreč tista, ki v največji meri oblikujejo kulturno ponudbo, razvijajo kreativna delovna mesta (na področju kulture) in omogočajo socialno raznolikost, kohezijo, medkulturni dialog ter blaginjo prebivalcev.

Kot navaja zadnje poročilo iz letne konference mreže UCCN, ki je junija 2019 potekalo v Fabrianu v Italiji, so kreativna področja tesno povezana z uresničevanjem CTR. Mesta literature se tako zavzemajo za svobodo izražanja, večjo pismenost in večjezično okolje (CTR 4), mesta gastronomije za bolj odgovorno proizvodnjo hrane (CTR 8) in potrošniške vzorce (CTR 12), mesta filma in glasbe za spodbujanje človekovih pravic (CTR 6), enakosti (CTR 10) in solidarnosti (CTR 16). Mesta oblikovanja si prizadevajo za družbene

inovacije (CTR 4) in globalno državljanstvo (CTR 11), mesta obrti in ljudske umetnosti za večjo raznolikost, ohranjanje lokalnih praks in dediščine (CTR 11). Podobno si mesta medijske umetnosti prizadevajo povezati kulturni prostor z novimi tehnologijami (CTR 11).

Odločitev mest, da se vključijo v mrežo UCCN, lahko tako razumemo kot aktivno in strateško izpolnjevanje zaveze za uresničevanje CTR. Ker je postopek prijave in pridobitev designacije mesta kreativnosti precej zapleten in obsežen, so v naslednjem poglavju priročnika predstavljeni posamezni koraki in elementi prijave, ki lahko potencialnim prijaviteljem olajšajo odločitev in delo na prijavi.

3. PREDSTAVITEV PRIJAVNEGA POSTOPKA

3.1. Tehnični vidiki prijave: Kako izvesti prijavo?

Postopek prijave in napotki za prijavo

Mesta, ki kandidirajo za članstvo v UCCN, morajo oddati vlogo, ki jasno dokazuje njihovo zavezanost in sposobnost, da prispevajo k ciljem mreže skozi implementacijo mestnega akcijskega načrta opredeljenega v prijavi.

Vsaka vloga mora poleg zahtevanih dokumentov vsebovati še uradni dopis župana mesta in uradno pismo podpore Nacionalne komisije za UNESCO v državi prijave. Ob tem se ne sme pozabiti, da se prijave sprejemajo le, če so izpolnjene v angleškem ali francoskem jeziku. V primeru, ko niti eden od delovnih jezikov UNESCO ni znan skupini, ki vlogo pripravlja, je priporočeno, da se prijava napiše v maternem jeziku in se nato v končni različici prevede prek pooblaščenega prevajalca, saj neustrezno prevedene vloge lahko privedejo do nejasnosti in zmede v fazi ocenjevanja.

Mesta morajo biti pozorna tudi na to, da lahko priprava in predložitev vloge traja dlje, kot je bilo predvideno. Zato je treba posvetiti ustrezen čas fazi priprave, ustanovitvi vodstvene skupine in posvetovalne skupine. Iz izkušenj je potrebno celoten postopek speljati vsaj šest (6) mesecev pred rokom oddaje vloge, ob tem pa je smiselno zaprositi za pomoč določenega mesta, ki je že v mreži UCCN, še posebej na dotičnem kreativnem področju prijave. Tovrstno posvetovanje je smiselno opraviti pred začetkom priprav na oddajo vloge.

Pri pripravi vloge za mrežo UCCN je priporočljivo preučiti in upoštevati naslednje ključne dejavnike:

1. Proces sodelovanja: pripravo in oblikovanje vloge mora voditi občina kot rezultat participativnega procesa, ki vključuje ustrezne interesne skupine in partnerje iz javnega in zasebnega sektorja ter civilno družbo, vključno z mladimi.
2. Usmerjenost v prihodnost: kulturna dediščina in sedanja ustvarjalna sredstva mesta, ki kandidira, morajo biti stebri za oblikovanje skladnega in naprednega akcijskega načrta, ki prispeva k trajnostnemu urbanemu razvoju mesta v skladu z Agendo 2030 za trajnostni razvoj in njenimi sedemnajstimi (17) cilji trajnostnega razvoja.
3. Inkluziven trajnostni razvoj: kreativna mesta UNESCO spodbujajo trajnostni urbani razvoj na podlagi kulture in ustvarjalnosti kot vzvoda za doseganje CTR. V tem kontekstu morajo mesta pri oblikovanju svojega programa dejavnosti pokazati svojo zavezanost k oblikovanju Agende 2030 na mestni ravni z gradnjo inkluzivnega pristopa, ki obsega ekonomsko, socialno in okoljsko dimenzijo razvoja.
4. Dolgoročna zaveza: mesta, ki razmišljajo o predložitvi vloge, se morajo zavedati, da naziv ustvarjalnega mesta pomeni stalno in aktivno zavezanost k vrednosti in mandatu UNESCO, kot tudi uresničevanje ciljev mreže. Tako morajo mesta, ki kandidirajo, pripraviti dosleden in izvedljiv akcijski načrt, ki redno poroča o svojih dosežkih prek štiriletnega poročila o nadzoru članstva in se udeleževati na letnih konferencah UCCN.
5. Trajnostni akcijski načrt, zmogljivosti in sredstva: vloga mora vključevati strategijo za mesto, skupaj z akcijskim načrtom, ki določa posebne projekte in pobude na lokalni in mednarodni ravni, kateri se izvajajo v štirih (4) letih po možnem imenovanju. Akcijski načrt mora navesti prednostne naloge. Rezultat in učinek predlaganih pobud in projektov bo predmet ocenjevanja prej omenjenega nadzora.
6. Izmenjave in sodelovanje: izmenjave med mesti so ključne za razvoj, krepitev in verodostojnost mednarodne mreže. Zato je pomembno, da mesta kot kandidatke pokažejo svojo zavezanost in zmogljivosti za razvoj dejavnosti ter skupnih pobud na regionalni in mednarodni ravni z ostalimi člani mreže.

Za samo prijavo je priporočljivo, da mesto najprej oblikuje skupino za upravljanje znotraj občine ali pooblasti poseben oddelek, ki bo odgovoren za razvoj vsebine prijave. S tem tudi zadolži nekoga, ki bo deloval kot oseba za zvezo z UNESCO. Ta ekipa bo primarno odgovorna za pripravo vloge in za vsakodnevno upravljanje dejavnosti, ki so povezane z mrežo, skupaj s predstavnikom občine (oseba za zvezo) v primeru imenovanja.

Čeprav morajo vlogo voditi lokalne javne skupnosti, je nujno vključiti tudi vse zainteresirane skupine, ki lahko govorijo v imenu tako javnega in zasebnega sektorja, kot tudi v imenu civilne družbe mesta. Ključno je, da se vloga oblikuje v tesnem sodelovanju z vsemi ustreznimi akterji, kot so ustvarjalci, strokovnjaki kulturnih in ustvarjalnih industrij, akademski krogi ter nevladne organizacije in združenja. Potem, ko se vključijo vse zainteresirane strani, je priporočljivo vzpostaviti posvetovalno skupino, ki bo podpirala vodstveno ekipo pri pripravi vloge. Takšno posvetovalno skupino lahko sestavljajo različni akterji, vključno s predstavniki občine na visoki ravni, predstavniki civilne družbe, kulturnimi delavci, ključnimi akterji kreativnega sektorja mesta in predstavniki izobraževalnega sektorja.

Zaporedje za pripravo vloge:

1. župan se odloči pripraviti vlogo;
2. vzpostavitev vodstvene ekipe;
3. identifikacija ustreznih zainteresiranih skupin znotraj mesta in na regionalni ter mednarodni ravni;
4. ustanovitev posvetovalne skupine, ki bo vključevala ustrezne interesne skupine iz vseh sektorjev;
5. izvedba ozadja raziskave in priprava kartiranja obstoječih ustvarjalnih sredstev mesta;
6. osnutek srednjeročne (4-letne) strategije in akcijskega načrta za izvajanje ciljev mreže na lokalni in mednarodni ravni;
7. načrtovanje skupine za upravljanje v primeru imenovanja;
8. predlog ustreznega proračuna in raziskava možnosti financiranja;
9. župan napiše uradno pismo, v katerem predstavi vlogo
10. pridobitev uradne podpore nacionalnih in strokovnih združenj;
11. pridobitev uradne potrditve nacionalne komisije za UNESCO v državi prijave;
12. predložitev prijave z vsemi zahtevanimi dokumenti do roka za oddajo.

Izpolnjevanje prijavnice

Prijavo je treba oddati z uporabo uradnega obrazca za določeno leto prijave, ki je na voljo na spletni strani UCCN. Vsi deli obrazca morajo biti izpolnjeni, da se prijava šteje za popolno in veljavno, saj nepopolne prijave ne bodo predložene ocenjevalcem.

Zelo priporočljivo je, da se mesta izognejo naštevanju dejavnosti, saj prijavnica spodbuja kratke in jedrnate odgovore na vsako vprašanje. Uporaba funkcije "štetja besed" olajša proces pisanja odgovorov, saj oblika prijavnice dovoli vnos omejenega števila besed.

Predložitev prijave

Prijavo je treba poslati po elektronski pošti na naslov ccnapplications@unesco.org z zadevo, ki vsebuje leto prijave in namero prijave z nazivom mesta, ki se prijavlja, v angleškem ali francoskem jeziku (npr. 2019 Application of [name of the candidate city]).

To e-poštno sporočilo mora vsebovati naslednje priloge:

1. popoln seznam vseh dokumentov vključenih v prijavno datoteko;
2. izpolnjeno uradno prijavo v standardni obliki Word formata;

3. uradno pismo župana, ki je predlagal mesto za imenovanje;
4. uradno pismo o potrditvi kandidature s strani nacionalne komisije za UNESCO v državi prijave;
5. dve (2) uradni pismi podpore glavnih nacionalnih poklicnih združenj na danem kreativnem področju;
6. tri (3) fotografije mesta, ki mesto tesno povezujejo z danim ustvarjalnim področjem;
7. izpolnjen obrazec "Prenos pravic in registracija fotografij" (v angl. Cession of rights and register of photos).

Priporočeno je, da je oblika priloženih pisem kratka. Slednja naj jasno navajajo glavne razloge za podporo prijavi. Skupna velikost priloženih datotek ne sme presegati 20 MB. Obrazec za prijavo lahko vključuje največ tri (3) URL povezave do spletnih mest, ki zagotavljajo dodatne informacije o mestu in prijavljenem kreativnem področju.

3.2. Predstavitev prijavnice po sklopih z obrazložitvami in praktičnimi napotki

Za prijavo v UCCN je potrebno izpolniti prijavnico, ki jo vsako leto objavijo na UCCN spletni strani. To poglavje bo predstavilo prijavnico po sklopih, obrazložilo zahteve teh sklopov in podalo praktične napotke, ki lahko koristijo slovenskim mestom ob prijavi na katero izmed kreativnih področij. Napotki se nanašajo na prijavnico iz leta 2019.

V uvodnem odstavku se nahaja opozorilo, da je potrebno paziti na omejitve besed pri odgovorih. Obrazci so narejeni tako, da ni mogoče preseči omejitve besed. To že na začetku nakazuje, da mora prijavitelj biti pri odgovorih kratek in jedrnat, odgovori pa podprti z argumenti, primeri in številkami.

Vsebine prijavnice:

1. IME MESTA:

Navesti ime mesta, ki se prijavlja v UCCN.

2. DRŽAVA:

Vnesti ime države, v kateri se mesto nahaja.

3. KONTAKTI:

Navesti informacije o vodstveni ekipi: župan občine, predstavnik župana, glavni izvršilni kontakt (npr. vodja prijave), alternativni kontakt

4. KREATIVNO PODROČJE:

Opredeliti, na katero izmed sedmih (7) kreativnih področij se mesto prijavlja.

5. SPLOŠNA PREDSTAVITEV MESTA:

Prijavitelj z največ 1.500 znaki (s presledki) izvede splošen opis mesta, ki vključuje geografske, demografske, gospodarske in kulturne značilnosti mesta. Prav tako je potrebno opisati tudi glavne kulturne ustanove in infrastrukturo, mednarodne povezave in model upravljanja mesta.

6. GLAVNE RAZVOJNE PRILOŽNOSTI IN IZZIVI, S KATERIMI SE MESTO SOOČA –

uporaba kreativnosti kot gonila razvoja: Prijavitelj predstavi svoj pogled na kulturo in kreativnost ter opredeli, kako slednje uporabiti pri odkrivanju novih izzivov in priložnosti. Mesto, ki kandidira, mora v tem sklopu navesti aktivnosti, ki lahko okrepijo potencial kreativnega področja v skladu s trajnostnim razvojem mesta in izzivi znotraj njega. Prostorska omejitev obsega 1.200 znakov s presledki.

7. GLOBALNE RAZVOJNE POLITIKE IN STRATEGIJE:

Predstavitev glavnih globalnih razvojnih politik mesta s poudarkom na tistih, ki temeljijo na Agendi 2030 za trajnostni razvoj. Prostorska omejitev obsega 1.000 znakov s presledki.

8. PRIČAKOVAN UČINEK DESIGNACIJE IN ČLANSTVA NA TRAJNOSTNI RAZVOJ MESTA:

Predstavitev razlogov za prijavo v UCCN in pričakovan dolgotrajni učinek designacije na trajnostni razvoj mesta v štirih (4) letih od morebitne dodelitve naziva. Prostorska omejitvev obsega 1.200 znakov s presledki.

9. PRIPRAVLJALNI POSTOPEK ZA PRIJAVO:

Prijavitelj opiše postopek prijave v mrežo. Zaželeno je, da pri prijavi sodelujejo posamezniki tako iz javnega kot zasebnega sektorja. Udeležba akademikov, civilne družbe, ustvarjalcev in drugih strokovnjakov je prav tako zaželena. Hkrati je treba pojasniti, kako so posamezniki iz navedenih skupin sodelovali v postopku in kaj bodo pridobili od članstva v mreži. Prostorska omejitvev obsega 1.000 znakov s presledki.

10. SREDSTVA PROSILCA, KI SO NA VOLJO MREŽI:

Prijavitelj predstaviti glavne kulturne značilnosti mesta za kreativno področje prijave. Glavni poudarek mora biti na glavnih kulturnih značilnosti, ki morajo biti konkretno predstavljena, da lahko ocenjevalci ustrezno ovrednotijo kulturno vrednost posameznih navedb. Pri vsakem podpoglavju so prijavitelji omejeni na 1.000 znakov s presledki. Pri posameznih podpoglavjih je potrebno navesti:

10.1. Vlogo kreativnega področja, ki se nanaša na zgodovino mesta in njegov razvoj.

10.2. Trenutno gospodarsko pomembnost posameznega kreativnega področja in dinamiko kulturnega sektorja. Zaželeno je, da prijavitelj trditve podpre s podatki, statistikami, številkami, indikatorji in drugimi informacijami, ki nakazujejo prispevek kreativnega področja h gospodarskem razvoju mesta, zaposlitvam in številu »kulturnih« podjetij.

10.3. Različne skupnosti, ki sodelujejo v kreativnem področju.

10.4. Glavne sejme, konference, konvencije, dogodke in druge lokalne ali mednarodne dogodke, ki jih je mesto organiziralo v preteklih petih (5) letih. Doda se še pojasnilo, kako so ti dogodki vplivali na strokovnjake in ustvarjalce v mestu.

10.5. Glavne festivale in druge dogodke velikega obsega, ki jih je mesto organiziralo v zadnjih petih (5) letih.

10.6. Glavne mehanizme, tečaje, programe, ki promovirajo kulturo in kreativnost ter izobraževalne programe za mlade na izbranem kreativnem področju.

V odgovoru je treba navesti tako formalne kot neformalne programe, ki jih izvajajo obstoječe ustanove, vključno s pojasnilom, kako izboljšati kapacitete na tem področju.

10.7. Vseživljenjsko učenje, terciarno izobrazbo, vadbene centre in druge izobraževalne ustanove, ki delujejo na izbranem kreativnem področju.

10.8. Raziskovalne centre, specializirane institucije in programe v izbranem kreativnem področju.

10.9. Najbolj priznana infrastrukturo za ustvarjanje, produkcijo in razširjanje aktivnosti, dobrin in storitev na izbranem kreativnem področju, in sicer na strokovnem nivoju. Tukaj je potrebno navesti strokovne centre, kulturne podjetniške inkubatorje in aktivnosti gospodarske zbornice na izbranem področju kulture.

10.10. Glavne ustanove in kulturne centre, ki so namenjeni ustvarjanju na izbranem kulturnem področju in ciljajo na širšo javnost.

10.11. Predstavitev treh (3) glavnih programov, ki so v preteklih treh (3) letih spodbujali širšo participacijo v kulturnem življenju na izbranem področju. Zaželeno je, da se predstavi predvsem način vključevanja ranljivih skupin.

10.12. Predstavitev največ treh (3) programov ali projektov, ki so v preteklih treh (3) letih delovali na področju povezovanja različnih akterjev (javnega in zasebnega sektorja, mesta in akademskega področja idr.) na izbranem kreativnem področju.

10.13. Predstavitev vloge in učinka glavnih strokovnih in civilnih združenj ter organizacij na izbranem kreativnem področju.

10.14. Glavne iniciative, politike in smernice, ki jih je mesto implementiralo v zadnjih petih (5) letih, da bi izboljšalo položaj ustvarjalcev na izbranem kreativnem področju.

10.15. Podobno kot v prejšnji točki je potrebno predstaviti iniciative, politike in smernice, ki so vplivale na kulturno industrijo izbranega kreativnega področja v istem časovnem obdobju.

10.16. Predstavitev mednarodnih ali regionalnih pobud za sodelovanje z mesti iz drugih držav na izbranem kreativnem področju v zadnjih petih (5) letih.

10.17. Predstavitev programov ali projektov, ki posredno ali neposredno podpirajo in ustvarjajo sinergijo z drugimi kreativnimi področji.

10.18. Opis glavne mednarodne pobude ali oblike partnerstva, ki je v zadnjih dveh (2) letih vključevala vsaj dve (2) kreativni področji, npr. čezsektorski projekti, ki vključujejo več kreativnih področij.

10.19. Predstavitev glavne dostopne infrastrukture za dogodke in predstavitev dogodkov, ki jih je mesto v zadnjih treh (3) letih organiziralo na ostalih kreativnih področjih.

10.20. Navedba izdatkov in prihodkov mesta, ki so bili namenjeni izbranemu kreativnemu področju v preteklih petih (5) letih.

11. PRISPEVEK PRI DOSEGANJU CILJEV MREŽE:

Navesti je potrebno srednjeročno (4-letno) strategijo, ki opisuje, kako bo mesto uresničevalo glavni cilj mreže, ki je uporaba kreativnosti kot gonila trajnostnega razvoja na lokalni in globalni ravni. Pobude, ki jih mesto navede, morajo biti v skladu s CTR Združenih narodov. Pobude je treba zapisati konkretno in v skladu z dosedanjimi aktivnostmi mesta. Zgolj navajanje podatkov v seznam ni priporočeno. V primeru, da mesto dobi zaželeno designacijo, bo mreža pričakovala, da svoje pobude v naslednjih štirih (4) letih tudi izpolni. O dosežkih je potrebno poročati v poročilu (v angl. Membership monitoring report).

11.1. V tem odstavku je potrebno predstaviti tri (3) glavne projekte, programe ali iniciative, ki si prizadevajo uresničiti cilje mreže na lokalni ravni v skladu s trajnostnim razvojem. Dve pobudi morata biti iz izbranega kreativnega področja, tretja pa povezana z ostalimi kreativnimi področji. Pri opisu pobud in projektov je treba navesti skupine partnerjev, udeležencev in drugih, ki so sodelovali, ter predstaviti učinek aktivnosti, ki sovпада z inovativnim pristopom. Prostorska omejitev obsega 3.200 znakov s presledki.

11.2. Predstavitev največ treh (3) večjih pobud, programov ali projektov, ki so prispevali k uresničitvi ciljev mreže na mednarodnem področju. Še posebej tistih, ki so vključevala ostala mesta, ki so del kreativnih mrež. Dobro je, da predstavitev zajema opis sodelujočih skupin in cilje ter domet opisanih aktivnosti. Prav tako je smotrno dodati evalvacijo aktivnosti in pobude, ki si prizadevajo povečati aktivnosti v slabo zastopanih območjih s strani mreže. Dobro je predstaviti tudi mešane pobude, ki zajemajo več sektorjev kreativnih področij. Prostorska omejitev obsega 3.200 znakov s presledki.

11.3. Predvidevan proračun za uresničevanje predlaganega akcijskega načrta. Potrebno je predstaviti vsa možna sredstva, ki bodo prispevala k uresničitvi predstavljene pobude v naslednjih štirih (4) letih. Evalvacija odgovorov ni odvisna od višine proračuna, ampak od njegove uporabe, dostopnosti, koherence in navezave na akcijski načrt. Prostorska omejitev obsega 500 znakov s presledki.

11.4. Predvidena struktura za izvajanje načrta. Predstavitev strukture mesta in podlage, ki jo le-ta daje načrtu. Prav tako je potrebno predstaviti sodelujoče partnerje. Prostorska omejitev obsega 1.500 znakov s presledki.

11.5. Predviden načrt za komunikacijo in ozaveščanje o mreži. Prostorska omejitev obsega 1.000 znakov s presledki.

12. PREDLOŽITEV POROČILA O SPREMLJANJU ČLANSTVA:

Ob dodelitvi designacije mora mesto vsaka štiri (4) leta oddati poročilo, ki ga zahteva UNESCO. Treba je poročati o implementaciji programov in morebitnih načrtih za prihodnost ter aktivnostih, ki so povezane z UCCN.

13. PARTICIPACIJA NA LETNIH KONFERENCAH V MREŽI:

V primeru, da mesto dobi designacijo, mora imeti na voljo delegacijo skupaj z županom, ki se bo udeleževala konferenc, ki jih organizira UCCN. Mesto krije le stroške potovanja.

14. POSREDOVANJE INFORMACIJ SEKRETARIATU:

V primeru, da določeno mesto dobi designacijo, se mora zavezati, da bo vse spremembe in posodobljene kontaktne informacije posredovalo sekretariatu.

15. KOMUNIKACIJSKI MATERIAL:

Mesto mora prav tako predložiti kredibilni material, ki bo ob dodelitvi designacije objavljen na spletni strani UCCN. Mesto nosi odgovornost za podajanje točnih informacij, zato je potrebno previdno oblikovati to poglavje.

15.1. Kratka predstavitev kulturnih dobrin in lastnosti mesta. Potrebno je paziti, da se ne navaja le promocijo mestnega turizma. Podatki, dejavniki in številke, ki podpirajo trditve, so zelo zaželeni. Prostorska omejitev obsega 1.300 znakov s presledki.

15.2. Prispevki mesta, ki prispevajo k uresničitvi akcijskega načrta mesta v odnosu na delovanje UCCN. Prostorska omejitev obsega 700 znakov s presledki.

15.3. Največ tri (3) spletne strani, ki so povezane s posameznim kreativnim področjem in vsebino prijave.

15.4. Seznam članstva mesta v drugih področjih UCCN (vključno z UNESCO globalno mrežo učnih mest, Mednarodno koalicijo učnih in trajnostnih mest ter Zavezništvom velemest za vodo in podnebje) kot tudi v drugih mednarodnih platformah in zvezah.

3.3. Pojasnila meril ocenjevanja

Mesto je lahko imenovano v mrežo UCCN na podlagi vsebine, vpliva in predlaganega akcijskega načrta ter njegovega potencialnega prispevka k splošni viziji mreže, kakor tudi njegova zavezanosti mandatu UNESCO in Agendi 2030 za trajnostni razvoj.

Mesta, ki kandidirajo, se morajo zavezati k uresničevanju vseh ciljev, navedenih v izjavi o poslanstvu mreže, in se uskladiti s spodaj navedenimi merili, ki bodo uporabljena za usmerjanje postopka ocenjevanja:

1. Motivacija za prijavo in primarne razvojne priložnosti in izzivi, ki jih je treba izpolniti:

1. Dokazana zavezanost mesta, da želi doseči cilje mreže na lokalni in mednarodni ravni.
2. Skladnost ciljev in prednostnih nalog mesta s cilji in področji delovanja mreže ter pričakovani srednjeročni in dolgoročni učinki po imenovanju na področju trajnostnega razvoja mesta.
3. Skladnost ciljev in prednostnih nalog mesta s cilji in področji delovanja mreže UCCN.

2. Postopek priprave vloge:

1. Dokazati vključenost občine pri oblikovanju in pripravi vloge ter izvedbi predlagane strategije in akcijskega načrta.
2. Združevanje javnega, zasebnega in civilnega sektorja na skupnem projektu, ki ga podpira mesto.
3. Udeležba lokalnega kreativnega sektorja (ustvarjalcev, organizacijskih strokovnjakov, kulturnih podjetij) pri oblikovanju in pripravi prijave.

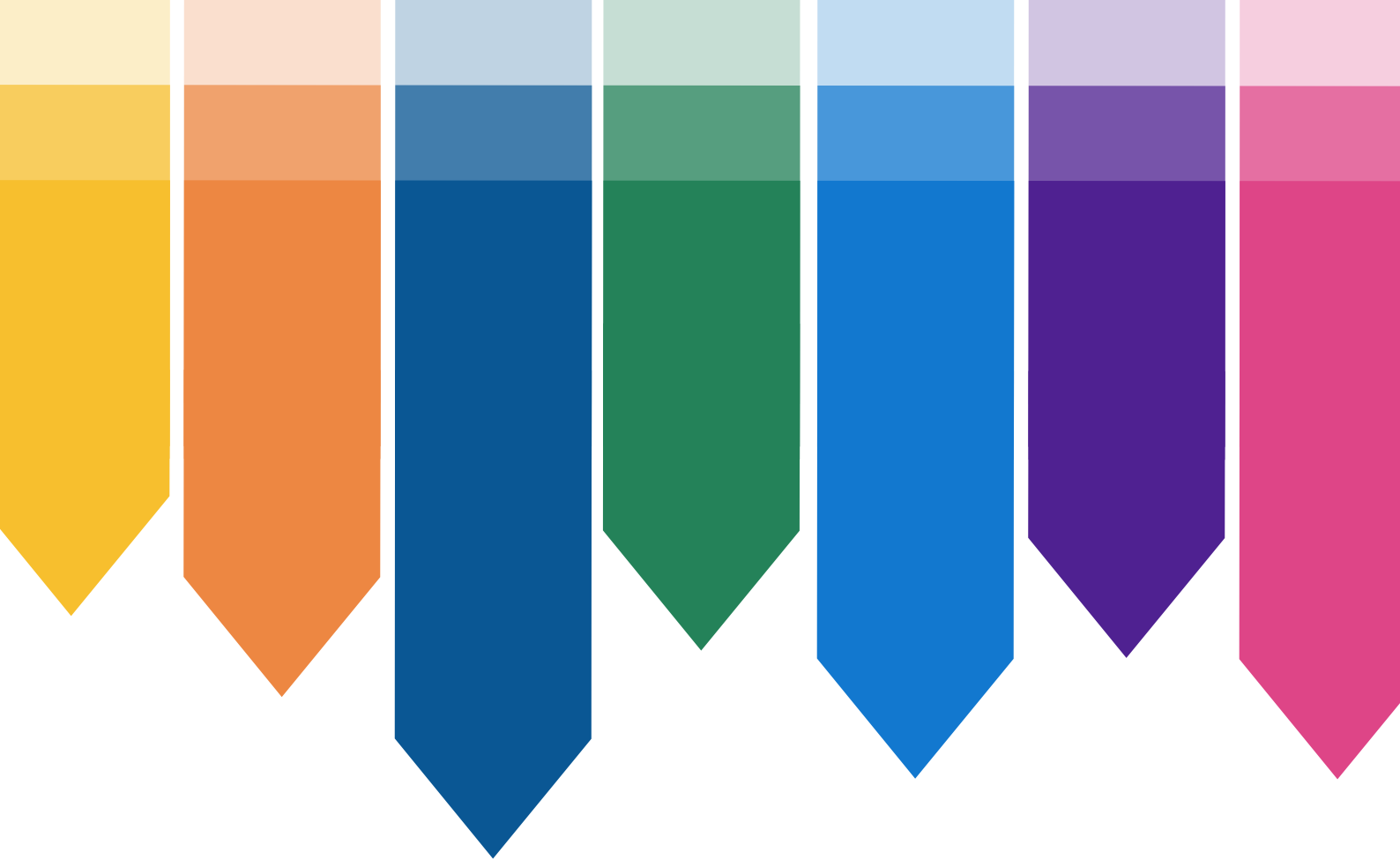
3. Sredstva, ki jih mesto kot prijavitelj, lahko prinese v mrežo:

1. Obstoj razvojne strategije in ukrepov za krepitev vloge ustvarjalnosti v družbeno-ekonomskem smislu mestnega razvoja v času prijave mesta.
2. Zgodovinski pomen in vloga ustvarjalnega področja za mesto v sodobnem gospodarskem in družbenem kontekstu.
3. Strokovno znanje mesta pri organizaciji lokalnih, nacionalnih in mednarodnih dogodkov, kot so konference ali razstave in druge dejavnosti, ki so namenjene tako strokovnjakom kot splošni javnosti.

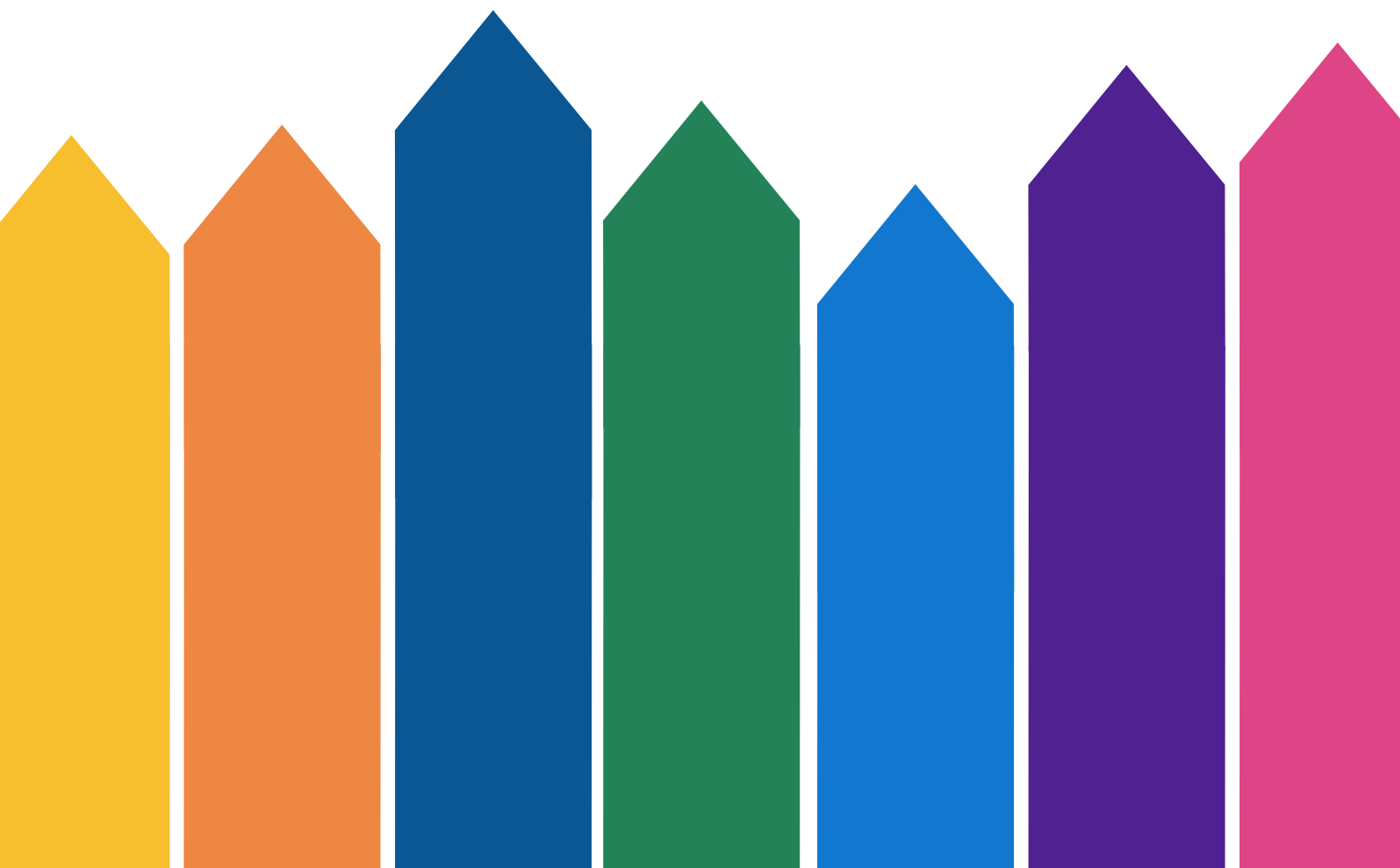
4. Sposobnost vključevanja glavnih strokovnih in nevladnih organizacij, ki predstavljajo civilno družbo, pri uresničevanju akcijskega načrta.
5. Kakovost, vpliv in inovativnost implementiranih ukrepov, ki podpirajo rast dinamičnih lokalnih kulturnih industrij na danem kreativnem področju.

4. Prispevki za doseganje ciljev mreže:

1. Uporaba in spodbujanje glavnih kulturnih in ustvarjalnih sredstev mesta.
2. Ustreznost, skladnost in izvedljivost predlaganega akcijskega načrta v smislu doseganja ciljev mreže na lokalni in mednarodni ravni.
3. Zmožnost ustvarjanja sinergij med danim ustvarjalnim področjem in drugimi ustvarjalnimi področji.
4. Sodelovanje z mesti v državah v razvoju.
5. Ustreznost strategije financiranja predlaganega proračuna.

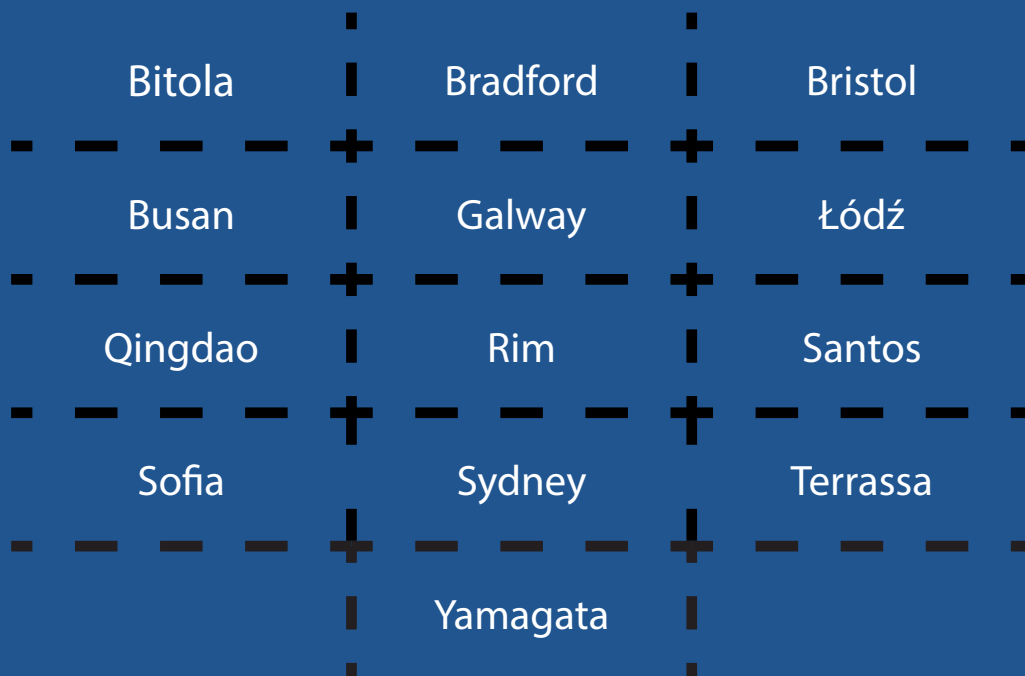
4. PRIMERI DOBRIH PRAKS

FILM

Mesta filma

Trenutno 13 mest po celem svetu nosi naziv UNESCO kreativnega mesta filma.

V primerjavi z ostalimi kreativnimi mesti, je kreativnih mest filma najmanj v celotni UNESCO mreži kreativnih mest (7,2 % vseh mest). Britansko mesto Bradford je bilo prvo, ki mu je bil naziv kreativnega mesta filma podeljen leta 2009, torej pet let po začetku UNESCO iniciative (UNESCO 1, 2018, str. 81–95). V letu 2017 se je mreži kreativnih mest pridružilo 5 mest: Yamagata (Japonska), Bristol (Združeno kraljestvo), Terrassa (Španija), Łódź (Poljska) in Qingdao (Kitajska). Slednja so bila tudi zadnja, ki so se pridružila mreži (UNESCO, b. d.a).

4.1.1. Zakaj poskusiti s prijavo?

Znamka UNESCO nosi svetovno prepoznavnost pri ohranjanju kulture in spoštovanju kulturne dediščine, mesta ki pridobijo oznako UNESCO kreativnega mesta filma pa se tako uveljavljajo kot svetovne prestolnice filmske kulture. Designacija na področju filma lahko postane katerokoli svetovno mesto, ki ima razvito filmsko tradicijo in jo namerava aktivno razvijati še v prihodnosti, ne le na nacionalnem nivoju temveč tudi v povezovanju z drugimi svetovnimi mesti. Filmska tradicija tako obsega kulturno filmsko dediščino, tradicionalne aktivnosti na področju filma (npr. filmske festivale) kot tudi večletno regionalno ali državno središče za filmsko umetnost.

Mesta designacijo filma primarno uporabljajo predvsem za promocijo svoje filmske tradicije, privabljanje gledalcev v kinematografe, filmske festivale in druge dogodke povezane s filmom ter izobraževanje in podporo filmskim umetnikom. Obenem mesta naslov UNESCO kreativnega mesta aktivno in uspešno uporabljajo za promocijo mesta kot lokacije za snemanje kot tudi za produkcijo filma ter s tem vključevanje lokalnih umetnikov in strokovnjakov s področja filma v širše okolje in kot enega izmed turističnih aspektov, ki mesto razlikuje od drugih mest.

Med pomembnejše aspekte sodelovanja v UNESCO mreži spada tudi mednarodno sodelovanje in povezovanje z ostalimi kreativnimi mesti na področju filma kot tudi z UNESCO kreativnimi mesti na splošno (UNESCO, 2018, str. 81–95).

V Sloveniji trenutno ni mesta, ki bi imelo naziv UNESCO kreativno mesto filma. Ker je število UNESCO designacij filma najnižje med vsemi, gre namreč le za 13 od 180 mest, obstaja še veliko neizkoriščenega potenciala za prijave drugih mest, vključno s slovenskimi. Na nivoju države za promocijo in spodbujanje ustvarjalnosti na filmskem in avdiovizualnem področju deluje Slovenski filmski center, katerega dejavnosti, kot so podpora filmskim festivalom, na katerih je predstavljena slovenska produkcija preteklega obdobja, sodelovanje z drugimi organizacijami na avdiovizualnem področju, spodbujanje področja in financiranje kot tudi pospeševanje ustvarjalnosti in produkcije ter še mnoge druge, omogočajo širok nacionalni okvir znotraj katerega mesta lahko razvijajo področje filma (Slovenski filmski center, n. d.).

4.1.2. Kriteriji prijave specifični za področje filma

Da lahko mesto prejme naziv UNESCO designacije filma mora izpolnjevati določene kriterije, ki so vezani na filmsko dediščino, njeno ohranjanje in razvoj v mestu. Od sprejetja CTR leta 2015 pomemben del kriterijev za dodelitev designacije predstavlja tudi uresničevanje CTR z aktivnostmi za prijavo na področju filma. Pri dodeljevanju naziva velikost mesta ne igra ključne vloge. Tako sta trenutno med UNESCO designacijami filma večmilijonsko južnokorejsko mesto Busan kot tudi severnomakedonsko mesto Bitola s približno 100.000 prebivalci (Busan City of Film, n. d., str. 1; UNESCO, 2018, str. 82).

Kriterije, ki naj bi jih izpolnjevala mesta, ki se prijavljajo na področju filma, lahko strnemo v obstoj:

- infrastrukture povezane s filmom (filmski studii, filmska pokrajina/okolje itd.);
- trajnih ali dokazanih povezav s produkcijo, distribucijo in komercializacijo filmov;
- filmskih festivalov, filmskih projekcij in drugih aktivnosti povezanih s filmom;
- pobud za sodelovanje na lokalnem, regionalnem in mednarodnem nivoju na področju filma in filmske umetnosti;
- filmske dediščine (arhivi, muzeji, zasebne zbirke in/ali filmske institucije);

- filmskih šol in centrov za usposabljanje na področju filma;
- pobud za širitev filmov na lokalnem ali nacionalnem nivoju;
- pobud za spodbujanje znanja in izmenjave znanja o tujih filmih (UNESCO, b. d.).

4.1.3. Primeri dobrih praks

Za lažjo predstavo in udejanjanje kriterijev potrebnih za pridobitev naziva UNESCO kreativnega mesta v tem poglavju sledijo primeri dobrih praks, ki jih izvajajo druge UNESCO designacije filma. Poglavje je razdeljeno na štiri podpoglavja. V prvem podpoglavju so naštet aktivnosti, ki so zanimive zaradi drugačnega pristopa do udejanjanja designacije kot tudi svoje aplikativnosti za slovenska mesta. Temu sledi podpoglavje naslavljanje CTR, v katerem so zapisane aktivnosti, ki izpolnjujejo cilje trajnostnega razvoja. Tretje podpoglavje se nanaša na dobre prakse, ki vključujejo najrazličnejše ranljive skupine. Eden izmed ciljev UNESCO designacij je vključitev vseh ljudi v kulturo, s posebnim poudarkom na ranljivih skupinah, ki imajo najmanj možnosti, da uživajo v kulturi, in sodelujejo pri njenem ustvarjanju. Zadnje poglavje pa se nanaša na primere dobrih praks mest, ki področje filma povezujejo z drugimi UNESCO kreativnimi področji,

saj je tudi to eden izmed kriterijev za dodelitev designacije kreativnega mesta filma.

4. 1. 3. 1. Nabor aktivnosti

Łódź (Poljska): Filmska komisija

V poljskem mestu Łódź filmska komisija nudi obširno in profesionalno brezplačno pomoč na vseh nivojih produkcije igranih, dokumentarnih in animiranih filmov kot tudi televizijskih programov, reklam, video posnetkov in drugih avdiovizualnih produkcij. Na ta način mesto aktivno pripomore k promociji mesta kot zaželene filmske lokacije na vseh nivojih filmske produkcije ter zagotovi kakovosten razvoj domače in tuje filmske produkcije v mestu. Vsakem projektu je dodeljen eden izmed članov filmske komisije, ki pomaga pri najrazličnejših izzivih filmske produkcije. Ti vključujejo pomoč pri iskanju lokacij snemanja; podajanje informacij o lokalnih in regionalnih ustvarjalcih filma, ki bi lahko sodelovali pri projektih kot tudi različnih drugih ljudi, ki bi bili potrebni za uspešno izvedbo projekta (npr. odvetniki, oglaševalci, prevajalci itd.); informacije o sofinanciranju projektov, ki ga zagotavlja mesto; pomoč pri pridobivanju dovoljenj in koordinacijo z lokalnimi oblastmi, kot je na primer policija; pogovore z lokalnim prebivalstvom za uporabo njihovih posesti za namene snemanja; ter promocijo mesta Łódź in

širše regije kot kraja, kjer je filmska kot tudi televizijska in multimedijaska produkcija cenjena in napredna. Poleg tega filmska komisija skrbi za filmski sklad, ki sofinancira določene filme (Łódź, b. d.).

Galaway (Irska) in Rim (Italija): Izmenjave filmskih študentov

Dve UNESCO designaciji filma, Galaway in Rim, sta leta 2017 sklenili partnerstvo in izvedli izmenjavo perspektivnih študentov filma v Rimu. Izmenjava je potekala med Centrom za kreativne umetnosti in medije na Galway-Mayo tehnološkem inštitutu (ang. Centre for Creative Arts & Media, Galway-Mayo Institute of Technology) in Centrom eksperimentalnega filma (ita. Centro Sperimentale di Cinematografia). Deset študentov Galway-Mayo tehnološkega inštituta je odpotovalo v Rim za 7 dni, kjer so se s svojimi italijanskimi sovrstniki udeležili predavanj in delavnic na področju filma. Ena izmed ključnih točk izmenjave je bila povezanost med študenti in deljenje znanj na področju montaže in produkcije. Preko tega projekta sta se tako povezali dve UNESCO designaciji filma in delili dobre prakse, kot tudi omogočili dodatno izobraževanje študentom filma (Galway City of Film, 2015; Galway Film Centre, 2018, str. 11).

Terassa (Španija) in Busan (Južna Koreja): Filmski in avdiovizualni centri

Avdiovizualni park Katalonija (cat. Parc Audiovisual de Catalunya) je eden izmed razlogov, zakaj je špansko mesto Terrassa eden izmed pomembnejši centrov za ustvarjanje in produkcijo avdiovizualne vsebine ter posledično tudi UNESCO designacija filma. Kompleks služi kot center za kreativno industrijo in produkcijo ter s tem prispeva h konsolidaciji filmske industrije kot kreativne in produktivne panoge. Več kot 40 različnim podjetjem, nudi popolnoma opremljen avdiovizualen produkcijski center, kjer lahko potekajo snemanja za filme, televizijo in oglase. Obenem brezplačno nudi prostore za ustvarjanje, raziskave in druge avdiovizualne projekte študentom in drugim perspektivnim posameznikom iz partnerskih institucij. Avdiovizualni park Katalonija služi tudi kot prostor za ustvarjanje kreativnih start-upov. Ti si delijo prostor z bolj uveljavljenimi projekti, kar doprinese k deljenju znanja, izvedbi najrazličnejših delavnic in ustvarjanju skupnih projektov (Ajuntament de Terrassa, 2017; Parc Audiovisual de Catalunya, b. d.).

V Busanu od leta 2002 deluje podoben projekt, in sicer Busanski center za filmska podjetja (ang. Busan Cinema Venture Center). V njem je zaposleno osebje, ki filmskim ustvarjalcem nudi različna usposabljanja na področju filma. Obenem

lahko prostor uporabljajo za lastno ustvarjanje, lahko pa si tudi sposodijo opremo za snemanje in dobijo podporo za neodvisne filmske projekte. Namen je bil ustvariti prostor, ki bi ga filmski ustvarjalci uporabljali za krajše projekte in na tak način zagotovili optimalno okolje za ustvarjanje filmov, kot tudi prostor, v katerem si lahko ustvarjalci izmenjujejo znanje in na tak način pripomorejo k oblikovanju lokalnih filmskih ustvarjalcev. Center ima kapacitete za približno 20 podjetij na področju različnih stopenj filmske produkcije (Busan City of Film, n. d., str. 10; Busan Metropolitan City, b.d.).

Bradford (Velika Britanija): Promocija filmskih lokacij

Ozaveščanje javnosti in promocija filmskih lokacij mest je eden izmed osrednjih ciljev UNESCO kreativnih destinacij filma. Za ta namen so v Bradfordu izdelali aplikacijo Bradfordska filmska dediščina (ang. Bradford Film Heritage), ki na kreativen, učinkovit in uporabniku prijazen način prikaže filmske lokacije v Bradfordu ter na tak način doprinese k ohranjanju kulturne dediščine filma kot tudi turistične promocije mesta. Aplikacija namreč na interaktiven način uporabniku prikaže najrazličnejše filmske lokacije po mestu za obdobje 100 let. Uporabniki lahko do aplikacije dostopajo brezplačno na spletni platformi. Aplikacija nudi zemljevid z vsemi filmskimi lokacijami,

razrez vseh filmov in TV serij, ki so bili posneti v mestu, opis obdobja, v katerem so bili posneti in seznam vseh specifičnih lokacij, kjer je snemanje potekalo. Prav tako je na aplikaciji dostopnih več zemljevidov z opisom tematskih filmskih poti (npr. TV drama pot, pot filmske dediščine, Bradford na velikem zaslonu itd.) (Bradford Film Heritage, 2019; Bradford UNESCO City of Film, 2016).

4.1.3.2. Naslavljanje ciljev trajnostnega razvoja

Sydney (Avstralija)

CTR 5: Doseči enakost spolov ter krepiti vlogo vseh žensk in deklic

V Sydneyju so razvili Inicijativo 50/50 (ang.

Initiative 50/50) z namenom povečanja vključenosti žensk v tradicionalno dominantnem moškem filmskem sektorju, predvsem na ključnih kreativnih področjih

(režija, produkcija, scenaristika). Slednje so dosegli s programi sofinanciranja:

- projekti so bili hitreje financirani, če je v projektu sodelovala ženska, ki je imela eno izmed ključnih kreativnih vlog (vseeno pa so se zavzemali primarno

za ocenjevanje na podlagi kakovosti, kreativnosti in umetniške pomembnosti);

- projekti so morali dokazati upoštevanje enakosti spolov, pri zaposlovanju dodatnih ljudi;
- razvili so Program razvoja industrije (Industry Development Program), v katerem so bili posebej izpostavljeni projekti, ki so zagotavljali možnosti za zaposlitve žensk v industriji;
- spodbujali so promocijo na družbenih omrežjih (vsebine in članki na temo žensk v filmski industriji);
- zavrnilo so sofinanciranje programa ali dogodka, ki je imel le moške paneliste.

Inicijativa je dosegla sledeče uspehe:

- ženske režiserke (35 % ➔ 43 %)
- ženske producentke (57 % ➔ 69 %)
- ženske scenaristke (32 % ➔ 53 %) (Sydney City of Film, 2017, str. 12).

Obenem so v Sydneyju oblikovali pobudo Ona snema (ang. She shoots), ki naslavlja neenakost spolov na področju snemalnih in zvočno-tehničnih vlog pri snemanju filmov. Izbrali so 8 žensk, ki so se udeležile izobraževanja pod vodstvom uveljavljenih žensk na tehničnih področjih filmske umetnosti. Prav tako so v sklopu programa nekatere udeleženske kasneje prejele ponudbo za delo na televizijskih resničnostnih šovih. Inicijativa poleg uresničevanja CTR 5 uresničuje tudi CTR 8,

5 ENAKOST SPOLOV

saj je eden izmed glavnih ciljev ustvariti dostojna delovna mesta tudi za ženske filmske ustvarjalke (Sydney City of Film, 2017, str. 13–14).

Galway (Irska):

CTR 8: Spodbujati trajnostno, vključujočo in vzdržno gospodarsko rast, polno in produktivno zaposlenost ter dostojno delo za vse

Pobuda Zahodne kreativne iniciative (ang. Creative Enterprise West) je nastala v UNESCO filmskem mestu Galway in med seboj povezuje Zahodno razvojno komisijo (ang. Western Development Commission), Galway-Mayo tehnološki inštitut (ang. Galway Mayo Institute of Technology), Galwayski filmski center (ang. Galway Film Centre), Galwayski mestni svet (ang. Galway City Council) in Galwayski okrajni svet (ang. Galway County Council). Glavni namen pobude je ustvarjanje novih,

trajnostnih služb in podjetij v visoko rastočih kreativnih industrijah. Na ta način želijo izkoristiti celoten kreativni potencial zahodne Irske združen

z novimi tehnologijami. Na kreativnih področjih, kot so animacija, TV, filmska produkcija, igre, objavljanje in oglaševanje,

nameravajo ustvariti skupnosti kreativnega talenta in podjetij pod celostnim vodstvom ter zagotoviti večjo konkurenčnost in uveljaviti zahodno Irsko kot center rasti kreativnih področij. Hkrati želijo povečati število zaposlitev in tudi gospodarsko rast (Galway Film Centre, 2018, str. 7).

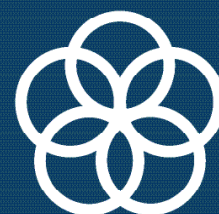
Santos (Brazilija)

CTR 17: Okrepiti načine in sredstva za izvajanje ciljev ter oživiti globalno partnerstvo za trajnostni razvoj

Promocija CTR je bila glavna ambicija filmskega festivala v Santosu z naslovom Film Fest. Pod krovno temo »Kakšnega sveta si želimo?« (ang. What world do we wish for) so med 28. avgustom in 5. septembrom 2018, prikazali 84 filmov iz Brazilije kot tudi osmih drugih držav, katerih namen je bila promocija CTR in uresničevanje slednjih.

Udeležba na festivalu je bila za gledalce brezplačna, aktivnosti pa so variirale med delavnicami, razpravami, razstavami in filmskimi produkcijami, ki so se jih udeležili tudi igralci, producenti, filmski kritiki in drugi filmski ustvarjalci. Cilj filmskega festivala je bil ustvariti podlago za debato o vseh

17 PARTNERSTVA ZA DOSEGANJE CILJEV

8 DOSTOJNO DELO IN GOSPODARSKA RAST

CTR in prikazati, kakšno vlogo imajo filmi pri promociji CTR, pri izmenjavi idej in kot orodje za promocijo kulture in izobrazbe. Z aktivnostmi so tako izpolnjevali več ciljev. Ohranjanje in promocija kulture spadata pod CTR 11, z brezplačno udeležbo na filmskem festivalu in uporabo filma kot orodja za učenje so izpolnjevali CTR 4, s promocijo dialoga med ljudmi za državljane o kulturni in družbeni raznolikosti so izpolnjevali CTR 17 in CTR 9, CTR 10 pa so izpolnjevali, saj so zagotovili forum, na katerem so med seboj lahko dobre prakse delili najrazličnejši filmski umetniki in jim zagotovili platformo za prikazovanje njihovih del (Santos Film Fest, n. d.).

4. 1. 3. 3. Vključevanje ranljivih skupin

Sydney (Avstralija): Vključevanje invalidov

Iniciativa Screenability NSW avstralskega mesta Sydney naslavlja in cilja na večjo zaposljivost ljudi z invalidnostjo v filmskem sektorju. Ti so namreč zaradi gibalnih ovir težje zaposljivi kot ostali ljudje ter imajo posledično otežen dostop do sodelovanja pri ustvarjanju filmske umetnosti.

Screenability temelji predvsem na zagotavljanju podpore za dostop do zaposlitve, pozitivnem odnosu družbe in posameznikov do invalidov kot tudi na izboljšanju dostopa invalidov do storitev. Med drugim so nudili plačana pripravništva za invalide pri pomembnih študijih (filmskih

in televizijskih) z namenom zagotavljanja razvoja filmskih veščin kot tudi možnosti sklepanja vezi med invalidi in ustvarjalci ter s tem potencialne zaposlitve. Prav tako so organizirali filmski festival (Screenability NSW Film festival, v sklopu Sydneyskega filmskega festivala), na katerem so prikazovali filme, ki so jih režirali, producirali ali napisali invalidi. Umestitev tega festivala znotraj večjega in prepoznavnega Sydneyskega filmskega festivala je dala filmom večjo kredibilnost in gledanost kot tudi splošno prepoznavnost, da so ti filmi dovolj kvalitetni in prikazani na tako znanem filmskem festivalu (Sydney City of Film, 2017, str. 10 – 11).

Bradford (Velika Britanija):

Vključevanje starejših oseb

Z namenom obujanja preteklosti in ohranjanja filmske zapuščine mesta so v Bradfordu, v sodelovanju med Yorkshirskim filmskim arhivom (Yorkshire Film Archive) in Bradfordskim metropolitanskim okrožnim svetom za odrasle in skupnostne storitve (Bradford Metropolitan District Council Adult and Community Services), predstavili iniciativo Spominska banka Bradforda (Memory Bank Bradford). V sklopu tega so leta 2016 izdali set spominskih DVD-jev z arhiviranimi posnetki lokalnih prebivalcev, najrazličnejših lokacij in dogodkov v mestu. Obenem so izurili več prostovoljcev, ki so filme prikazovali v domu za ostarele in na

tak način z njimi obujali spomine na čase iz preteklosti, delili zgodbe in uživali v kvaliteti prikazanih filmov. S to iniciativo so starejše osebe, ki so pogosto na stranskem tiru pri ohranjanju kulture, aktivno vključili v proces ohranjanja filmske umetnosti ter popestrili njihove aktivnosti z edinstvenim obujanjem lepih spominov na njihovo preteklost kot tudi kulturno preteklost mesta (Bradford City of Film, 2019; Bradford UNESCO City of Film, 2016, str. 6).

Bradford (Velika Britanija): Vključevanje migrantov

Film lahko služi tudi kot orodje za učinkovito povezovanje in integracijo med najrazličnejšimi družbenimi skupinami ter kot katalizator za pogovor. Na tak način film pripomore h kreiranju vključujoče in odprte družbe. To so v Bradfordu udeleženi s projektom Film v sosestvi (ang. Neighbourhood Film Project). V projekt so vključene najrazličnejše družbene skupine, od angleških, afriških, vzhodnoevropskih, arabskih in južnoazijskih, ki načeloma med seboj niso povezane oziroma le redko vstopajo v medsebojne odnose. Namen je bil preko aktivnosti povezanih s filmom, zagotoviti platformo na kateri bi se skupine različnih ver, kultur in identitet med seboj spoznale in povezale. V sklopu projekta je tako potekalo več filmskih projekcij in razprav namenjenih združevanju pripadnikov različnih skupin in spodbujanju

pogovora. Prav tako so v sklopu projekta potekala srečanja ob kavi (ang. coffee sessions), na katerih so razpravljali o potencialnih filmih, ki bi jih lahko prikazali in na tak način omogočili sodelovanje pripadnikov najrazličnejših skupin pri snovanju projekta. Prikazani filmi so bili zelo raznoliki, od otroških, ki so privabili predvsem mlade družine, do dokumentarnih filmov in dram, ki so osvetlile teme kot so identiteta in pripadnost. Obenem so med sodelujočimi izurili tudi nekaj prostovoljcev ter jim predali znanje, ki je potrebno za organiziranje filmskih projekcij, kot je npr. ozvočenje, osvetljava, ravnanje s projektorji in promocija kulturnih dogodkov povezanih s filmov (Bradford City of Film, 2019).

4. 1. 3. 4. Povezava z ostalimi področji

Busan (Južna Koreja): Povezovanje s področjem gastronomije

Združevanje različnih kreativnih področij v Busanu udeleženi s Busanskim filmskim festivalom hrane (Busan Food Film Festival). Ta poteka od leta 2016, na festivalu pa prikazujejo najrazličnejše filme, ki jih povezuje tematika hrane. Poleg tega lahko udeleženci uživajo tudi v tradicionalnih okusih Busana in uživajo v obeh izkušnjah hkrati. Na tak način so združili kulturno promocijo filma s tradicionalno kot tudi novejšo kulturo hrane mesta. Festivala se poleg filmskih umetnikov udeležijo tudi

priznani kuharski mojstri in strokovnjaki. Poleg klasičnih lokacij, torej kinematografov in zunanjih projekcij, so na festivalu tudi najrazličnejše cone hrane, npr. terasa s hrano, kjer lahko okusiš hrano prikazano v filmih ter izveš več o njej; cona sveže kmetijske hrane, kjer si lahko posamezniki kupijo hrano od lokalnih kmetovalcev in jo nato tam sami pripravijo; žar cona kjer lahko med gledanjem najrazličnejših nastopov umetnikov udeleženci uživajo v hrani pripravljene na žaru (Busan City of Film, n. d., str. 4; Busan Food Film Festival, 2019).

Santos (Brazilija): Povezovanje s področjem gastronomije, ljudske umetnosti in glasbe

V Santosu, Braziliji, združujejo različna kreativna območja v občinsko sofinanciranih kulturnih centrih imenovanih Vilas Criativas. Ta se nahajajo na delih mesta, kjer živijo družbeno ranljivejše skupine. Centri služijo kot kraji, kjer lahko omenjene skupine pridobijo profesionalne veščine, se udeležujejo kulturnih aktivnosti, hkrati pa jim ta ista mesta služijo kot prostor za druženje. Na ta način mesto uporablja kulturo kot dejavnik za družben, gospodarski in urbani napredek. Različna kulturna področja na ta način uporabljajo za zagotavljanje večje zaposljivosti ranljivih članov družbe in promocijo in ohranjanje kulture, vključno s filmsko umetnostjo. V mestu je 7 'kreativnih vasi', ki jih obišče okoli 5000 ljudi vseh starosti. Vsak izmed kulturnih centrov ima

določeno usmeritev: Vila Creativa Mercado nudi predvsem aktivnosti povezane z izdelovanjem ročnih izdelkov, gastronomijo in estetiko; Vila Creativa Vereador Nelson Antunes Mattos pa nudi predvsem športne aktivnosti, kot so balet, košarka, nogomet tudi učne ure kitare. Tečaji se v vseh centrih izvajajo brezplačno. Poleg teh aktivnosti v centrih v večernih urah pogosto prikazujejo filme, ki si jih prebivalci prav tako lahko ogledajo brezplačno. Inicijativa naslavlja tudi ranljive skupine in tako izpolnjuje CTR 8 – ustvarjanje novih delovnih mest za marginalizirane člane družbe (G1, 2018; Portal Viver em Santos, 2019; Zona Noroeste, 2019).

OPOMBE IN NAVEDKI

- 1: <http://unesdoc.unesco.org/images/0026/002642/264238e.pdf>
- 2: <http://unesdoc.unesco.org/images/0026/002642/264238e.pdf>
- 3: <http://unesdoc.unesco.org/images/0026/002642/264238e.pdf>
- 4: http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/pdf/Creative_cities_brochure_en.pdf
- 5: <https://ec1lodz.pl/node/3474?language=en>
- 6: <http://galwaycityoffilm.com/2015/11/09/new-international-student-exchange-with-rome-city-of-film/>
- 7: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/galway_-_gcof_unesco_monitoring_report_2018_compressed.pdf
- 8: <https://www.terrassacityoffilm.com/wp-content/uploads/2017/07/Candidate-to-the-Unesco-Creative-Cities-Network-Film-Section-EN.pdf>
- 9: <https://www.parcaudiovisual.cat/en/qui-som/>
- 10: <http://www.unescobusan.org/ebook/eng/index.html>
- 11: <https://english.busan.go.kr/bsfilm01>
- 12: <https://www.bradfordfilmheritage.com/map/>
- 13: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/monitoring_reports/UNESCO%20Bradford%20City%20of%20Film%20Report%202016%20%281%29.pdf
- 14: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/monitoring_reports/unesco_monitoring_report17_sydney.pdf
- 15: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/monitoring_reports/unesco_monitoring_report17_sydney.pdf
- 16: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/galway_-_gcof_unesco_monitoring_report_2018_compressed.pdf
- 17: <http://www.bradford-city-of-film.com/enjoy/memory-bank-bradford/>
- 18: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/monitoring_reports/UNESCO%20Bradford%20City%20of%20Film%20Report%202016%20%281%29.pdf
- 19: <http://www.unescobusan.org/ebook/eng/index.html>
- 20: <http://bfff.kr/>

VIRI

- Ajuntament de Terrassa. (2017). Rerrassa City of Film Spinning Creativity;
- Candidature Report. Dostopno prek: <https://www.terrassacityoffilm.com/wp-content/uploads/2017/07/Candidate-to-the-Unesco-Creative-Cities-Network-Film-Section-EN.pdf>
- Bradford City of Film. (2019). Memory Bank Bradford. Dostopno prek: <http://www.bradford-city-of-film.com/enjoy/memory-bank-bradford/>
- Bradford City of Film. (2019). Neighbourhood Film Project. <https://www.bradford-city-of-film.com/enjoy/neighbourhood/>
- Bradford Film Heritage. (2019). Bradford Film Map. Dostopno prek: <https://www.bradfordfilmheritage.com/map/>
- Bradford UNESCO City of Film. (2016). Monitoring Report 2016. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/monitoring_reports/UNESCO%20Bradford%20City%20of%20Film%20Report%202016%20%281%29.pdf
- Busan City of Film. (n. d.). UNESCO Creative City of Film Busan Membership
- Monitoring Report (2014-2018). Dostopno prek: <http://www.unescobusan.org/ebook/eng/index.html>
- Busan Mteropolitan City. (n. d.). Busan, Hub of Film and Visual Culture. Dostopno prek: <https://english.busan.go.kr/bsfilm01>
- Busan Food Film Festival. (2019). Busan Food Film Festival. Dostopno prek: <http://bfff.kr/>
- Facebook. [javna stran]. Dostopno prek: <https://www.facebook.com/znmidia/posts/2131638040267846/>
- G1. (2018). Santos inaugura nova Vila Criativa e abre 300 vagas para cursos eatividades. Dostopno prek: <https://g1.globo.com/sp/santos-regiao/noticia/santos-inaugura-nova-vila-criativa-e-abre-300-vagas-para-cursos-e-atividades.ghtml>
- Galway City of Film. (2015). Student Exchange with Rome City of Film. Dostopno prek: <http://galwaycityoffilm.com/2015/11/09/new-international-student-exchange-with-rome-city-of-film/>
- Galway Film Centre. (2018). UNESCO Monitoring Report 2018. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/galway_-_gcof_unesco_monitoring_report_2018_compressed.pdf
- Łódź. (b. d.). Łódź Film Commission. Dostopno prek: <https://ec1lodz.pl/node/3474?language=en>
- Parc Audiovisual de Catalunya. (b. d.). About us. Dostopno prek: <https://www.parcaudiovisual.cat/en/qui-som/>
- Portal Viver em Santos. (2019). Vilas Criativas de Santos oferecem sessoes gratuitas de cinema, neste fim de semana. 30. 4. Dostopno prek: <https://viveremsantoseregiao.com.br/acontece/vilas-criativas-de-santos-oferecem-sessoes-gratuitas-de-cinema-neste-fim-de-semana/>

- Santos Film Fest. (n. d.). About The Santos Film Fest. Dostopno prek: <https://santosfilmfest.com/sobre-o-festival/about-the-santos-film-fest/>
- Slovenski filmski center. (n. d.). Slovenski filmski center. Dostopno prek: <https://www.film-center.si/sl/o-centru/>
- Sydney City of Film. (2017). UNESCO creative cities membership monitoring report. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/monitoring_reports/unesco_monitoring_report17_sydney.pdf
- UNESCO. (2018). UNESCO creative cities programme for sustainable development. Dostopno prek: <http://unesdoc.unesco.org/images/0026/002642/264238e.pdf>
- UNESCO. (b. d.a). Creative Cities Network. <https://en.unesco.org/creative-cities/creative-cities-map>
- UNESCO. (b. d.b). The Creative Cities Network; A Global Platform for Local Endeavour. Dostopno prek: http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/pdf/Creative_cities_brochure_en.pdf
- Yamagata City of Film (b. d.). Yamagata Artists-in-Residence. Dostopno prek: <https://www.creative-yamagata.jp/en/archives/423>
- Zona Noroeste. (2019, 23. 4.). [Vilas Criativas de Santos têm sessões gratuitas de cinema...].

GASTRONOMIJA

Mesta gastronomije

Alba	+	Belém	+	Bergen	+	Buenaventura	+
Burgos	+	Chengdu	+	Cochabamba	+	Dénia	+
Ensenada	+	Florianópolis	+	Gaziantep	+	Hatay	+
Jeonju	+	Östersund	+	Panama	+	Paraty	+
Parma	+	Phuket	+	Popayán	+	Rasht	+
San Antonio	+	Shunde	+	Tsuruoka	+	Tucson	+
	+	Zahlé	+		+		+

Mesta na področju gastronomije predstavljajo malo manj kot šestino (14,4%) izmed vseh mest, ki so del UCCN. Danes je v mrežo kreativnih mest na področju gastronomije vključenih 26 mest. Prva designacija je postalo kolumbijsko mesto Popayán, ki je naziv prejelo (že) leta 2005. Kasneje so se mu pridružila še druga mesta. Zadnje mesto gastronomije je leta 2017 postalo ameriško mesto San Antonio(UNESCO, 2018b).

4. 2. 1. Zakaj poskusiti s prijavo?

Mnoga mesta skušajo okrepiti svoj ekonomski položaj z vlaganjem v znamčenje in s tem doseči večjo prepoznavnost doma in po svetu. Pri uspešnosti mest ključno vlogo igrata dva tipa dejavnikov. Prvi tip so dejavniki kot je npr. ustrezna infrastruktura oziroma obstoj možnosti za zagon nove ali širitev obstoječe industrijske panoge. Gre za dejavnike, ki lahko privabijo nove investitorje, katerih vložki prispevajo k rasti gospodarstva in povečanju prihodkov. Med drugi tip dejavnikov sodijo tisti, ki privabljajo turiste, npr. varnost in pestra ponudba turistom privlačnih aktivnosti (Hankinson, 2001; Hankinson, 2007).

Mesta, ki se odločijo za znamčenje na področju gastronomije s pomočjo naziva, kot je kreativno mesto, to storijo iz različnih razlogov. Med najpogostejše bi lahko uvrstili naslednje:

- utrjevanje lastne živilske industrije, tudi prek tega, da jo predstavijo ostalemu svetu;
- promocija lastne kulinarčne tradicije in njeno ohranjanje prek turizma in različnih gastronomskih prireditev;
- zavarovanje, ohranjanje in negovanje identitete določenega geografskega prostora;
- želja po spreminjanju in predrugačenju

podobe mesta (Berg in Sevón, 2014; Güler, Sanchez-Canizares, Çakıcı, 2016, 148).

Čeprav v Sloveniji še ni mesta, ki bi bilo del mreže na kreativnem področju gastronomije, potencial obstaja. Mnoge slovenske regije in kraji imajo razvit svojevrsten tip kulinarike, ki se pogosto pripravlja na tradicionalen način. Imamo tudi dobro razvit sistem izobraževanja; kar nekaj srednješolskih ustanov ponuja izobraževalne programe na področjih gastronomije in/ali turizma ter dela z živili, v katerih se lahko usposobimo za poklice, kot so mesar, pek, slaščičar, živilsko prehranski tehnik, naravovarstveni tehnik in gastronomski tehnik. Poleg tega je Slovenija nedavno kandidirala tudi za naziv »Evropska gastronomska regija 2021«.

Ta naziv bodo skušali izkoristiti predvsem za promocijo nacionalne kulinarike in gastronomije. Hkrati bodo ozaveščali javnost o pomenu trajnostnega razvoja in zdrave prehrane, spodbujali prakse trajnostnega turizma in lokalne samooskrbe, povezovali podeželska in urbana področja ter spodbujali mala in srednja podjetja (MKGP, 2019a).

4. 2. 2. Kriteriji prijave specifični za področje gastronomije

Velikost mesta in število prebivalcev pri ocenjevanju prijav ne igra vloge, saj so naziv prejela mesta z le nekaj deset tisoč prebivalci kot tudi mesta, v katerih prebivajo milijoni ljudi (Pearson in Pearson, 2016, str. 173). Vse designacije s področja gastronomije imajo vsaj eno skupno lastnost, to je umeščenost v kmetijsko produktivne regije (prav tam).

Za mesta, ki bi želela pridobiti naziv kreativnega mesta na področju gastronomije, je priporočljivo, da izpolnjujejo najmanj enega izmed naslednjih pogojev:

- imajo dobro razvito področje gastronomije, ki je hkrati eno izmed prepoznavnih znakov regije oziroma urbanega središča;
- imajo pester nabor ponudnikov prehrane, ki vključuje tudi številne restavracije, ki ponujajo tradicionalne jedi;
- v jedi vključujejo tradicionalne, avtohtone sestavine;
- vzdržujejo tradicionalne kuharske prakse, veščine in metode, ki so se ohranile kljub industrijskemu in tehnološkemu napredku;
- spodbujajo obstoj tradicionalne prehranske industrije in prodaje izdelkov na tržnicah;
- pripravljajo in izvajajo gastronomske festivale, tekmovanja in dogodke, ki

povečujejo prepoznavnost dogajanja na področju gastronomije znotraj mesta in regije ali celo na nacionalni in nadnacionalni ravni;

- zavedajo se pomena (varovanja) okolja in izvajajo promocijo trajnostno ter lokalno pridelane hrane;
- skrbijo za promocijo nutricionistke v izobraževalnih ustanovah (vključno s tečaji za kuharje, natararje itd.) in načrtujejo ter izvajajo učne ure namenjene ozaveščanju o ohranjanju in pomenu biotske raznovrstnosti (Güler, Sanchez-Canizares, Çakıcı, 2016: 138; Pearson in Pearson, 2016, 168).

4. 2. 3. Primeri dobrih praks

V nadaljevanju so predstavljeni primeri dobrih praks v UCCN vključenih mest gastronomije. Primeri so razdeljeni v štiri različne kategorije, ki smo jih oblikovali glede na zahteve v uradnem prijavnem obrazcu (UNESCO, 2019). Denimo, mesta morajo v prijavi predstaviti že obstoječe primere lokalnih in mednarodnih projektov, iniciativ in drugih dejavnosti, ki jih izvajajo na izbranem kreativnem področju (prav tam). Poleg tega morajo pokazati, kako bodo njihove dejavnosti in razvojne politike sledile Agendi 2030 za trajnostni razvoj (gl. MZZ, 2015) in s tem tudi (posameznim) CTR (UNESCO, 2019). Obrazec vključuje

podobne zahteve tudi glede kandidatovih načrtov povezanih z vključevanjem ranljivih skupin in povezovanjem lastnega kreativnega področja z drugimi kreativnimi področji. V vlogi je prostor, da mesto opiše, kako naslavlja skupine, kot so mladi, ženske in (druge) ranljive skupine (prav tam).

Del vloge od mesta zahteva, da navede projekte, iniciative, partnerstva ali druge dejavnosti za obdobje zadnjih treh let, ki so združevali izbrano kreativno področje, npr. področje gastronomije z enim ali dvema drugima kreativnima področjema, ter dogodke, ki so pokrili vsebine drugih kreativnih področij (prav tam).

4. 2. 3. 1. Nabor aktivnosti

Tsuruoka (Japonska): Program za novinarje

V japonskem mestu Tsuruoka so zagnali program Novinarjev prehranske kulture (ang. Food Culture Reporters), s katerim skušajo prek družbenih medijev in spletnih strani informirati javnost o samem procesu proizvodnje, predelave in kuhanja. Objavljajo atraktivne zgodbe, ki poznane in manj poznane jedi prikažejo v povsem novi luči, ne zgolj z receptom in fotografijo končnega izdelka. Ena izmed bolj prepoznanih aktivnosti, ki potekajo v okviru programa, je Simpozij Baba Gotso, kjer si ljudje izmenjujejo tradicionalne družinske recepte, ki so jih skozi zgodovino zapisovale matere in jih predajale svojim otrokom (UNESCO, 2018a).

Chengdu (Kitajska): Kulinarično preoblikovanje ulic in mestnih četrti

V nekaterih mestih se odločijo posvetiti posamezne ulice gastronomiji, pri čemer so določene ulice namenjene različnim gastronomskim dejavnostim, druge pa denimo združujejo samo ponudnike prehrane ali pa samo trgovce z lokalno pridelanimi poljščinami in lokalno narejenimi izdelki. Primer takšnega mesta je tudi Chengdu na Kitajskem, kjer so spremenili kar nekaj predelov mesta in jih posvetili bodisi tradicionalni prehrani bodisi modernim gostinskim storitvam, nekatera območja pa so namenili akterjem, ki so specializirani za svetovno kuhinjo. Za gostince, ki delujejo v teh predelih, je značilno, da kupujejo sestavine od lokalnih proizvajalcev. Svoje delo skušajo dopolniti tudi s sodelovanjem z obstoječimi akterji na področju turizma in z akterji na drugih kreativnih področjih, saj na omenjenih ulicah delujejo tudi številni obrtniki in umetniki (UNESCO, 2012, 14–15; UNESCO 2017a).

Parma (Italija): Izobraževanje o etični pridelavi in porabi prehranskih izdelkov

V italijanskem mestu Parma izvajajo projekt »Rastemo v harmoniji in izobražujemo za dobrobit« (ang. Growing in Harmony Educate for Well-Being). Z njim skušajo organizatorji (mestna uprava, državne šole, Univerza v Parmii itd.) doseči otroke, najstnike, starše in učitelje, ki živijo v mestu. Ciljno skupino želijo izobraziti o pomenu zdrave prehrane in zdravega življenjskega sloga. Gre za dolgotrajen projekt, ki deluje ciklično. En cikel traja eno leto, pri čemer za vsako leto izberejo krovno temo. Znotraj posameznega leta organizirajo številne interaktivne delavnice, kjer sodelujoči skozi igro in znanost (npr. s pomočjo eksperimentov) spoznavajo značilnosti določene hrane. Učijo jih tudi, kako lahko sam pripraviš določene jedi (npr. kako zamesiš in spečeš kruh), kako lahko gojiš rastline (npr. zelenjavo) na lastnem balkonu, kaj lahko ustvariš iz recikliranih odpadkov itd. Po uradnih podatkih naj bi v projektu vsako leto sodelovalo okoli 2500 otrok in 300 učiteljev (Matovic, Hernani in del Valle, 2018, 28–29).

4. 2. 3. 2. Naslavljanje ciljev trajnostnega razvoja

Shunde (Kitajska)

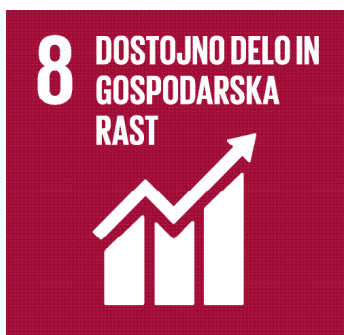
CTR 2: »Odpraviti lakoto, zagotoviti prehransko varnost in boljšo prehrano ter spodbujati trajnostno kmetijstvo«

Na Shunde Food Festival v istoimenskem mestu na Kitajskem so leta 2018 prvič postavili razstavne prostore, kjer so prodajali in promovirali visokokakovostne kmetijske produkte iz najrevnejših regij, kot so Liangshan, Leizhou, Xuwen. Postavili so tudi opremo za kuhanje, kjer so obiskovalcem različni slavni kuharji pokazali, kako lahko skuhaš vrhunske jedi iz surovin iz regije Liangshan. Mesto se je odločilo tudi, da bo kmetom iz revnih regij pomagalo vzpostaviti kontakt z obstoječimi gostinci (UNESCO, 2018a). V tem vidiku mesto s projektom naslavlja tudi CTR 2. Mesto je s projektom vzpostavilo strukturo, ki je kmetom omogočila, da lahko svoje produkte prodajo neposredno gostincem in se s tem izognejo posrednikom.

CTR 12: »Zagotoviti trajnostne načine proizvodnje in porabe«

V istem mestu so želeli javnost izobraziti tudi o pomenu zavržene hrane. Vsi ponudniki hrane so na svoje mize postavili napise »Ne zavrženi hrani«. Poleg tega je mesto poskrbelo, da se je osebje, zaposleno v restavracijah in pri drugih ponudnikih hrane, pričelo seznanjati z okolju prijaznimi materiali in načini serviranja hrane. Denimo, hrano so pričeli pakirati v okolju prijazni embalaži, gostom, ki so hrano kupili v uličnih kioskih ali na stojnicah, so predlagali, da namesto pribora za enkratno uporabo raje uporabijo pribor za večkratno uporabo, ki ga po jedi vrnejo gostincem, gostinci pa so pričeli pripravljati obroke z nizkim ogljičnim odtisom. Leta 2016 je mesto uvedlo številne iniciativne, s katerimi je želelo izboljšati kakovost zraka. Ponudnike hrane so pričeli spodbujati k menjavi opreme in h kuhanju s pomočjo obnovljivih virov energije (UNESCO, 2018a). Z opisanimi dejavnostmi naslavljajo CTR 12 s tem, da želijo zmanjšati količino zavržene hrane in zmanjšati količino odpadkov s pomočjo preventivnih ukrepov, recikliranja in ponovne uporabe.

Dénia (Španija)

CTR 2: »Odpraviti lakoto, zagotoviti prehransko varnost in boljšo prehrano ter spodbujati trajnostno kmetijstvo«

CTR 8: Spodbujati trajnostno, vključujočo in vzdržno gospodarsko rast, polno in produktivno zaposlenost ter dostojno delo za vse«

CTR 12: »Zagotoviti trajnostne načine proizvodnje in porabe«

V španskem mestu Dénia so pričeli v okviru Projekta Biomoscattell (ang. The Biomoscattell project) spodbujati organsko kmetovanje. Drugačen način kmetovanja naj bi najprej deloval kot »prva pomoč« pri obnovitvi zemljiških površin, sčasoma naj bi se spremembe pokazale še v manj onesnaženem okolju (zraku in vodi) in bolj rodovitni zemlji. V projekt je danes vključenih osem kmetov, ki jim pomagajo trije strokovnjaki, tehniki s Politehnične univerze v Valenciji (ang. Polytechnic University of Valencia). Končni produkti, ki pridejo na trg, so sveže grozdje, rozine, grozdni sok in vino.

Tudi pri prodoru na trg in pri postavljanju cen (v smislu pravičnega plačila) so kmetom pomagali prej omenjeni strokovnjaki. Projekt naj bi imel številne pozitivne posledice tudi na drugih področjih, med drugim naj bi

prispeval k razvoju nove vrste kmečkega turizma, kar prinaša tudi nova delovna mesta, predvsem za mlade (Matovic, Hernani in del Valle, 2018, 49–50). Opisani projekt uspešno vključuje ranljivi skupini malih kmetov in mladih. S tem, ko omogoča delovna mesta zanje, izpolnjuje del CTR 12, saj poleg delovnih mest (tudi na področju trajnostnega turizma) spodbuja še obstoječo lokalno kulturo in izdelovanje lokalnih izdelkov. Poleg tega naslavlja že omenjeni CTR 2 in da prispeva k ohranjanju stare vrste grozdja in izboljšanju rodovitnosti zemlje, ter omogoča, da kmetje vstopajo na trg brez posrednikov in omejitev. Projekt naslavlja tudi CTR 8, s tem ko vlaga v tehnološko prenavo in inovacije, ki ohranjajo okolje, pri tem pa zaposluje tako moške kot ženske in ustvarja zaposlitve za mlade.

Tsuroka (Japonska) in Tucson (ZDA)

CTR 2: »Odpraviti lakoto, zagotoviti prehransko varnost in boljšo prehrano ter spodbujati trajnostno kmetijstvo«

CTR 15: »Varovati in obnoviti kopenske ekosisteme ter spodbujati njihovo trajnostno rabo, trajnostno gospodariti z gozdovi, boriti se proti širjenju puščav, preprečiti degradacijo zemljišč in obrniti ta pojav ter preprečiti izgubo biotske raznovrstnosti«

V mestu Tsuruoka na Japonskem so pričeli zbirati semena poljščin, ki se prenašajo

iz generacije v generacijo in so jih v preteklosti uporabljali predvsem za namene samooskrbe. Ravno zaradi dejstva, da gre za stare sorte, ki so jih pridelovali na specifične, tradicionalne načine in jih uporabljali za namene tradicionalne kuhinje, so se raziskovalci

Fakultete za Agrikulturo Univerze v Yamagati in člani Yamagata Fóruma za domorodne poljščine (ang. Yamagata Forum for Indigenous

Crops) odločili, da bodo skušali popisati vse poljščine, ki se prenašajo iz roda v rod (ang. heirloom crops). Ob pričetku raziskave leta 2006 so jih prepoznali in popisali 48, v nadaljevanju, do leta 2016, pa je njihovo število zraslo kar na 60 (UNESCO, 2018a).

Nekaj podobnega počnejo tudi v severnoameriškem mestu Tucson.

Organizacija Native Seeds/SEARCH (NSS) skuša zmanjšati lakoto, ohraniti raznolikost poljščin in tradicionalni način pridelovanja. Vzpostavili so iniciativo »Zavarujmo prihodnost hrane« (ang. Securing the Future of Food), katere namen je oblikovanje semenske banke (ang. seed bank), ki bo shranjevala semena in skrbela za njihovo distribucijo. Ista organizacija skuša izobraziti ljudi o pomenu samooskrbe in o načinih vzgajanja določenih poljščin. NSS npr. stopi

v kontakt z malimi kmeti in jim »posodi« svoja semena. Od malih kmetov zahteva le, da v času pridelkov shranijo nova semena in jih ob koncu sezone posredujejo NSS. Skratka, NSS jih nauči na kakšen način lahko ohranijo semena, tako kot so to počeli v preteklosti, ter na kakšen način lahko zmanjšajo svoje stroške, npr. stroške nakupa semen/sadik (Mendelson, 2017, 20–21).

Oba projekta naslavljata CTR 15, saj spodbujata ohranjanje obstoječe biotske raznovrstnosti in preprečujeta, da bi bila nekatera starodavna semena izgubljena za vedno. Tucson ga deloma naslavlja, ker posoja zbrana semena in na ta način skrbi, da so genski viri v obtoku in da do njih dostopajo predvsem mali kmetje. Poleg tega izpolnjujeta tudi nekatere vidike CTR 2. Oba ohranjata genetsko raznovrstnost semen in s tem kulturnih rastlin ter ustvarjata lastno semensko banko. Tucson poleg tega nudi pomoč lokalnim malim kmetom, ki težko konkurirajo večjim kmetom s podporo različnih multinacionalnih podjetij in lobijev. Projekt naslavlja tudi ranljive skupine, saj je med malimi kmeti največ žensk (Mendelson, 2017, 22).

4. 2. 3. 3. Vključevanje ranljivih skupin

Florianópolis (Brazilija): Vključevanje migrantov in beguncev

Določena mesta, denimo Florianópolis, Brazilija, izvajajo programe, s katerimi želijo izboljšati zaposljivost migrantov in beguncev, ki povečini prihajajo s Haitija, iz Sirije, Venezuele, Bolivije, Konga in Senegala. Prišleki se pogosto le težka vključijo v družbo, saj imajo precej težav že z iskanjem dostojnega dela, mnogi namreč nimajo ustrezne izobrazbe. Drugi oteževalni dejavnik je neznanje uradnega jezika, zaradi česar nekateri migranti le težka komunicirajo z domačim prebivalstvom. Ena izmed možnosti, ki lahko izboljša njihov položaj, je udeležba v »Programu za kvalifikacijo migrantov in beguncev« (ang. Immigrant And Refugee Qualification Program). Udeležencem so ponujene brezplačne aktivnosti, v sklopu katerih se lahko naučijo osnov na področjih, kot so gastronomija, hotelske storitve, pekarstvo in postrežba v restavracijah. Ponujajo jim tudi brezplačne tečaje portugalščine, da bi lažje in hitreje presegli jezikovne ovire (UNESCO, 2018a).

Shunde (Kitajska):

Vključevanje ljudi s posebnimi potrebami ter vključevanje najrevnejših prebivalcev

Med leti 2015 in 2018 je kitajsko mesto Shunde ponujalo brezplačne 7-dnevne tečaje za prebivalce s posebnimi potrebami, ki so težje zaposljivi. Brezplačnega kuharskega treninga se je udeležilo 300 ljudi. V letih 2017 in 2018 so organizirali tudi tekmovanje, na katerem je sodelovalo 97 prebivalk in prebivalcev s hendikepom. 9 tekmovalk in tekmovalcev so kasneje zaposlili ponudniki gostinskih storitev.

Isto mesto od leta 2018 izvaja tudi intenzivne kuharske tečaje za najbolj revne družine, pri čemer jim izvajalec programa pokrije vse stroške. Prepričani so, da lahko že ena oseba, ki zna kuhati in lahko na podlagi tega dobi zaposlitev, pomaga družini pri zmanjševanju revščine. Do sedaj je v programu sodelovalo 56 pripravnikov in pripravnic, 18 izmed njih je prejelo polletni trening, 38 pa kar celoletnega. V program nameravajo vključiti tako lokalne prebivalce kot revne družine iz province Guangdong in mest kot so denimo Leizhou, Xuwen, Qingyuan, Yunfu and Liangshan (prav tam).

Östersund (Švedska), Parma (Italija), Dénia (Španija), Bergen (Norveška) in Gaziantep (Turčija): Vključevanje mladih

Mesta Östersund (Švedska), Parma (Italija), Dénia (Španija), Bergen (Norveška) in Gaziantep (Turčija) so oblikovala Erasmus + projekt imenovan »Mladi v akciji za kreativno in trajnostno gastronomijo« (ang. Youths in action for a creative and sustainable gastronomy), ki je poznan tudi pod imenom Youth4Food. Z njim želijo mladim omogočiti pridobivanje veščin, zaradi katerih bodo lahko postali aktiven del gastronskega sektorja. Vključeni so v številne aktivnosti, ki jih izvajajo učitelji v sodelovanju z različnimi zasebnimi podjetji, zaradi katerih spoznajo celoten postopek – od pridelave hrane pa do njene uporabe oziroma priprave različnih jedi. Z opisanimi dejavnostmi skušajo doseči dvoje: zmanjšati brezposelnost mladih, ki so ena izmed najbolj ranljivih skupin na področju zaposlovanja, in vnesti ideje o trajnostnem razvoju na področje gastronomije (prav tam, 2018c).

4. 2. 3. 4. Povezava z ostalimi področji

Tsuruoka (Japonska): povezovanje s področjem filma

Mesto Tsuruoka na japonskem od leta 2017 prireja »Festival Filma o hrani v mestu Tsuruoka« (ang. Tsuruoka Food Film Festival). Odločili so se, da vsako leto z enotedenskim programom ustvarjajo priložnosti, kjer lahko lokalni prebivalci izvejo nekaj (več) o obstoječih gastronomskih aktivnostih, tehnikah, jedeh ipd. V središču dogajanja so projekcije različnih filmov domače in tuje produkcije, ki jim pogosto sledijo pogovori z različnimi akterji s področja gastronomije. V tem času lahko ljudje pri kar 32 gostincih, ki delujejo znotraj mesta, izberejo hrano s posebnih menijev. Gostinci menije oblikujejo v dogovoru z organizatorji festivala, zato vanje vključijo jedi, ki se pojavljajo v predvajanih filmih (UNESCO 2017b, 2018b).

Hatay (Turčija) in Parma (Italija): povezovanje s področjem glasbe

Turško mesto Hatay gosti Svetovno razstavo gastronomije in kulinarike (ang. »World Gastronomy Culinary Exposition«). Udeležijo se je lahko vsa mesta, ki so del mreže kreativnih mest na področju gastronomije. V programu, ki traja kar dva tedna, so tudi vsebine, s katerimi skušajo povezati področje gastronomije s področjem glasbe. Znotraj »Uličnih festivalov

gastronomije« (ang. Gastronomy Street Festivals) poskrbijo, da lahko obiskovalci kar 5 dni zapored spremljajo glasbene nastope v živo (Hatay Gastronomy Expo, 2017). Italijansko mesto Parma ravno tako išče presečišča med gastronomijo in glasbo, pa tudi med gastronomijo in umetnostjo. V ta namen organizirajo izobraževalne programe, kot sta »Laboratorij za prehrambeno znanost« (ang. Food Science Labs) in »Hrana in nutricionistika za otroke in mladostnike« (ang. Food and the Nutrition for Children and Youth project). Glavni cilj teh programov je približanje gastronomije javnosti (Matovic, Hernani in del Valle, 2018, 27).

Chengdu (Kitajska) in Jeonju (Južna Koreja): povezovanje s področjem ljudske umetnosti in obrtništva

Mesta skušajo najti presečišča tudi s kreativnim področjem ljudske umetnosti in obrtništva. Primer takšnega mesta je npr. kitajski Chengdu, kjer so postavili Muzej sečuanske kuhinje (ang. Sichuan Cuisines Museum). Gre za prvi tovrstni muzej na svetu, kjer ljudje lahko vidijo sečuanske jedi ter nekatere izmed njih celo skuhajo in poskusijo. Poleg tega je na ogled več kot 3000 različnih kosov kuhinjskih pripomočkov in namiznega pribora, od tistih iz obdobja 475-221 pr. n. št. do tistih, ki jih uporabljajo še danes. V muzeju imajo tudi razstavno področje, kjer so prikazane tradicionalne

obrti in kjer se lahko obiskovalci preizkusijo v izdelovanju svetovno poznane Pixian čilijeve paste in v izdelovanju tofuja s pomočjo kamnitega mlina (UNESCO, 2017a; China Highlights, 2018).

Drugi primer je južnokorejsko mesto Jeonju, kjer želijo spodbuditi proizvodnjo tradicionalnega namiznega pribora. Leta 2013 so prvič organizirali dogodek, kjer so predstavili 100 različnih vrst pribora, kar je v celoti nanesele okoli 350 različnih razstavnih predmetov. Z dogodkom so želeli opozoriti na pomen lokalne kuhinje in obstoječih kuharskih umetnosti. Za takšno obliko razstave so se odločili, ker so želeli predstaviti različne kuharske zgodbe iz preteklosti in pri ljudeh vzbuditi pozornost za posebno obrt – izdelovanje pribora. V tem sklopu nameravajo v prihodnosti prenoviti stari del mesta, imenovan Seonmichon, in ga spremeniti v kulturni prostor. Mesto želi s to prenovo povezati področje gastronomije s področjem ljudske umetnosti in obrtništva. V oblikovanju pribora vidijo eno izmed najmočnejših skupnih točk obeh področij in priložnost, da razvijejo in ohranijo obstoječo obrt. Poleg tega nameravajo organizirati tudi mednarodni fórum, kamor bodo povabljeni vsa mesta s področja obrti in ljudske umetnosti ter različne razstave, kjer bodo lahko obiskovalke in obiskovalci videli obstoječe in nove primere namiznega pribora (prav tam).

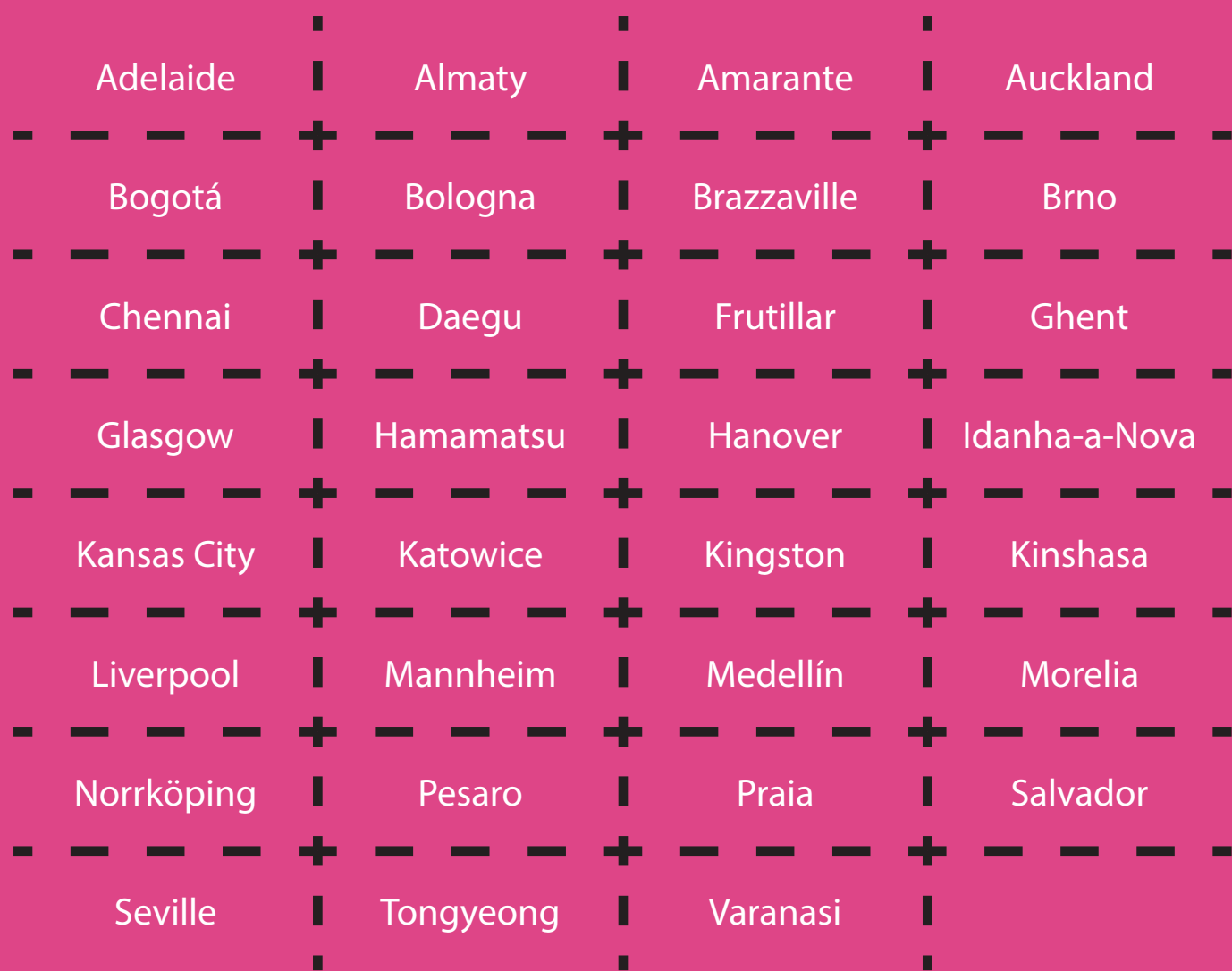
- Berg, P. O. in Guje, S. (2014). Food-branding places – A sensory perspective. *Place Branding and Public Diplomacy*, 10(4), 289–304.
- Güler, O., Sanchez-Canizares, S. M. in Çakıcı, C. 2016. UNESCO Creative Cities of Gastronomy: A Glimpse on Unesco Creative Gastronomy Cities of Turkey and Spain. V ITHMC,
- 2nd International Tourism and Hospitality Management Conference: Book of Proceedings (str.134–150). Sarajevo: ITHMC.
- Hankinson, G. (2001). Location Branding: A Study of the Branding Practices of 12 English Cities. *Journal of Brand Management*, 9(2), 127–142.
- Hankinson, G. (2007). The Management of Destination Brands: Five Guiding Principles Based On Recent Developments in Corporate Branding Theory. *Journal of Brand Management*, 14(3), 240–254.
- Hatay Gastronomy Expo. (2017). World Gastronomy Culinary Exposition. Dostopno prek <http://hataygastronomi.com/en/hatay-gastronomy-expo>, 25. 6. 2019.
- Matovic, M., Anartz, M. H. in del Valle, R. S. S. (2018). Creative Cities: Mapping Creativity driven cities. 12 Good Practices from UNESCO Creative Cities Network. Bilbao: University of Deusto Press.
- Pearson, D. in Pearson, T. (2016). Branding Food Culture: UNESCO Creative Cities of Gastronomy. *Journal of International Food & Agribusiness Marketing*, 28(2), 164–176.
- UNESCO. (2012). Reviewing Report on City of Gastronomy. Chengdu, China. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/EvaluationReport_Chengdu.pdf.
- UNESCO. (2017a). Membership Monitoring Reports of Creative Cities Designated between 2010 and 2013. Dostopno prek <https://en.unesco.org/creative-cities/content/reporting-monitoring>.
- UNESCO. (2017b). Food x Film. The First Food Film Festival in Tsuruoka. Dostopno prek: <https://en.unesco.org/creative-cities/events/%E2%80%9Cfood-x-film%E2%80%9D-first-food-film-festival-tsuruoka>, 13. 7. 2019.
- UNESCO. (2018a). Membership Monitoring Reports of Creative Cities Designated in 2014. Dostopno prek <https://en.unesco.org/creative-cities/content/reporting-monitoring>.
- UNESCO. (2018b). UNESCO Creative Cities Programme for Sustainable Development. Paris: UNESCO.
- UNESCO. (2018c). Youth 4 Food: Encouraging a New Generation of Culinary Experts. Dostopno prek <https://en.unesco.org/creative-cities/events/lab2030-youth-4-food->

- encouraging-new generation-culinary-experts
- UNESCO. (2019). UNESCO Creative Cities Network Call For Applications 2019. Application Form. Dostopno prek: <https://en.unesco.org/creative-cities/content/call-applications>
- MKGP. (2019a). Slovenija - Evropska gastronomska regija 2021. Dostopno prek http://www.mkgp.gov.si/si/delovna_podrocja/promocija_lokalne_hrane/evropska_gastronomska_regija_2021/
- MKGP. (2019b). Slovenski zaščiteni kmetijski pridelki oziroma živila. Dostopno prek http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/mkgp.gov.si/pageuploads/podrocja/Kmetijstvo_zascita_kmetijskih_pridelkov_zivil/2019/3_26.2.2019/SPLET_zasciteni_26_2_19.pdf
- MKGP. (2019c). Zaščitene označbe porekla in zaščitene geografske označbe za vina. Dostopno prek: http://www.mkgp.gov.si/si/delovna_podrocja/kmetijstvo/kmetijski_trgi/vino/specifikacija_proizvodov/
- MKGP. (2019d). Zaščitene geografske označbe za žgane pijače. Dostopno prek http://www.mkgp.gov.si/si/delovna_podrocja/kmetijstvo/kakovost_pridelkov_in_zivil/zgane_pijace/
- Mendelson, J. H. (2017). Food Justice Policy and the UNESCO City of Gastronomy: How the Designation Can Lay a Positive Foundation for the Future of the Food System of Tucson, Arizona. Tucson. The University of Arizona. Dostopno prek: <https://repository.arizona.edu/handle/10150/625098>
- MZZ. (2015). Spremenimo svet. Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030. Dostopno prek: http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/Zunanja_politika/ZDH/Politike_MRS/Spremenimo_svet_-_Agenda_za_trajnostni_razvoj_2030.pdf
- China Highlights (2018). Museum of Sichuan Cuisine – Experience Sichuan Food Cooking. Dostopno prek: <https://www.chinahighlights.com/chengdu/attraction/sichuan-cuisine-museum.htm>

GLASBA

Mesta glasbe

Namen UNESCO mreže kreativnih mest glasbe je spodbujati sodelovanje med mesti, kar naj bi ključno prispevalo k trajnostnemu urbanemu razvoju, socialni vključenosti in kulturni raznolikosti (Cities of Music Network, 2019). Designacijo mesta glasbe nosi 31 mest. Mesta glasbe predstavljajo približno 17,22% od 180 mest, ki so vključena v UCCN. Kar 13 mest mreže se nahaja v Evropi. Sevilla je bila leta 2006 prvo mesto, ki je bilo vključeno mrežo. Mreža se je nazadnje razširila leta 2017, ko so se vanjo vključili Almaty (Kazahstan), Amarante (Portugalska), Auckland (Nova Zelandija), Brno (Češka), Chennai (Indija), Daegu (Južna Koreja), Frutillar (Češka), Kansas city (ZDA), Morelia (Mehika), Norrköping (Švedska), Pesaro (Italija) in Praia (Zelenortski otoki) (UNESCO, 2018).

4. 3. 1. Zakaj poskusiti s prijavo?

Mesta so motivirana za prijavo na kreativno področje glasbe, ker jim članstvo v mreži omogoča, da predstavijo svoje projekte na mednarodni ravni. Poleg tega jim daje edinstveno priložnost za izmenjavo znanj in izkušenj, kot tudi priložnost za spodbujanje raznolikih glasbenih produktov na nacionalnih in mednarodnih trgih. Mesta so prav tako motivirana za prijavo v mrežo, ker jim le ta omogoča, da gradijo svoje lokalne zmogljivosti in usposablja lokalne glasbene akterje. Članstvo jim omogoča tudi razvoj inovacij preko izmenjave znanja in izkušenj. Ob tem si mesta od članstva obetajo povečanje prepoznavnosti, ki bi lahko spodbudila novo obliko kreativnega turizma in ustvarjanje novih delovnih mest. Taka oblika turizma je zelo pomembna, saj glasbenikom širi domet z domačega v mednarodno okolje. Članstvo v mreži daje odločevalcem v mestih možnost, da se lahko bolje informirajo in zagotovijo sredstva za učinkovit razvoj glasbe na vseh ravneh. Prav tako ozavešča odločevalce o pomembnosti in vplivu kreativnih področij na trajnostni razvoj mest (UNESCO Culture Sector, b.d.).

Mesta so motivirana za prijavo zaradi dejstva, da glasba vedno bolj prispeva k njihovem socialno-ekonomskemu razvoju. Glavna prednost mesta glasbe je prispevek

živahnega glasbenega trga k splošni kakovosti življenja v mestu, ki privablja turiste, zaposluje delavce in prispeva k splošni prepoznavnosti mesta in njegovemu razvoju (Auckland music strategy, b.d.).

Čeprav ima slovenska glasbena scena dobro podlago in infrastrukturo, ki je večinoma osredotočena na Ljubljano, mnogi strokovnjaki menijo, da so ostala kulturna področja veliko bolj razvita. Kljub temu je mogoče v zadnjih letih opaziti mahjen napredek na tem področju (Tadel, 2012). Mesta, ki imajo željo in potencial postati mesto glasbe, bi s članstvom lahko vidno prispevala preoblikovanju in napredku slovenske glasbene scene.

4. 3. 2. Kriteriji prijave specifični za področje glasbe

Mesta, ki želijo pridobiti naziv mesta glasbe morajo biti člani UNESCO. V predprijavnem postopku morajo pripraviti kompleksno vlogo za članstvo v mreži, ki vključuje različne akterje, načrt za prihodnost, skrb za CTR in ranljive skupine ter dokazati povezanost teh področij z glasbo. Če se mesto prijavi v mrežo mest glasbe, se ne more prijaviti na druga kreativna področja. Prav tako je treba izpostaviti, da velikost mesta in število prebivalcev ne vplivata na selekcijo prijavljenih mest (UNESCO, 2019).

Mesta, ki se prijavljajo za področje glasbe morajo svojo prošnjo utemeljiti z navedbo vseh meril, ki jih zahtevajo kriteriji prijave. Za uspešno prijavo morajo:

- izpolnjevati pogoje in vsebovati glasbene projekte, ki se navezujejo na cilje trajnostnega razvoja;
- v prijavi postopek vključiti vse skupine ljudi (strokovnjake, akademike, civilno družbo in nevladne organizacije), ki se ukvarjajo s področjem glasbe;
- imeti dolgoročni strateški načrt za uresničevanje zastavljenih ciljev na področju glasbe;
- spodbujati sodelovanje med mesti, ki nosijo designacijo mesta glasbe;
- imeti priznana središča glasbenega ustvarjanja in dejavnosti;
- imeti izkušnje pri gostovanju glasbenih festivalov in prireditev na nacionalni ali mednarodni ravni;
- izvajati promocijo glasbene industrije v vseh njenih oblikah;
- imeti glasbene šole, konservatorije, akademije in visokošolske izobraževalne ustanove, ki so specializirane za glasbo;
- imeti neformalne strukture za glasbeno izobraževanje, vključno z amaterskimi zbori in orkestri;
- imeti domače ali mednarodne platforme, posvečene posebnim žanrom glasbe in/ali glasbe iz drugih držav;
- imeti kulturne prostore, ki so primerni za vadbo in poslušanje glasbe (prav tam).

4. 3. 3. Primeri dobrih praks

Na področju glasbe bi lahko opredelili veliko projektov, ki bi jih lahko označili kot primer dobre prakse. Prijavnica navaja, da je potrebno izpolnjevati CTR Zruženih narodov. Prav tako navaja, da mora mesto imeti projekte, ki vključujejo pripadnike iz različnih ranljivih skupin. Poleg tega je zaželeno, da ima mesto projekte, ki povezujejo dve ali več kreativni področji. Primere, ki vsebujejo enega ali več izmed zgoraj navedenih kriterijev v nadaljevanju opredeljujemo kot primere dobre prakse (UNESCO, 2019).

4.3.3.1. Nabor aktivnosti:

Sevilla (Španija): Negovanje flamenca kot ključne prepoznavnosti glasbe v Sevilli

Sevilla je bila leta 2006 priznana kot UNESCO mesto glasbe. Je mesto, ki odraža stoletno glasbeno tradicijo, kjer je glasba prisotna povsod v mestu in privablja različne skupine ljudi. Sevilla zelo dobro pokriva različne glasbene žanre. Njen najboljši atribut, zaradi katerega je dobila designacijo mesto glasbe, je flamenco. Sevilla veliko vlaga v negovanje flamenca, ki ima posebno vlogo v državi in se obravnava kot široko cenjena umetnost. Prav to je mestu omogočilo, da pridobi večjo prepoznavnost ter dokaže, da ima tudi glasbeno-plesne lastnosti, ki so globoko vsidrane v kulturi tamkajšnjih prebivalcev (Seville Traveller, b. d.). Leta 2010 je UNESCO priznal flamenco kot nematerialno kulturno dediščino. Dva izmed najbolj znanih glasbenih festivalov v Evropi, ki bi ju lahko opredelili kot primera dobre prakse, se izvajata v Sevilli: »La Bienal de Flamenco«, ki proslavlja vse vrste izrazov flamenca in gosti na tisoče ljudi iz vsega sveta; in »FèMAS – Festival zgodnje glasbe«, najstarejši festival stare glasbe v Španiji. Kot dodano vrednost bi lahko izpostavili, da Sevilla dobro uveljavlja znamko flamenca, kar ji veča prepoznavnost in omogoča specifično vlogo v mreži mest glasbe

(Cittadellamusica, 2017). Dobro zastopanje in pokrivanje vseh glasbenih žanrov na eni strani ter popolna osredotočenost in trženje flamenca kot simbola prepoznavnosti mesta so aktivnosti po katerih bi se druga mesta morala zgledovati po Sevilli.

Kansas City (ZDA): Projekt »The Spine Showcases; Fearless Jazz in Kansas City«

Kansas City je center swinga, jazzu in bluesa. Bogata zgodovinska dediščina mesta vključuje poglavje v zgodovini ameriške jazz in swing scene, kar je velik prispevek tudi na globalni ravni. Osrednji cilj jazz zvrsti v mestu je spodbujanje jazz dediščine kot gonilne sile za trajnostni razvoj prek mestnih politik za soseske (Cities of Music Network, 2019). Osredotočenost mesta na jazz sceno se odrazi v mnogih primerih dobre prakse. Eden izmed njih je zagotovo projekt »The Spine Showcases; Fearless Jazz in Kansas City«. Gre za poseben projekt prikaza lokalnih glasbenikov, ki igrajo izvirno glasbeno snov in je nikjer drugje ne morejo predstaviti. Je tudi glasbena serija, ki vabi avanturistične jazz glasbenike iz Kansas Cityja k predvajanju niza originalnih skladb in aranžmajev. S svobodo izvajanja glasbenega materiala, ki ni izvedljiv v klasičnih jazzovskih prostorih v Kansas Cityju, so njihove predstave domiselne, razburljive in ambiciozne. Glasbeni izvajalci so tudi ustrezno plačani

v višini 150 \$ na uro. Projekt je poseben, saj posameznikom omogoča izvedbo in izmenjavo prakse ter uveljavljanje na glasbeni sceni v Kansas Cityju, kjer je zaradi močne glasbene konkurence težko prodobiti pozornost (Kickstarter, 2019).

Hamamatsu (Japonska): Svetovni mladinski festival 2014

Mesto je organiziralo svetovni glasbeni festival, ki je povabil mladinske glasbene organizacije tako iz vsega sveta. Festival je bil organiziran, da bi skozi glasbo spodbujal kulturno izmenjavo med prebivalci in lokalno mladino ter da bi spodbudil mednarodno sodelovanje. Na zaključnem koncertu je nastopil zbor vseh nastopajočih skupin. Na odru je nastopilo približno 530 ljudi. Festival je zbral avtorje iz Italije, Hong Konga, Tajvana, Koreje in Malezije. Privabil je več kot 5000 obiskovalcev in 1428 avtorjev (od tega 224 iz tujine). Projekt bi lahko zagotovo opredelili kot primer dobre prakse na področju povezovanja mladih in glasbenih ustvarjalcev iz tujine (City of Hamamatsu, 2018).

4. 3. 3. 2. Naslavljanje ciljev trajnostnega razvoja

Auckland (Nova Zelandija):

CTR 1 Odpraviti vse oblike revščine povsod.

CTR1 si prizadeva do leta 2030 izkoreniniti skrajno revščino za vse ljudi, ki živijo z manj kot 1,25 USD na dan. Do leta 2030 naj bi vsaj za polovico zmanjšali delež moških, žensk in otrok vseh starosti, ki živijo v revščini v vseh njenih razsežnostih. Cilj je tudi na nacionalni ravni izvajati ustrezne ukrepe socialne zaščite za vse in do leta 2030 doseči znatno zmanjšanje revnih in ranljivih (ZN, 2019).

Semblemande je letni dobrodelni koncert, ki sta ga ustanovila John in Catherine Kwak. Od leta 2013 je združil glasbenike iz vse Nove Zelandije in čezmorskih držav, da bi izvedli vsakoletni božični dobrodelni koncert s sredstvi, zbranimi za dobrodelno organizacijo. Spekter glasbenikov je raznolik. Vključuje posameznike s področja medicine, inženirstva itd. (Flat Bush Music Academy, b.d.). Preko zbiranja prispevkov za socialno ogrožene se projekt dokazuje kot primer dobre prakse na področju odpravljanja in soočanja z revščino.

1 **ODPRAVA**
REVŠČINE

Kingston (Jamajka):

CTR 11: Poskrbeti za odprta, varna, vzdržljiva in trajnostna mesta in naselja.

Cilj 11 si prizadeva do leta 2030 zagotoviti vsem dostop do ustreznih, varnih in cenovno dostopnih stanovanj ter osnovnih storitev in nadgraditev slumov. Prizadeva si tudi do leta 2030 okrepiti vključujočo in trajnostno urbanizacijo ter zmogljivosti za participativno, integrirano in trajnostno načrtovanje in upravljanje poselitve ljudi v vseh državah. Prav tako namerava okrepiti prizadevanja za zaščito svetovne kulturne in naravne dediščine. Cilj je do leta 2030 zagotoviti splošen dostop do varnih, odprtih in dostopnih zelenih in javnih površin, zlasti za ženske in otroke, starejše in invalide (ZN, 2019).

Mesto Kingston v Jamajki velja za primer dobre prakse, saj izpostavlja uporabo glasbe kot gonilne sile za trajnostni in vključujoč urbani razvoj s poudarkom na

oživitvi mestnega središča, da bi lahko izkoristili celoten ustvarjalni potencial ljudi iz ranljivih in prikrajšanih skupin v mestnem jedru.

Mesto preko sanacije

mestnega jedra poizkuša uresničiti cilj trajnostnega razvoja o trajnostnih mestih

in skupnostih. V mestu menijo, da bo sanacija mestnega jedra prispevala k oživitvi glasbene scene v mestu. Menijo, da bo sanacija mestnega središča in ustvarjanje ugodnih pogojev motivirala ustvarjalce, da se aktivirajo na glasbeni sceni. »Downtown Kingston« je prvotno osrednje poslovno in trgovsko središče, ki je zrastle zaradi svoje geografske umeščenosti znotraj pristanišča Kingston in kasneje razpadlo predvsem zaradi demografskih dejavnikov. Predlagane so bile številne pobude za sanacijo mestnega središča. Cilj modela obnove mest na Jamajki je izboljšati kakovost življenja ter blaginje skupnosti in prebivalcev prek infrastrukturnih, socialnih in gospodarskih razvojnih programov. Mesto je ob dodelitvi naziva mesta glasbe izpostavilo, da bo glasba osrednje gonilo pri razvoju, oživitvi in prenovi mestnega središča in da bo po sanaciji mestnega jedra zaživela glasba kot tudi njeni ustvarjalci. Prenova mestnega jedra pa ne bo izboljšala zgolj področja kulture, temveč tudi zdravstvo, izobraževanje in gospodarstvo (Mullins in dr., 2018).

11 TRAJNOSTNA MESTA
IN SKUPNOSTI

Hannover (Nemčija):

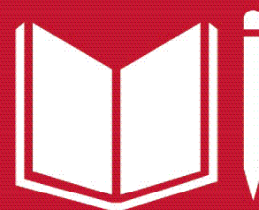
CTR 4: Vsem enakopravno zagotoviti kakovostno izobrazbo ter spodbujati možnosti vseživljenjskega učenja za vsakogar

CTR 4 si prizadeva do leta 2030 zagotoviti, da vsa dekleta in fantje dokončajo brezplačno, pravično in kakovostno osnovno in srednješolsko izobraževanje, ki vodi do ustreznih in učinkovitih učnih rezultatov, da imajo vse deklice in dečki dostop do kakovostnega predšolskega razvoja, nege in predšolske vzgoje, da bodo pripravljene na osnovno izobraževanje; zagotoviti vsem ženskam in moškim enak dostop do cenovno dostopnega in kakovostnega tehničnega, poklicnega in terciarnega izobraževanja, vključno z univerzami; do leta 2030 znatno povečati število mladih in odraslih, ki imajo ustrezne spretnosti, vključno s tehničnimi in poklicnimi veščinami, za zaposlovanje, dostojna delovna mesta in podjetništvo (UN, 2019).

Kot primer dobre prakse bi lahko izpostavili projekt »Učite se drug od drugega: Band Mash-Ups v Hannoveru«. Od leta 2015 naprej Hannover za praznik glasbe predstavlja »Band Mash-Up« kot enega izmed svojih letnih vrhuncev. Band Mash-Up je mednarodna glasbena izmenjava s sestrskimi mesti (vključno z Rouenom iz Francije in Poznanom iz Poljske) in

lokalnimi glasbenimi skupinami. Junija ti glasbeniki skupaj preživijo pet dni v glasbenem središču Musik Zentrum Hannover, kjer poteka spoznavanje stilov, tehnik in pesmi med deležniki. Zvečer se ustvarjalci in poslušalci zadržujejo v penzionu z umetniško tematiko, kjer izvajajo skupne aktivnosti, se spoznavajo in mrežijo. Na praznik glasbe ustvarjalci nastopajo v jam sessionu skupaj na odru in predvajajo verzije novih pesmi, ki so jih pred tem spoznali drug od drugega. Čeprav je projekt Hannover osredotočen na razvoj delovnih skupin, lahko isti koncept deluje tudi za mlajše glasbenike, ki pišejo izvirno gradivo. Glasbeniki, ki se udeležijo dogodka so iz različnih razredov, šol, mest ali celo držav, glasba pa deluje kot povezovalni most med njimi (Education week, 2019). Hannover je bil leta 2017 imenovan za najbolj trajnostno mesto v Nemčiji.

4 KAKOVOSTNO IZOBRAŽEVANJE

4. 3. 3. 3. Vključevanje ranljivih skupin

Auckland (Nova Zelandija): Projekt storitev glasbene terapije za otroke in mlade s posebnimi potrebami

Otroke in mlajše odrasle s posebnimi potrebami uvrščamo med ranljive skupine. Gre za posameznike, ki imajo težave, kot so motnje avtističnega spektra ali učne težave, imajo lahko socialne in komunikacijske pomanjkljivosti, ki bi lahko zmanjšale njihovo sposobnost zagovarjanja same sebe (United Nations Headquarters, 2011). Center za glasbeno terapijo Raukatauri (RMTC) je edini center za glasbeno terapijo v Novi Zelandiji, ki je namenjen zagotavljanju glasbene terapije otrokom in mladim od 0 do 21 leta starosti. Terapevti sodelujejo s pripadniki različnih kultur (tudi iz pacifiških in maorskih otokov) in tudi iz različnih socialno-ekonomskih okolij. RMTC v regiji Auckland nudi individualno in majhno skupinsko glasbeno terapijo v Centru in v projektih ozaveščanja po različnih šolah in ustanovah. Vsak teden glasbeno terapijo prejme več kot 100 oseb. Center je neprofitni dobrodelni sklad, ki ponuja tudi možnost izobraževanja študentskih glasbenih terapevtov in širjenje informacij širši javnosti, staršem, vzgojiteljem in drugim strokovnjakom z delavnicami in predstavitvami (prav tam).

Kingston (Jamajka): Projekt Glasba za socialne spremembe za nepriviligirano mladino

Projekt je namenjen nepriviligirani mladini, ki je zaradi socio-ekonomskih dejavnikov v veliki meri bolj izpostavljena psihološkim boleznim. Raziskave kažejo, da se eden od štirih mladih iz revnih družin spopada z duševnimi zdravstvenimi težavami. Taki posamezniki so bolj nagnjeni k depresivnemu razpoloženju in težavam, ki so povezane s stresom (Eriksen, 2016). Jamajka, St. Lucia in Haiti so trije upravičenci programa za orkestralno in zborovsko usposabljanje. Orkestrski program Organizacije ameriških držav deluje na Karibih, znan tudi kot OASIS-Karibi. OASIS se je uradno začel oktobra 2009 z 10-dnevno delavnico za učitelje v vsaki državi. V Kingstonu je bil ustanovljen Orkestralni center za usposabljanje v St. Andrew Technical High, ki se nahaja v zahodnem Kingstonu. V program je vključenih 270 otrok in mladostnikov iz prikrajšanih sosesk. Prispeva k preprečevanju nasilnega vedenja, ki prevladuje v teh soseskah tako, da pomaga mladim s preusmerjanjem prostega časa otrok na dejavnost, ki aktivira njihove inherentne prednosti in talente z izvajanjem sistematičnega (5 dni na teden, 2 uri na dan) orkestralnega in zborovskega programa usposabljanja, s tem dopolnjuje njihovo intelektualno in kulturno rast ter na

koncu prispeva k uveljavljanju državljanских vrednot, izboljševanju šolanja in ustvarjanju prihodnjih zaposlitvenih možnosti (United Nations Headquarters, 2011).

Glasgow (Škotska): Orkester starejših glasbenikov

Starejše ljudi uvrščamo v ranljive skupine, saj so pogosto podvrženi revščini. Posledice revščine, kot so podhranjenost, brezdomstvo, slabe stanovanjske razmere in pomanjkanje, so pomemben dejavnik, ki starejše prebivalstvo uvršča med najbolj ranljive skupine (WHO, b.d.). Leta 1963 je William Webster predlagal ustanovitev orkestra za upokojence. Po prvem valu oglaševanja se je prvega sestanka udeležilo 15 ljudi. Glasgowska korporacija jim je podarila klavir in bobne ter neuporabljene glasbene stojnice. Vsakoletni koncert poteka v prijetnem okolju mestnih zbornic Glasgow. V letu 2016/17 so nastopali na proslavah v dvanajstih klubih za starejše občane v Glasgowu in okolici. Skupaj so igrali občinstvu, ki je štelo približno 1200 ljudi. Orkester je bil edinstven zaradi tega, ker nobeno drugo mesto v Združenem kraljestvu ni tako organizirano. Tovrstna glasba ima za starejše ljudi določeno terapevtsko vrednost (Glasgow senior citizens orchestra, 2019).

4.3.3.4. Povezava glasbe z ostalimi področji

Liverpool (Velika Britanija): Povezovanje glasbe s področjem filma

Festival glasbe in umetnosti Threshold ima svoje korenine zasidrane v ustvarjalnih industrijah Liverpoola in severozahodnih delov Anglije. Festival poteka zaporedoma že osem let in je združil raznoliko bogastvo umetnikov, glasbenikov, promotorjev, akademikov, ustvarjalcev, njihovih privrženecv in navdušencev v okrožju mesta, ki se imenuje Baltski trikotnik. Od leta 2008 naprej izvajajo tudi improvizirane predstave. Festival poleg glasbe zajema tudi kratke in maratonske predstave z imenom »Improvathon«. Festival je bil predstavljen v The Guardian leta 2014 in je dobil priznanje v mestnem in regionalnem tisku. Festival Threshold predstavlja idealno destinacijo za tuje in novo-nastajajoče likovne umetnosti in umetnike. Sam festival mnogi štejejo za uveljavljeno platformo za ustvarjalce vseh stopenj umetniškega razvoja. S pomočjo nekoč zapuščenih in zdaj cvetočih skladiščnih središč t.i. liverpoolskega naltskega trikotnika, območja, ki ga lahko primerjamo z Berlinom, Shoreditchom in okrožjem Meatpacking v New Yorku, je Festival predvsem za tiste posameznike, ki iščejo alternativno, eksperimentalno in svežo glasbo in ostale umetnosti. Festival kot izraz strasti do glasbene in

umetniške scene svojega rojstnega kraja vsako leto privablja več obiskovalcev, udeležencev in članov. Festival so umetniki začeli izvajati za umetnike in je v celoti posvečen avtentičnosti, integriteti in zabavi. (Threshold, 2019).

Mannheim (Nemčija): Povezovanje glasbe in filma

Največji filmski festival v nemški zvezni deželi Baden-Wuerttemberg je Mednarodni filmski festival Mannheim-Heidelberg, ki vsako leto privabi na tisoče obiskovalcev. Je eden izmed sedmih najstarejših filmskih festivalov in tudi vsem strokovnjakom najbolj znana prireditelja, ki poteka pod pokroviteljstvom mesta. Mesto je kot »Festival novincev« specializirano za odkrivanje novih nadarjenih umetniških režiserjev in je znano po svoji vrhunski izbiri. Leta 2012 je festival organiziral zanimivo srečanje, ki bi ga lahko opredelili kot dobro prakso pri povezovanju dveh kreativnih področji (filma in glasbe). Povezanost dveh področij je pri tem primeru specifična, saj gre za edinstveni festival v regiji. Pomaga pa tudi pri doseganju ciljev obeh področji preko povezave med njima in preko močne mednarodne udeležbe na festivalu. Na festivalu so v razpravi sodelovali tudi različni akterji, ki so obravnavali področje filmske glasbe. Prišli so do ugotovitev, da se je filmska glasba v zadnjih desetletjih spremenila. Izpostavili so tudi to, da je

danes to področje bolj kompleksno zaradi ogromnega števila akterjev, ki zaradi tehnologije ustvarjajo glasbo od doma. Odprli so tudi druga vprašanja, ki se nanašajo na vire financiranja filmske glasbe (IFFMH, 2019).

Glasgow (Škotska): Povezovanje medijske umetnosti in glasbe

Kot primer dobre prakse bi lahko opredelili festival Drift, ker prispeva k izpolnjevanju kriterijev o povezanosti dveh kreativnih področji. Gre za festival medijske zvočne umetnosti in eksperimentalne glasbe, ki ga organizira New Media Scotland. Gre za skupino, ki podpira raziskave in razvoj na področju novih medijev in novih tehnologij, saj pomaga umetnikom pri pripravi projektov in ponuja informacije škotski medijsko-umetniški skupnosti. Prva izdaja festivala Drift je potekala v Glasgowu leta 1999. Fundacija Daniel Langolis je delno financirala Drift 2, ki je raziskoval in medijsko prikazoval nastajajoče gibanje »malih črk« v umetnosti elektronske glasbe in zvoka. To gibanje, ki so ga ustvarili znanstveniki, zvočni umetniki in eksperimentalni glasbeniki, se je razvilo zaradi interneta in multimedijev. Posnetke v tem gibanju proizvajajo in obdelujejo računalniki. Drift 2 je raziskal razvoj programske opreme za zvok in glasbo, ki temelji na načelih odprte kode. Dogodek je preučil tudi nastanek nove spletne skupnosti

zvočnih umetnikov. Odkril je, kako vedno več umetnikov uporablja nove digitalne tehnike za snemanje, arhiviranje in obnovo različnih vrst zvoka. Podobno kot pri izdaji iz leta 1999 je program Drift 2 vseboval zvočne projekte za »Net«, kot tudi program zvočnih umetniških filmov (La fondation Daniel Langolis, 2004).

VIRI

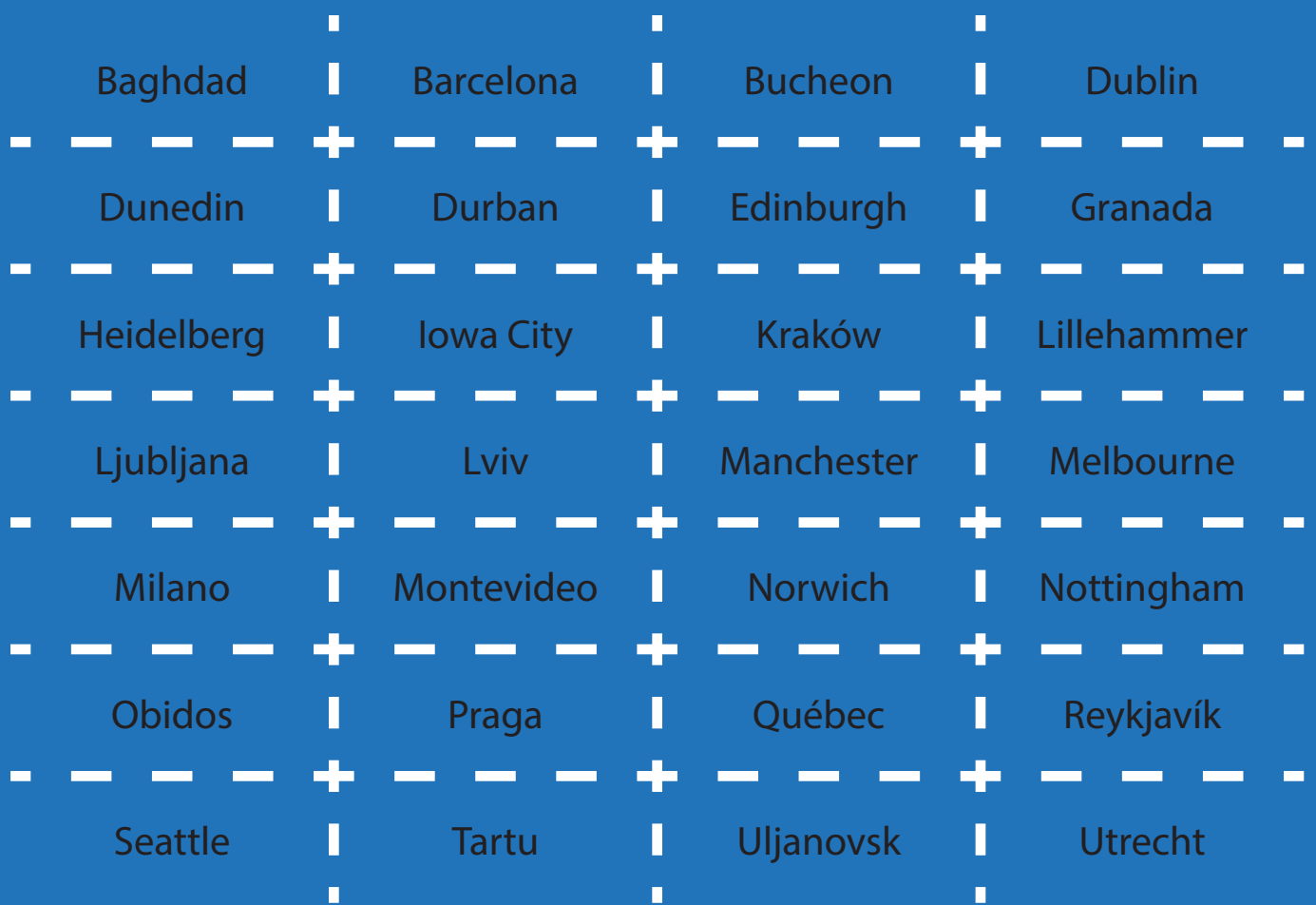
- Cittadellamusica. (2017). Seville City of Music. Dostopno prek: <http://cittadellamusica.comune.bologna.it/en/seville-city-of-music/>
- Citties of Music Network. (2019). Kansas City. Dostopno prek: <https://citiesofmusic.net/city/kansas-city/>
- City of Hamamatsu. (2018). Hamamatsu monitoring report 2014 – 2018. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/hamamatsu_monitoring_report_2014-2018.pdf
- Education Week. (2019). Five Inspiring Ways to Take Music Education Out of the Classroom. Dostopno prek: https://blogs.edweek.org/edweek/global_learning/2019/05/five_inspiring_ways_to_take_music_education_out_of_the_classroom.html
- Eriksen, N. (2016). Underprivileged youths more prone to mental health problems, Science Nordic. Dostopno prek: <http://sciencenordic.com/underprivileged-youths-more-prone-mental-health-problems>
- Flat Bush Music Academy. (b.d.). Semblemande. Dostopno prek: <https://flatbushmusicacademy.com/semblemande/>
- Glasgow senior citizens orchestra. (2019). About the Orchestra. Dostopno prek: <http://gsco.org.uk/About.php>
- IFFMH. (2019). Film Music Event 2012. Dostopno prek: <http://www.iffmh.de/en/mannheim-meeting-place/mmp-2012-music-event/>
- Kickstarter. (2019). The Spine Showcases; Fearless Jazz in Kansas City. Dostopno prek: <https://www.kickstarter.com/projects/thespineshowcases/fearless-jazz-in-kansas-city>
- La fondation Daniel Langolis. (2004). Drift: A Festival of Sound Art and Experimental Music Across Glasgow and Liverpool. Dostopno prek: <http://www.fondation-langlois.org/html/e/page.php?NumPage=71>
- Mullings, J., Dunn, L., Sue Ho, M., Wilks, R. in C.Archer. (2018). Urban Renewal and Sustainable Development in Jamaica: Progress, Challenges and New Directions. An Overview of Urban and Regional Planning, Dostopno prek: <https://www.intechopen.com/books/an-overview-of-urban-and-regional-planning/urban-renewal-and-sustainable-development-in-jamaica-progress-challenges-and-new-directions>
- Nachtburgemeester. (b.d.). About the Night Mayor of Amsterdam. Dostopno prek: <https://nachtburgemeester.amsterdam/english/>
- Seville Traveller. (b.d.). The History Of Flamenco Dancing, A Widely Appreciated Spanish Art. Dostopno prek: <https://www.seville-traveller.com/history-of-flamenco-dancing/>

- Tadel, B. (2012). O razmerah v slovenski resni glasbi: Če ne bo sprememb, bo prišlo do kolapsa. Pogledi.si, (10. september). Dostopno prek: <https://pogledi.delo.si/druzba/ce-ne-bo-sprememb-bo-prislo-do-kolapsa>
- Threshold. (2019). Threshold Festival of Arts and Music. Dostopno prek: <https://thresholdfestival.co.uk/about/>
- UN. (2019). Sustainable development goals. Dostopno prek: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/cities/>
- United Nations Headquarters. (2011). Music as a Global Resource: Solutions for Social and Economic Issues. Dostopno prek: <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un-dpadm/unpan048664.pdf>
- UNESCO. (2018b). UNESCO Creative Cities Programme for Sustainable Development. Paris: UNESCO.
- UNESCO. (2019). UNESCO Creative cities network call for application 2019. Application Guide. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/2019-uccn-call_application-guide_en_1.pdf
- UNESCO Culture Sector. (B.d.). The Creative Cities Network: A Global Platform for Local Endeavour. Dostopno prek: http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/pdf/Creative_cities_brochure_en.pdf
- WHO. (B.d.). Vulnerable groups. https://www.who.int/environmental_health_emergencies/vulnerable_groups/en/

LITERATURA

Mesta literature

Področje literature predstavlja 17,7% zastopanost v Mreži kreativnih mest. Ima 32 pridruženih članic. Prvo mesto, ki je 14. oktobra 2004 pridobilo designacijo je bilo Edinburgh (Škotska), 31. oktobra 2017 pa so se mreži pridružili še Bucheon (Južna Koreja), Durban (Južnoafriška republika), Lillehammer (Norveška), Manchester (Združeno kraljestvo), Milano (Italija), Quebec (Kanada), Seattle (ZDA) in Utrecht (Nizozemska). Ljubljana (Slovenija) je designacijo pridobila leta 2014.

4. 4. 1. Zakaj poskusiti s prijavo?

Literatura odraža raznolikost in bogastvo svetovnih jezikov in zgodovine ter spodbuja vrednote dialoga, svobode govora in izražanja. S sodelovanjem v Mreži mest literature se krepijo vezi med UNESCO kreativnimi mesti, povečujejo pa se tudi možnosti, ki omogočajo razvoj področja literature in povezave z drugimi kreativnimi področji. Na ta način se razvija odnos do branja in literature, kar doprinese k izgradnji odprte, izobražene in pismene skupnosti. Zaradi izmenjave informacij, dobrih praks, globalnih partnerstev in ustvarjalnosti so izboljšani pogoji za prisotnost literature v javnem prostoru in dostop do del, povezanih z literarno kulturo, tako lokalno kot tudi mednarodno (Krakow, 2017, str. 5, 39; Edinburgh, 2018, str. 5).

Ljubljana je edino slovensko mesto z designacijo mreže kreativnih mest. Pridobila jo je leta 2014, pri čemer se je v kandidaturi za pridobitev tega naslova zavezala, da bo tudi v prihodnje "spodbujala bogato literarno dogajanje v mestu (Slovenske dneve knjige, Knjižnico pod krošnjami, Vodnikovo domačijo, Mestno knjižnico Ljubljana, Slovenski knjižni sejem itd.), omogočala varen dom literarnim ustvarjalcem z vsega sveta preko sodelovanja v mreži ICORN, promovirala branje in dostopnost knjige za vse starostne skupine ter podpirala dobro

razvito knjižno infrastrukturo" (Mestna občina Ljubljana, 2015). Slovenija je po številu objavljenih knjig na prebivalca ena najplodnejših držav, vendar ekonomski potencial založništva, prodaje knjig in trženja, tiskanja in grafičnih storitev še ni v celoti izkoriščen (UNESCO, 2015).

4. 4. 2. Kriteriji prijave specifični za področje

UNESCO designacija mesto književnosti mestom nalaga obveznost negovati in podpirati njihovo umetniško dejavnost ter z izmenjavo dobrih praks, podpiranjem svobode govora in s projekti, ki zagotavljajo, da literatura doseže široko in raznoliko občinstvo, sodelovati na mednarodni ravni (Unesco Cities of Literature, 2018, str. 2).

Da bi mesta pridobila designacijo morajo izpolnjevati naslednja merila/značilnosti:

- opazna kakovost, količina in raznolikost založništva v mestu;
- opazna kakovost in količina izobraževalnih programov, ki se osredotočajo na domačo ali tujo literaturo na primarni, sekundarni in terciarni ravni;
- literatura, drama in/ali poezija v mestu igrajo pomembno vlogo;
- gostovanje literarnih dogodkov in festivalov, ki promovirajo domačo in tujo literaturo;

- obstoj knjižnic, knjigarn in javnih ali zasebnih kulturnih centrov, ki ohranjajo, spodbujajo in širijo domačo in tujo literaturo;
- vključevanje založniškega sektorja v prevajanje literarnih del iz različnih jezikov in tuje literature;
- aktivno vključevanje tradicionalnih in novih medijev pri spodbujanju književnosti in krepitvi trga literarnih del (UNESCO, 2019).

4. 4. 3. Primeri dobrih praks

4. 4. 3. 1. Nabor aktivnosti

Bucheon (Južna Koreja) – “Rešimo lokalne knjigarne”

Inovativni lokalni ukrepi za podporo literaturi vključujejo kampanjo Rešimo lokalne knjigarne (ang. Save Local Bookstores), kjer je treba del knjig za knjižnice kupiti v lokalnih knjigarnah. Kampanja vključuje tudi program, po katerem se odstotek denarja, ki ga državljani porabijo za knjige, daruje knjižnicam v obliki novih knjig. Ker mesto spodbuja raznolikost, se pri nakupu teh literarnih del spodbuja tudi različno geografsko poreklo del, ki so po potrebi prevedena in objavljena v drugih kreativnih mestih. Mesto je uvedlo tudi štipendije za povezovanje literature s stripi in animirano filmsko industrijo (Bucheon, 2019).

Krakov (Poljska) – Občinski program podpore knjižni industriji

Občinski program za podporo nastajajočim talentom vsebuje tečaj kreativnega pisanja, ki izvaja celosten pristop k razvoju talentov. Novi pisatelji imajo edinstveno priložnost, da razvijejo svoje veščine pod vodstvom priznanih in že uveljavljenih avtorjev ter spoznajo strokovnjake iz založniškega sektorja (urednike največjih založniških hiš, literarne agente, PR-ovce in psihologe). Ob koncu tečaja se ključnim založnikom iz Krakova priporočijo trije najboljši udeleženci. Drug del programa vključuje Občinski program za podporo knjigarn, ki spodbuja sodelovanje med nevladnim sektorjem in malimi podjetji pri dejavnostih, ki knjigarne spremenijo v sodobne kulturne centre. Poleg tega mesto omogoča ugodnejše cene najema prostorov za knjigarne in kavarne, ki opravljajo kulturne dejavnosti, saj so cene nižje tudi za eno tretjino (Krakow, 2017).

Barcelona (Španija) – Vključevanje mladih producentov + Krakov (Poljska) – Poezija je moj jezik

Projekt Vključevanje mladih producentov (ang. Engage Young Producers) je evropski projekt, ki ga koordinira PEN Català (Barcelona). Delo poteka z majhnimi do srednje velikimi literarnimi institucijami, ki poskušajo najti inovativne in ustvarjalne načine za interakcijo z mladimi.

Poezija je moj jezik je letoletna izobraževalna pobuda, ki se izvaja v okviru večjega projekta v okrožjih zunaj mestnega središča Krakova, vključno z mestom Nowa Huta in Podgórze. Njegov cilj je spodbujati ustvarjalno izražanje med mladimi, spodbujati premišljen dialog, sodelovati z mladimi, še posebej glede tem, povezanih s svobodo izražanja, demokracijo in skupnostjo.

Delavnice kreativnega pisanja in festivalske produkcije potekajo pod skrbništvom gledaliških strokovnjakov, reperjev, poljskih in mednarodnih pesnikov ter producentov festivala. Udeleženci imajo možnost, da na odru festivala Miłosz predstavijo svoje delo in končne projekte (Krakov, 2017, str. 26).

Edinburg (Škotska) – Besede na ulici

Ključni del izboljšanja dostopa in udeležbe v edinburškem literarnem življenju je kampanja Besede na ulici (Words on the Street). Začela se je leta 2012 in skozi niz zasebno-javnih pobud in projektov v

najvidnejše mestne ulice prinaša literaturo. Eden izmed prvih pobud v tej kampanji je bila Nosite pesem, kjer so na valentinovo na edinburški grad projecirali poezijo. Pobuda se je razširila na 19 dni in 6 drugih stavb (kasneje tudi na železniške postaje), kjer so prikazali besedila škotskih pisateljev iz obdobja razsvetljenstva in tako literaturo približal širši javnosti. Ljudje se tako bolj zavedajo literarne zgodovine mesta (Edinburg, 2014, str. 6).

Ljubljana (Slovenija): Knjižnica pod krošnjami in knjižnica reči

Ljubljana, ki je naziv prejela leta 2015, se s svojo bogato literarno dediščino in živahnim, sodobnim literarnim utripom zaveda svojega statusa kot mesta literature ter zaradi tega predstavlja primer dobre prakse. Mesto spodbuja bogato literarno dogajanje v Ljubljani, predvsem z organizacijo dogodkov kot so Slovenski dnevi knjig, Knjižnica pod krošnjami, Vodnikova domačija in razvoj Mestne knjižnice Ljubljana (Rtvslo, 2015). Mesto podpira literarne festivale z uglednimi tujimi in domačimi avtorji in izdaja njihovih del ter spodbuja nadaljevanje projekta Ljubljana bere, ki promovira slovensko ustvarjalnost za otroke in družinsko branje (prav tam). Ljubljana kot mesto literature naslavlja širok spekter projektov, ki vključuje najrazličnejše družbene skupine. Kar 20 odstotkov prebivalcev Ljubljane je na vsaj en način vključenih v kreativna področja, kar

je v primerjavi z nacionalnim povprečjem (15 odstotkov) velik uspeh.

Kot primer dobre prakse Ljubljane lahko navedemo Knjižnico pod krošnjami, ki se je razvila v prepoznano in dobro obiskano parado branja, ustvarjanja in druženja.

Knjižnica pod krošnjami je zamišljena kot priročna zbirka branja. Med nabranimi knjigami, časopisi in revijami so zastopane vse zvrsti in mnogi formati, predvsem pa takšni, ki se najbolj prilegajo mirnem okolju izbranih mestnih površin. Glavno vlogo imajo knjižne novosti, ki ponujajo vpogled v najnovejšo knjižno produkcijo. Knjižnica sodeluje s celo vrsto založb, zato je v njenih vrstah zbranih veliko novih naslovov. Posebnost so tudi mnogi domači ter tuji časopisi in revije (Knjižnica pod krošnjami, 2019).

Knjižnica reči je knjižnica, ki ne posoja knjig, temveč nudi orodja, igrače, pripomočke in druge uporabne predmete. Razvita je bila v partnerstvu z regionalno agencijo, mestom, ustvarjalnimi pobudami in z lokalno skupnostjo. Gre za kombinacijo storitvenega in skupnostnega centra, ki se osredotoča predvsem na podporo lokalni skupnosti, da lahko ta prostor izkoristi na ustvarjalen način (UNESCO, 2015, str. 8).

Ljubljana je bila prva, ki je organizirala Svetovni vrh knjige, na katerem je bila sprejeta tudi Ljubljanska resolucija o knjigah. Le ta poudarja pomen knjig kot ključnih gonil razvoja in kulturne raznolikosti v skladu z vodilnimi načeli UNESCO. Kot članica mreže preganjanih avtorjev – ICORN, ki šteje več kot 150 članov, se Ljubljana lahko pohvali kot zelo aktivno mesto.

Prav tako je Ljubljana v letu 2014 organizirala mednarodno okroglo mizo Kulturno upravljanje in mreženje med partnerji, ki se jo je udeležilo več kot 60 ustvarjalcev iz Slovenije in tujine. MOL prav tako organizira različne tečaje o bralni kulturi za knjižničarje in mlade ter zainteresirane strokovnjake, ki so povezani z ocenjevanjem knjig, založništvom, prodajo in kreditiranjem (UNESCO, 2015, str. 5).

4. 4. 3. 2. Naslavljanje ciljev trajnostnega razvoja

Ljubljana (Slovenija)

CTR 4: Vsem enakopravno zagotoviti kakovostno izobrazbo ter spodbujati možnosti vseživljenjskega učenja za vsakogar

V Ljubljani v zadnjih letih vlada veliko zanimanje za literaturo in z njo povezanimi dejavnostmi, povezane z njo. MOL se je pridružila mreži ICORN, prav tako je pa bil sprejet ukrep o fiksnih cenah za knjige. Cilj mesta je še naprej spodbujati in razvijati pozitivne, z literaturo povezane izkušnje in podpiranje dejavnosti, povezane z ustvarjanjem skupnih projektov z mrežo kreativnih mest. Ljubljana podpira in spodbuja branje in dostopnost knjig za vse starostne skupine. Podpira tudi infrastrukturo za spodbujanje branja med mladimi, s tem pa tudi ustvarjanje novih zaposlitvenih priložnosti za mlade na področju knjižne industrije. Prav tako Ljubljana spodbuja priseljske politike, ki so odprte za vsakogar, ki izbere Ljubljano kot svoj dom (UNESCO, 2015). S tem se Ljubljana pridružuje uresničevanju CTR 4, saj spodbuja možnosti vseživljenjskega učenja za vsakogar. Mesto pri tem preureja in gradi izobraževalne ustanove ter vsem omogoča nenasilno, sprejemljivo in spodbudno učno okolje (Ministrstvo

za zunanje zadeve, 2019). Z različnimi izobraževanji na področju trajnostnega razvoja in človekovih pravic se Ljubljana približuje tudi

uresničevanju zahteve, da do leta 2030 učenci pridobijo znanje in spretnosti potrebne za spodbujanje trajnostnega razvoja (Ministrstvo za zunanje zadeve, 2019).

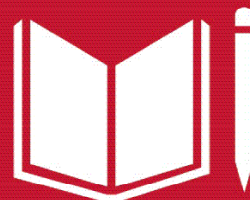
Tartu (Estonija)

CTR 8: Spodbujati trajnostno, vključujočo in vzdržno gospodarsko rast, polno in produktivno zaposlenost ter dostojno delo za vse;

CTR 16: Spodbujati miroljubne in odprte družbe za trajnostni razvoj, vsem omogočiti dostop do pravnega varstva ter oblikovati učinkovite, odgovorne in odprte ustanove na vseh ravneh.

CTR 16 kreativno mesto literature Tartu naslavlja skozi zaščito svobode izražanja in raznolikosti literarne kulture tako, da povečuje število umetnikov v rezidenčnih programih in zagotavlja zatočišča preganjanim pisateljem. CTR 8 mesto naslavlja tako, da izboljšuje delovne pogoje avtorjev s povečanjem števila štipendij in finančnih spodbud.

4 KAKOVOSTNO IZOBRAŽEVANJE

Nottingham (Združeno kraljestvo)

CTR 4: Vsem enakopravno zagotoviti kakovostno izobrazbo ter spodbujati možnosti vseživljenjskega učenja za vsakogar.

Mesto Nottingham se je soočalo z večjimi težavami, kar se tiče pismenosti in spodbujanje kulture branja. Težavo so rešili tako da so nepismenost naslovili s pobudo, kot je Zora neprebranega (Dawn of the Unread), ki skeptike poskuša

8 DOSTOJNO DELO IN GOSPODARSKA RAST

prepričati k vključitvi v vseživljenjsko branje in učenje. Uporabili so inovativno metodo interaktivne platforme, ki vsebuje digitalni grafični roman.

Po objavi knjige v fizični obliki leta 2016 je Nottingham tesno sodeloval s šolami in sestavil vrsto učnih gradiv za povečanje priljubljenosti knjig. Ti materiali sledijo glavnim temam knjige

in uporabljajo isto mešanico inovativnosti, zabave in navdušenosti, kjer branje ponuja dodatno razsežnost tudi za najbolj zadržane bralce.

Gradiva so del širšega projekta, v katerem bodo vključeni pisci, ki obiskujejo šole,

sprehajalne ture, knjižnični dogodki in spodbujanje bralcev k pisanju in risanju lastnih zgodb.

4. 4. 3. 3. Vključevanje ranljivih skupin

Seattle (ZDA): Marginalizirane družbene skupine

Kot odgovor na potrebo po večjem prepoznavanju marginaliziranih družbenih skupin, je mesto Seattle kot sestavni del ameriškega talilnega lonca in raznolikosti, izvedlo brezplačne delavnice, ki izobražujejo ljudi o pravičnosti in vključenosti, raznolikosti, kulturnih kompetencah in razumevanju privilegijev. Te delavnice so bile namenjene okoli 40 organizacijam celotne skupnosti, vključno z mestno hišo, javno knjižnico, lokalnimi uradi itd. Mesto se je tako razvilo v vključujoče ustvarjalno in literarno središče, z večjo rasno in družbeno enakostjo ter omogočilo vključitev zgodovinsko marginaliziranih zgodb in proaktivnih možnosti usposabljanja.

16 MIR, PRAVIČNOST IN MOČNE INSTITUCIJE

Reykjavik (Islandija): Prevajanje tujih literarnih del

Zagotavljanja možnosti za ustvarjanje, še posebej za ranljive skupine, se je mesto lotilo že leta 2012, in sicer skozi delavnice pisanja in prevajanja del piscev islandskega porekla in priseljenih pisateljev. Novejši primeri tovrstnega dela vključujejo delavnice večjezičnega pisanja za ženske in

brezplačne delavnice za ženske različnega porekla, najprej kot kratkoročni projekt, ko je povpraševanje postalo očitno, pa tudi dolgoročno. Tako so priseljencem in drugim marginaliziranim skupinam ponudili platformo za razvoj in jim olajšali vstop na literarno sceno (Reykjavik, 2017, str. 11).

Ljubljana (Slovenija): Povezovanje mladih in starejših občanov

Mesto se trudi vključevati ranljive skupine v vse segmente družbenega življenja. MOL je razvila potujočo knjižnico, ki se seli po različnih domovih za ostarele in zaporih, prav tako pa organizira bralne krožke s poudarkom na medgeneracijskem sožitju. Veliko organizacij po Ljubljani organizira različne delavnice, od povezovanja oseb, ki jim je slovenščina drugi ali tuji jezik, in učenja o slovenski literarni kulturi, pa vse do promoviranja literature, branja in ustvarjanja med mladimi (učenci, dijaki in študenti) ter starejšimi skupinami (v sklopu subvencioniranih članarin za knjižnice ipd.) (UNESCO, 2015). MOL spodbuja ustvarjanje novih priložnosti za zaposlitev mladih državljanov, s čemer si prizadeva k uspešnejšemu razvoju celotne družbe, ter v to vključuje tudi priseljence, tujce in ostale, ki so si Ljubljano izbrali za dom. MOL z zaposlovanjem mladih, ki imajo težave z vstopom na delovni trg, doprinese k olajšanju prehodne poti, ki jo je treba prečkati pred začetkom »odraslega«

življenja (Ljubljana 2019). Z vključevanjem ranljivih skupin v svoje aktivnosti Ljubljana kot mesto literature v veliki meri pripomore k zmanjšanju neenakosti v mestu (prav tam).

4. 4. 3. 4. Povezava literature z ostalimi področji

Krakov (Poljska): Povezovanje s področjem filma

Zaradi pogostih filmskih adaptacij knjig, so v Krakowu dopolnili kulturno ponudbo kinematografov z vsaj enim filmom, ki ga je navdihnila literatura. Evropska platforma »LIM – manj je več«, zato spodbuja razvoj projektov omejenega proračuna oz. razvoj celovečernih filmov, ki se soočajo s finančnimi omejitvami. Cilj platforme je namreč pisateljem in režiserjem pomagati pri integriranju stroškovnih omejitev v razvoj scenarijev in tako okrepiti filmski repertoar prirejen po literarnih delih (Krakov, 2017, str. 27, 44).

Edinburg (Škotska): povezovanje s področjem glasbe

Prvo mesto literature, Edinburg, je v sodelovanju z Glasgowom, mestom glasbe, začel tudi prvo med-področno sodelovanje. Z namenom praznovanja moči besedil izraženih skozi glasbo, se je v okviru projekta »Naj bo lirčno«, osredotočenim na glasbena besedila, v letu 2011 združilo 69 partnerjev, ki so v teh dveh mestih izpeljali program. Ta je vseboval 86 dogodkov in

je potekal 28 dni. Kampanjo, ki prav tako naslavlja spodbujanje bralne kulture so z glasbo povezali tako, da so v kavarne lokalnih knjižnic in šole nastavili majhne lističe, kjer so domačini Edinburga nanje zapisovali svoja najljubša glasbena besedila (MacLeod, 2010).

Ljubljana (Slovenija): povezovanje s področjem oblikovanja

V zadnjih petih letih je bila Ljubljana vključena v številna partnerstva, ki so bila ustanovljena za spodbujanje razvoja kreativnega sektorja. Regionalni center kreativne ekonomije (RCKE) ima vzpostavljena uradna partnerstva z institucijami, ki delujejo v Vzhodni Evropi (npr. Leipzig, Genova, Pecs, Gdansk). Partnerstvo je preseglo institucionalno raven, saj so lokalne ustvarjalce spodbujali k obisku kreativnih pobud in dogodkov v tujini. Mednarodne obiske fotografov, oblikovalcev, arhitektov, umetnikov je koordinirala in finančno podprla RCKE, da bi podprla prenos najnovejših znanj v Ljubljano (UNESCO, 2015, str. 10–11).

OPOMBE IN NAVEDKI

¹: <https://en.unesco.org/creative-cities/>

²: Bucheon. (2019). Unesco Creative Cities. Dostopno prek: <https://en.unesco.org/creative-cities/bucheon>

³: Krakow. (2017). Monitoring report. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/monitoring_reports/krakow_unesco_city_of_literature_monitoring_report_2013-2017.pdf

⁴: Edinburgh. (2017). Monitoring report. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/monitoring_reports/2017%20-%20UNESCO%20Monitoring%20Report%20-%20EDINBURGH.pdf

⁵: UNESCO. (2019). Tartu. Dostopno prek: <https://en.unesco.org/creative-cities/tartu>

⁶: natančneje podciljem 4.6; "Do leta 2030 zagotoviti, da bodo vsi mladi in precejšen delež odraslih moških in žensk znali pisati, brati in računati" (MZZ, 2019).

⁷: UNESCO. Nottingham. Dostopno prek: <https://en.unesco.org/creative-cities/nottingham>; Dawn of the Unread. <https://nottinghamcityofliterature.com/blog/dawn-of-the-unread-1>

⁸: Seattle. Dostopno prek: <https://en.unesco.org/creative-cities/seattle>; <https://www.seattlecityoflit.org/racial-equity-the-literary-arts>

⁹: Reykjavik. (2017). Monitoring report. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/monitoring_reports/reykjavikreport2017_final-compressed.pdf

VIRI

- Bucheon. (2019). Unesco Creative Cities. Dostopno prek: <https://en.unesco.org/creative-cities/bucheon>
- Edinburgh. (2017). Monitoring report. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/monitoring_reports/2017%20-%20UNESCO%20Monitoring%20Report%20-%20EDINBURGH.pdf
- Krakow. (2017). Monitoring report. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/monitoring_reports/krakow_unesco_city_of_literature_monitoring_report_2013-2017.pdf
- Ljubljana. (2019). UNESCO City of Literature. Dostopno prek: <https://www.ljubljana.si/en/ljubljana-for-you/culture-in-ljubljana/unesco-city-of-literature/>
- MacLeod, M. (2010). Edinburgh City of Literature launches Let's Get Lyrical. The Guardian, 15. 12. Dostopno prek: <https://www.theguardian.com/edinburgh/2010/dec/15/edinburgh-lyrical-reading-campaign>
- Mestna občina Ljubljana. (2015). Unescovo mesto literature. Dostopno prek: <https://www.ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/kultura-v-ljubljani/unescovo-mesto-literature/>
- Ministrstvo za zunanje zadeve. (2019). Cilji trajnostnega razvoja. Dostopno prek: http://www.mzz.gov.si/si/zunanja_politika_in_mednarodno_pravo/mednarodno_razvojno_sodelovanje_in_humanitarna_pomoc/politike_mrs/cilji_trajnostnega_razvoja/
- MZZ. (2019). Cilji trajnostnega razvoja. Dostopno prek: http://www.mzz.gov.si/si/zunanja_politika_in_mednarodno_pravo/mednarodno_razvojno_sodelovanje_in_humanitarna_pomoc/politike_mrs/cilji_trajnostnega_razvoja/
- Reykjavik. (2017). Monitoring report. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/monitoring_reports/reykjavikreport2017_final-compressed.pdf
- Rtv slo. (2015). Ljubljana je odslej Unescovo mesto literature. Dostopno prek: <https://www.rtv slo.si/kultura/knjige/ljubljana-je-odslej-unescovo-mesto-literature/381163>
- Seattle. (2019). Dostopno prek: <https://en.unesco.org/creative-cities/seattle>; <https://www.seattlecityoflit.org/racial-equity-the-literary-arts>
- Unesco Cities of Literature. (2018). Guide for interested cities and prospective candidates.
- UNESCO. (2015). Application form. – Vloga MOL
- UNESCO. (2019). Tartu. Dostopno prek: <https://en.unesco.org/creative-cities/tartu>
- UNESCO. Nottingham. Dostopno prek: <https://en.unesco.org/creative-cities/nottingham>; Dawn of the Unread. <https://nottinghamcityofliterature.com/blog/dawn-of-the-unread-1>

LJUDSKA UMETNOST IN OBRTNIŠTVO

Mesta ljudske umetnosti in obrtništva

Al-Ahsa	+	Aswan	+	Baguio City	+	Bamiyan	+
Barcelos	+	Cairo	+	Carrara	+	Chiang Mai	+
Chordeleg	+	Duran	+	Fabriano	+	Gabrovo	+
Hangzhou	+	Isfahan	+	Jacmel	+	Jaipur	+
Jingdezhen	+	Joao Pessoa	+	Kanazawa	+	Kutahya	+
Limoges	+	Lubumbashi	+	Madaba	+	Nassau	+
Ouagadougou	+	Paducah	+	Pekalongan	+	Porto-Novo	+
San Cristobal de las Casas	+	Santa Fe	+	Sheki	+	Sokode	+
Suzhou	+	Tambasasayama	+	Tetouan	+	Tunis	+

Mesta na področju ljudske umetnosti in obrtništva predstavljajo petino (20,56 odstotkov) vseh mest vključenih v UCCN. V mrežo kreativnih mest na področju ljudske umetnosti in obrtništva je tako uvrščenih 37 mest s celega sveta. Prvo mesto, ki je pridobilo naziv kreativnega mesta ljudske umetnosti in obrtništva, je bilo ameriško mesto Santa Fe (ZDA) leta 2005. Kot zadnja so se UNESCO mreži kreativnih mest na področju ljudske umetnosti in obrtništva leta 2017 pridružila mesta Tunis (Tunis), Tetouan (Maroko), Sokode (Togo), Sheki (Azerbajdžan), Porto Novo (Benin) ter Madaba (Jordanija).

4. 5. 1. Zakaj poskusiti s prijavo?

V zadnjih letih, ko prihaja do vse večjega napredka na področju informacijskih in komunikacijskih tehnologij, so se mesta začela zavedati pomena zgodovine in kreativnosti. Pridobitev designacije mesta ljudske umetnosti in obrtništva za prebivalce, zlasti tiste, ki so aktivni v kulturi in umetnosti, predstavlja globalno priznanje kulturnega potenciala mesta (UNESCO, 2019a).

Iz pregleda odgovorov več predstavnikov mest lahko ugotovimo, da je osrednja motivacija za prijavo priložnost deljenja naprednih politik in različnih kultur svetovnih mest. Mesta, ki se prijavljajo za pridobitev designacije kreativnega mesta na področju ljudske umetnosti in obrtništva, se želijo razviti v prava kulturna mesta, kar jim pomaga pri trženju in prepoznavnosti.

Mnoga mesta dobijo motivacijo tudi zaradi možnosti povezovanja z drugimi mesti, saj vidijo mrežo kot enega izmed načinov izmenjave znanja in informacij med mesti, ki so del mreže UCCN. Mesta se namreč ne povezujejo samo z mesti, ki jim pripada ista designacija, temveč tudi z ostalimi šestimi kreativnimi področji, saj to pomeni njihovo širitev in pridobitev pozornosti večjega števila javnosti. Mesto s prijavo postane znamka na področju kulture, kar mu lahko pomaga pri različnih dejavnostih, od zaposlovanja novih kadrov do gospodarske

rasti (UNESCO, 2019a).

Mesta kandidirajo za članstvo v mreži UCCN, ker želijo:

- boljšo predstavitev njihovih kulturnih dobrin v globalni platformi,
- da centri za ustvarjalnost postanejo bistveni element njihovega lokalnega gospodarskega in socialnega razvoja.

Pripadnost mreži UCCN pomeni pridobivanje znanja preko kulturnih izmenjav, krepitev lokalnih zmogljivosti in usposabljanje lokalnih kulturnih akterjev z namenom, da bi ti pridobili več poslovnih spretnosti (UNESCO, 2019b).

Slovenija designacije na področju ljudske umetnosti in obrtništva še nima, kljub temu pa obstajajo nekatera mesta, ki imajo potencial za prijavo. Številna mesta v Sloveniji so namreč prepoznavna po tradicionalni izdelavi izdelkov, ki so poznani po celem svetu. Kot primer lahko navedemo Idrijo, kjer izdelujejo visoko kakovostno čipko (Marinko, 2013, str. 63–67). Mesto ima potencial za prijavo in pridobitev UNESCO designacije, saj poleg tradicionalnega izdelka, spodbuja tudi nadaljni razvoj obrtništva in odličnosti. V

mestu je bilo ustanovljenih več tečajev in šol, prav tako pa se mesto lahko pohvali s številnimi razstavami čipk po svetu, s sodelovanjem na mednarodnih tekmovanjih ter organiziranim odkupu čipk (prav tam). Vsi ti kriteriji so navedeni tudi kot pogoji za prijavo mesta v mrežo UCCN. Poleg Idrije lahko izpostavimo še sitarstvo v Stražišču (Bogataj, 1989, str. 8–12) in Kamniku, kjer na tradicionalen način pridelujejo sir trnič.

4. 5. 2. Kriteriji prijave specifični za področje ljudske umetnosti in obrtništva

Mesta, ki so vključena v mrežo UCCN na področju ljudske umetnosti in obrtništva so se na seznam uvrstila predvsem zaradi njihove dolgoletne tradicije. Znana so po številnih centrih za usposabljanje in izobraževanje, prav tako posvečajo svojo pozornost promociji lokalnih obrti in ljudski umetnosti.

Mesta, ki se prijavljajo za designacijo na področju ljudske umetnosti in obrtništva morajo za uspešno prijavo izpolnjevati določene kriterije. Ti so:

- dolgoletna tradicija v določeni obliki obrti ali ljudske umetnosti;
- izvajanje obrti, ki se jo lahko označi kot tradicionalno;
- močna prisotnost obrtnikov ali lokalnih umetnikov;
- razviti centri za usposabljanje,

predvsem centri, ki so namenjeni usposabljanju na področju ljudske umetnosti in obrtništva (UNE-SCO,C2019b);

- vidno prizadevanje mest za spodbujanje razvoja ljudske umetnosti in obrti (prizadevanje je lahko v obliki organizacije festivalov, sejmov in ostalih podobnih manifestacij);
- mesto mora imeti primerno infrastrukturo za razvoj in delovanje ljudske umetnosti in obrtništva, kar pomeni, da mora imeti razvite in delujoče, aktivne muzeje, obrtniške trgovine, lokalne umetniške sejme in podobno (prav tam).

4. 5. 3. Primeri dobrih praks

4. 5. 3. 1. Nabor aktivnosti

Jaipur (Indija): Sprehodi po krajih razvoja kulturne dediščine

Glavno mesto države Rajasthan v Indiji, z več kot 3 milijoni prebivalcev, se je v 18. stoletju imenovalo Hiša 36 industrij, saj je veljalo za zgodovinsko trgovsko središče, v veliki meri podprto z obrtništvom in ljudsko umetnostjo. Jaipur spodbuja partnerstva med zasebnim in javnim sektorjem ter razvija interdisciplinarne pristope povezovanja obrti, ljudske umetnosti in oblikovanja. Prav zaradi tega mesto razvija različne pobude z namenom promocije in nadaljnje zaščite ljudske umetnosti in obrtništvu. Kot primer dobre prakse je potrebno izpostaviti sprehode po mestu razvoja kulturne dediščine. Z omenjenim projektom se starodavnim ulicam in trgom daje nov pomen in več življenja, prav tako pa se izboljšajo delovni pogoji umetnikov in obrtnikov, saj se podpira neposredna prodaja njihovih izdelkov (prav tam). Med izpostavljenimi obrtmi in umetnostmi so slikarstvo, rezbarstvo, ustvarjanje nakita in mnogi drugi (Unesco, 2019a). Posebnost projekta je, da so deli mesta, vključno z ulicami, posvečeni eni izmed umetnosti/ obrti/industriji. Mesto tudi gospodarsko deluje odlično, saj zaposluje skoraj 200 000 ljudi. Mesto kreativne industrije razume in vidi kot sredstvo za ohranjanje bogate

kulturne dediščine ter pri tem vključuje tudi lokalno prebivalstvo.

Dodana vrednost mesta je v tem, da z izboljšanjem delovnih pogojev in statusa umetnikov in obrtnikov širi mrežo povezanih državljanov in dediščino mesta, prav tako pa s tem tudi spodbuja trajnostni razvoj in socialno ekonomski razvoj vseh prebivalcev mesta. Mesto se je aktiviralo tudi pri ideji ustvarjanja spletnega muzeja mesta ter galerije ljudske umetnosti in obrtništvu na mednarodnem letališču, kar v veliki meri olajša mednarodno predstavitev ljudske umetnosti in obrtništvu, ki si jo obiskovalci v okviru sprehoda po krajih razvoja kulturne dediščine lahko ogledajo. Ti načini spodbujajo izmenjave znanja z drugimi kreativnimi mesti, predvsem pa tudi prek mednarodnih festivalov in sejmov, ki se jih Jaipur udeležuje.

Nassau (Bahami): Turizem usmerjen k izobraževanju

Eno najstarejših mest v Ameriki, ki leži na razpotju Severne Amerike in Karibov, je znano po tem, da je že dolgo središče migracijskih valov, kjer se srečujejo različne skupine afriške diaspore. Mesto je eno izmed prvih mest na področju Karibov, ki se lahko pohvali z designacijo, saj je bilo v mrežo UCCN vključeno že leta 2014 (Creative Nassau, 2019). Najbolj znani bahamski ustvarjalni in kulturni tradiciji sta umetnost Junkanoo in umetnost slame.

Trdno zasnovana tradicija bahamske zgodovine in kulturne dediščine pa je v veliki meri vplivala na razvoj ter ohranjanje avtohtone ljudske umetnosti in obrtništva v državi (Unesco, 2019a). Prav zaradi dveh omenjenih tradicij izpostavljam projekt, s katerim mesto promovira izmenjavo zgodovinskih in izobraževalnih informacij, ter spodbuja programe izobraževalnih izmenjav na področju ljudske umetnosti in obrtništva (Unesco, 2019a). Nassau se trudi spremeniti pristop k turizmu v mestu kjer ljudje ne bi prihajali na lokacijo zgolj zaradi morja in sonca, ampak tudi zato, da bi se seznanili z njegovo kulturo, umetnostjo in dediščino (Creative Nassau 2019). Ustvarjalnost in iznajdljivost prebivalcev je omogočila večjo ekonomsko neodvisnost Nassaua (prav tam).

Baguio (Filipini): Tradicionalne kulture ročnih del

Mesto, ki se nahaja v gorah severnega Luzona, zaznamujejo različne kulture. Umetniška kultura mesta se vidi v rezbarstvu, predelovanju srebra, tkanju in tetoviranju. S tem se ukvarja 56 lokalnih institucij kar mestu prinaša nezanemarljiv dobiček. Ljudska umetnost in obrtništvo predstavljata bistven temelj mestne trgovine in kreativnega turističnega gospodarstva. Mesto deluje tudi v smeri trajnostnega razvoja in prenosi znanja ter spretnosti med generacijami. Kot primer dobre prakse lahko izpostavimo starodavno umetnost

tetoviranja, ki je postala navdihujoča tradicija mesta. Posebnost Baguio tetoviranja je posebno črnilo, sestavljeno iz mešanice oglja in vode, ki se vtire v kožo z iglo vstavljeno v kožo limone ali pomela.

4. 5. 3. 2. Naslavljanje ciljev trajnostnega razvoja

Kanazawa (Japonska) in Suzhou (Kitajska):

CTR 4: Vsem enakopravno zagotoviti kakovostno izobrazbo ter spodbujati možnosti vseživljenjskega učenja za vsakogar

Japonsko mesto Kanazawa se trudi spodbujati trajnostni razvoj in odgovorni kreativni turizem (prav tam). Mesto spodbuja razvoj kreativnih centrov, ponuja raznolike delavnice ter razstavne in odprte prostore za sodelovanje ustvarjalcev skupaj s splošno javnostjo, kar krepi mestni ekosistem. Mesto je še posebej aktivno na področju izobraževanja mladih, saj ponuja raznolike štipendije za dijake in študente, ki se odločijo izobraževati na področju ljudske umetnosti in obrtništva. S tem podpirajo razvoj in ohranjanje dediščine in spodbujajo mlade profesionalce, da se usmerijo v razvoj ročnih del (UNESCO, 2016c). Kanazawa podpira izobraževanje mladih umetnikov in jim tako pomaga pri osebnem razvoju. Organizirali so tudi tri izmenjave študentov in sicer v Bologno (Italija), Seoul (J. Koreja) ter Santa Fe (ZDA) (prav tam).

Mesto Suzhou na Kitajskem zagovarja koncept kreativnosti. Z ustvarjalnimi dejavnostmi, razstavami in mednarodnim javnim izobraževanjem povečuje kulturno povezanost sorodnih panog, kot so umetnost in obrt, proizvodnja pohištva ter industrija svile. Mesto je oblikovalo bolj trden in bogat mehanizem usposabljanja novih talentov na področju ljudske umetnosti in obrtništva (UNESCO, 2018a). Mesto verjame, da je izgradnja skupnosti s skupno prihodnostjo za človeštvo zelo pomembna ter se zato trudi spodbujati trajnostni razvoj mesta v kulturi, gospodarstvu in izobraževanju (prav tam). Želijo poskrbeti, da bodo vsi učenci pridobili znanje in spretnosti, ki so potrebne za spodbujanje trajnostnega razvoja (CTR 8). Gradijo in preurejajo tudi izobraževalne ustanove, da bi bile prilagojene vsem in zagotavljale varno okolje (CTR 8).

Pekalongan (Indonezija):

CTR 8: Spodbujati trajnostno, vključujočo in vzdržno gospodarsko rast, polno in produktivno zaposlenost ter dostojno delo za vse

Pekalongan se trudi ozaveščati o ciljih trajnostnega razvoja in vlogi kulture pri trajnostnem razvoju mesta. Mesto spodbuja CTR 8, saj se osredotoča na trajnostno in vključujočo gospodarsko rast in povezuje vlado, podjetja, skupnosti in umetnike.

S tem se trudi povečati tudi zaposljivost prebivalcev ter zagotoviti dostojno delo za vse (UNESCO, 2014). V sklopu tega mesto organizira kulturne in umetniške dogodke, kot so obletnice mesta, Pekalongan festival ustvarjalnosti in inovacij, Pekalongan festival balonov za večjo ozaveščenost javnosti o varnosti v zračnem prometu ter Kulturni festival Kali Kupang za večjo ozaveščenost javnosti za vodno okolje (UNESCO, 2014).

4. 5. 3. 3. Vključevanje ranljivih skupin

Pekalongan (Indonezija):

Zaporniki in otroci

Mesto aktivnosti vključuje zelo širok spekter ranljivih skupin, vse od zapornikov, ki jih učijo izdelovati različne izdelke, pa do otrok, ki jim omogočajo, da se udeležijo raznolikih delavnic, kot so delavnice plesa, petja, risanja, igranja. Z vključevanjem otrok v delavnice mesto pripomore k boljšemu izobraževanju otrok in vzpostavljanju kulture izobraževanja (UNESCO, 2014). Krepitev ustvarjanja, proizvodnje, distribucije, izobraževanja in usposabljanja spodbuja ustvarjalno plat gospodarstva. Izpostavimo lahko vsakoletno tekmovanje v oblikovanju in motivih tekstilnih poslikav »batik«, ki jih organizira v sodelovanju z vlado (CTR 8). Poseben pomen namenja tudi usposabljanju glede uporabe naravnih barv, čiste proizvodnje in okolju prijaznih materialov (CTR 13).

Santa Fe (ZDA): Mladi umetniki in umetnice

Santa Fe kot ključno politiko gospodarskega razvoja vidi spodbujanje razvoja malih podjetij v kreativnih industrijah, kar lahko povežemo s CTR 8. Mesto tako izboljšuje produktivnost gospodarstva z diverzifikacijo in inovacijami, poudarja pa dodano vrednost delovno intenzivnih panog. Proizvodne dejavnosti in podjetništvo spodbuja s sodelovanjem pri programu Sestrski mesta, kjer se povezuje z mesti na področju ljudske

umetnosti in obrtnišva ter zagotavljajo povezave med umetniki in državljani. , ki delajo na skupnih ciljih. Mesto prav tako spodbuja študijske izmenjave mladih umetnikov, med drugim so izvedli izmenjavo dveh mladih umetnikov, ki sta odšla na Japonsko. Santa Fe se trudi povezati svoje srednje šole s srednjimi šolami po svetu, saj želijo vzpostaviti dobre mednarodne odnose v izobraževanju (UNESCO, 2016).

Aswan (Egipt): Ženske in dekleta, ki so zapustila šolanje

Mesto posebno pozornost posveča razvoju hiše za obrtno dediščino, ki deluje kot hiša izkušenj za usposabljanje, razvoj in trženje nubijskih obrti. Projekt je ustvarjen z namenom pomoči marginaliziranim članom družbe in odpravi neenakosti. Osredotoča se zlasti na ženske in dekleta in spodbuja njihovo vključevanje v uporabo proizvodnih metod. Prav tako se osredotoča na izobraževanje deklet, ki so zapustile šolo (UNESCO, 2016b). Z vključevanjem ranljivih skupin mesto ozavešča o pomembni vlogi tradicionalnih obrti in industrije pri promociji in trženju turističnih proizvodov (prav tam).

4. 5. 3. 4. Povezava ljudske umetnosti in obrtništva z ostalimi področji

Fabriano (Italija): Povezovanje z vsemi kreativnimi področji

Mesto Fabriano je leta 2019 gostilo najpomembnejši dogodek, ki ga organizira mreža UCCN, in sicer letno konferenco, kjer so se bodo zbrali predstavniki in delegati 180 kreativnih mest iz celega sveta. Cilj konference je bil izmenjati mnenja, razviti debate in poglobiti se v diskusijo o tem, kaj je bilo doslej doseženo glede na zastavljene cilje mreže UCCN. Predstavniki mest so prav tako razpravljali o prihodnjih strategijah v zvezi z mrežo UCCN, z namenom spodbujanja novih sodelovanj (Unesco Fabriano, 2019). Cilj konference je bil povezati mesta z UNESCO designacijo in povečati dodano vrednost kreativnih industrij mest.

Fabriano se je preoblikoval v veliko delavnico na prostem, kjer so potekale različne dejavnosti, vse od kulturnih dogodkov, diskusij, seminarjev, srečanj in veliko priložnosti za izmenjavo mnenj. Obiskovalci so lahko sodelovali pri izmenjavi mnenj v Paviljonih ustvarjalnosti, ki so bili postavljeni v središču mesta (prav tam). Od 2013 do leta 2017 je mesto vsako leto organiziralo Fabriano Forum, ki so ga se udeležila tudi ostala mesta z isto designacijo (npr. Santa Fe, Kanazawa, Hangzhou, Paducah). Sodelovalo je tudi mesto Bologna, ki je mesto glasbe.

Pekalongan (Indonezija): Povezovanje s področjem literature

V okviru tedna Pekalongan Batik mesto sodeluje s Heidelbergom (Nemčija), ki je mesto literature. Sodelovanje se je izkazalo za uspešno, saj so povezali literaturo s tradicionalno obrtjo »batik« poslikav. Mesti sodelujeta tako, da umetniki iz Nemčije napišejo pesmi, ki jih umetniki iz Indonezije prek posebnega rokopisa batik prenesejo na jakne, jopiče in krpe. Sodelovanje je spodbudilo batik industrijo v mestu in se je izkazalo kot primer okolju prijazne proizvodnje. Poleg tega mesto spodbuja izmenjavo dobrin ter v skladu s tem organizira/vabi mesta ljudske umetnosti in obrtništva na sestanke, kjer so prisotni tudi mednarodni kupci (UNESCO, 2014).

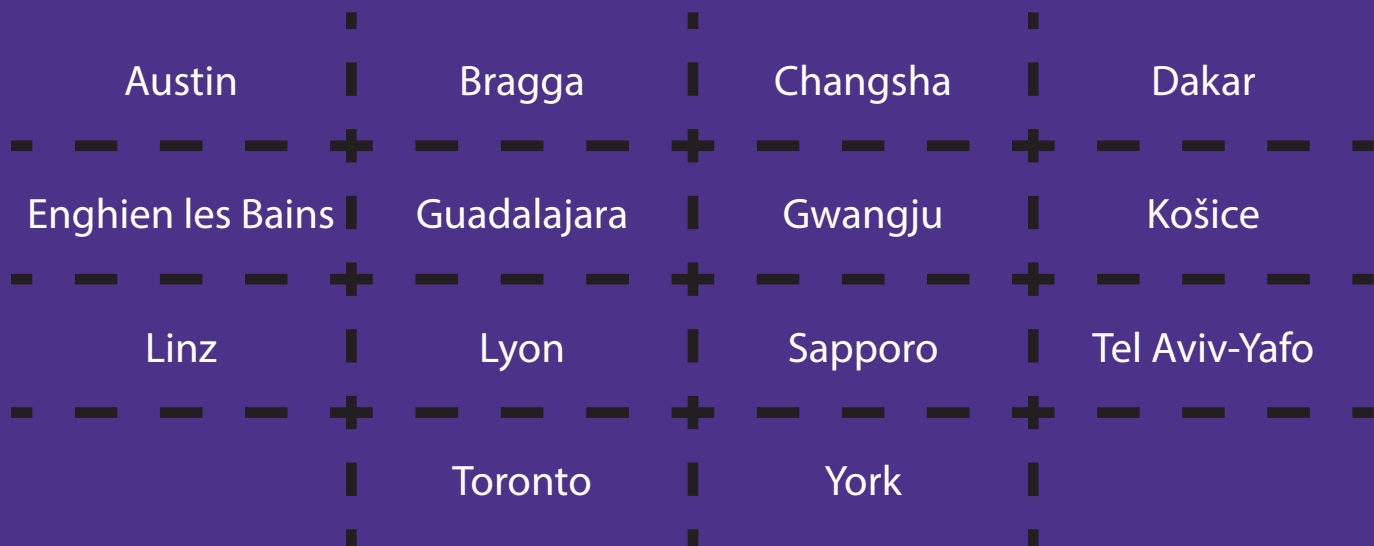
VIRI

- Bogataj, J. (1989). Domače obrti na Slovenskem. Ljubljana: DZS.
- Creative Nassau. (2019). History and Nassau radio show. Dostopno prek: <http://creativenassau.com>
- Creative Nassau. (2019). History. Dostopno prek: <http://creativenassau.com>
- Fabriano Creativa. 2019. Crafts. Dostopno prek: <http://www.fabrianocreativa.it/detail.php?page=54>
- Marinko, A. (2013). Zaščita geografskega imena »idrijska čipka«. *Tekstilec* 56 (1): 63–71.
- Unesco Fabriano. (2019). XIII UNESCO Creative Cities Conference. Dostopno prek: <https://www.unescofabriano2019.org/>
- UNESCO. (2014). Pekalongan. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/pekalongan_report_2018_-2812.pdf
- UNESCO. (2016). Creative Cities Network Report. A Platform for Cultural Sector Development and International Recognition of Santa Fe. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/Santa%20Fe_UNESCO%20Report%2003%2001%2016.pdf
- UNESCO. (2016b). Membership Monitoring Report. Aswan. Dostopno prek: <https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/Aswan%20the%20creative%20City.pdf>
- UNESCO. (2016c). Kanazawa. Monitoring report. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/KANAZAWA%202013-2016%20REPORT_0.pdf
- UNESCO. (2017). UNESCO Creative City of Crafts and Folk Art 2014-2017 Monitoring report. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/monitoring_reports/monitoring_report2017_icheon_south_korea.pdf
- UNESCO. (2017a). Monitoring report. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/monitoring_reports/fabriano_monitoring_report_2013-2017_eng.pdf
- UNESCO. (2018). Nassau. City of Crafts and Folk Art a UNESCO Creative City. 2014 – 2018 Report. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/nassau_uccn_4-year_monitoring_report_2014-2018_2.pdf
- UNESCO. (2018a). UNESCO Creative Cities Monitoring Report. Suzhou, China. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/suzhou_uccn-monitoring_report_2018_compressed.pdf
- UNESCO. (2019a). Creative Cities Network. Dostopno prek: <https://en.unesco.org/creative-cities/creative-cities-map>
- UNESCO. (2019b). The Creative Cities Network A Global Platform for Local Endeavour. Dostopno prek: [http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/pdf.Creative_cities_brochure_en.pdf](http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/pdf/Creative_cities_brochure_en.pdf)

MEDIJSKA UMETNOST

Mesta medijske umetnosti

Novodobna medijska umetnost se nanaša na umetniška dela, ustvarjena z novimi medijskimi tehnologijami, vključno z digitalno umetnostjo, računalniško grafiko, računalniško animacijo, virtualno umetnostjo, internetno umetnostjo, interaktivno umetnostjo, video igrigami, računalniško robotiko, 3D tiskanjem, kiborgom in umetnostjo kot biotehnologijo. Tovrstna umetnost pogosto vključuje interakcijo med umetnikom in opazovalcem ali med opazovalci in umetniškim delom, ki se nanje nanaša (Wikipedia, b. d.). Mesta na področju medijske umetnosti predstavljajo 7.75% izmed vseh vključenih mest v UCCN. Lyon je leta 2008 postal prvo mesto, ki je bilo imenovano na tem področju, medtem, ko danes UNESCO priznava 14 mest kot svetovne destinacije za medijsko umetnost, pri čemer seznam mest zaključuje slovaško mesto Košice, ki je postalo del mreže leta 2017.

4. 6. 1. Zakaj poskusiti s prijavo?

UNESCO (b. d. -b) motivira države za prijavo na tem področju, saj bi mesta s tem;

- spodbujala razvoj kulturnih industrij v uredniških, multimedijskih, avdiovizualnih in kinematografskih področjih;
- skrbela za zaščito in spodbujanje kulturne raznolikosti;
- vključevala kulturo v trajnostni razvoj na nacionalni ravni;
- povečala mednarodno prepoznavnost in razvoj profila mesta na danem kreativnem področju;
- delila dobre prakse in znanja, vključno z organizacijo skupnih dogodkov z drugimi kreativnimi mesti po priključitvi v mrežo;
- okrepila ekonomski, turistični in profesionalni razvoj mesta in širše regije.

Mesta so znana po tem, da imajo močno zgodovinsko in kulturno ozadje, pri čemer velikokrat zanemarijo druga področja, ki so jih sposobna raziskati. UNESCO mreža kreativnih mest spodbuja potrebo po kulturni prepoznavnosti, ki potrjuje identiteto mest v globaliziranem svetu, ki omogoča sodelovanje in izmenjave dobrih praks, izkušenj in planiranje skupnih projektov za prihodnost. Mesta se prijavijo za vključitev v mrežo, ker želijo (CTB, b. d.):

- predstaviti svoja kulturna sredstva na globalnem nivoju;
- postaviti ustvarjalnost kot bistveni element lokalnega gospodarskega in

družbenega razvoja;

- graditi lokalne zmogljivosti in usposabljanje lokalne kulturne akterje na raznih področjih;
- spodbujati raznolikost kulturnih proizvodov na nacionalnih in mednarodnih trgih;
- negovati inovacije skozi izmenjavo znanja, izkušenj in tehnologije;
- ustvarjati nove turistične priložnosti.

Mreža UCCN na področju medijske umetnosti ponuja številne priložnosti za vzpostavitev omrežij, ki povečujejo privlačnost kreativnih mest na področju kulture, znanosti in v podjetjih po vsej državi in tudi mednarodno. Vključevanje v mrežo UCCN na področju medijske umetnosti omogoča mestom nov zagon in uveljavitev mest kot središč ustvarjalnega gospodarstva skozi (prav tam):

- razvoj kulturnih in ustvarjalnih industrij digitalne tehnologije;
- uspešno povezovanje medijskih umetnosti, kar vodi k izboljšanju urbanega življenja;
- rast elektronskih umetniških oblik, ki iščejo vključevanje civilne družbe;
- širši dostop do kulture prek razvoja digitalne tehnologije;
- stalne programe in študijske prostore za medijske umetnike.

V Sloveniji trenutno nobeno mesto ne nosi naziv UNESCO kreativnega mesta za področje medijskih umetnosti. Število UNESCO designacij za področje medijskih umetnosti je med najnižjim, zato je še veliko neizkoriščenega potenciala za prijave, med drugim tudi slovenskih mest. Leta 2017 je Cyanometer Martina Briclja Barage prejel nagrado na bienalu medijske umetnosti za elegantno inštalacijo na Trgu Ajdovščina v Ljubljani, ki meri modrino neba in prikazuje kakovost zraka v Ljubljani (Ljubljana times, 2017). Med dobre primere sodi tudi Galerija Kapelica v Ljubljani, ki ni le zgolj prostor za interakcije in eksperimente z novimi paradigmi v sodobni umetnosti, temveč tudi ena od osrednjih platform sodobnih umetniških raziskav v Sloveniji. Program galerije se osredotoča na umetniško produkcijo, ki je v drugih slovenskih galerijah redka ali pa popolnoma odsotna (Krpan, b. d.).

4. 6. 2. Kriteriji za prijavo specifični za področje medijske umetnosti

Prijavijo se lahko vsa mesta držav članic in pridruženih članic UNESCO. Velikost mesta in število prebivalcev pri ocenjevanju ne igra vloge, saj so naziv prejela mesta z le

nekaj deset tisoč prebivalci kot tudi mesta, v katerih prebivajo milijoni ljudi.

Za mesta, ki bi želela pridobiti naziv kreativnega mesta na področju medijske umetnosti, je priporočljivo, da izpolnjujejo vsaj kakšnega izmed naslednjih pogojev:

- Imeti dobro razvito področje medijskih umetnosti, ki je eno izmed prepoznavnih znakov regije oziroma urbanega središča.
- Pripravljati in izvajati festivale medijskih umetnosti, tekmovanj in raznih dogodkov, ki povečujejo prepoznavnost dogajanja na področju medijske umetnosti znotraj mesta in regije ali celo na nacionalni in nadnacionalni ravni.
- Imeti izdelan dolgoročni izvedljiv strateški plan za nadaljnji razvoj področja.
- Imeti že obstoječo infrastrukturo potrebno za razvoj področja (muzeji, galerije, knjižnice, šole in študijski programi namenjeni temu področju, gledališča, kinodvorane, produkcijski in kulturni centri).
- Sodelovati z drugimi mesti (izmenjava idej in izkušenj, izmenjava umetnikov, študentov, vlaganje v raziskave in razvoj).

4. 6. 3. Primeri dobrih praks

V nadaljevanju so predstavljeni primeri dobrih praks vključenih v kreativno področje medijskih umetnosti. Primeri so razdeljeni v različne kategorije, od nabora aktivnosti in ciljev zasledovanja trajnostnega razvoja, pa vse do aktivnosti, ki naslavljajo ranljive skupine in načrtov povezovanja izbranega kreativnega področja z ostalimi kreativnimi področji. Ravno tako morajo mesta za pridobitev designacije pokazati voljo, da bodo njihove dejavnosti usklajene z Agendo 2030 in CTR.

4. 6. 3. 1. Nabor aktivnosti

Gwangju (Kitajska): Platforma za komuniciranje z javnostjo

Prva strategija Gwangjuja za podporo ustvarjalnih mest je bila vzpostavitev temeljev za komuniciranje z javnostjo preko medijske umetnosti. Novonastala platforma Gwangju Media Arts je sestavljena iz šestih ustvarjalnih prostorov, ki državljanom zagotavlja zanimiv in enostaven dostop do medijske umetnosti (Gwangju, 2018). Tako je holografsko gledališče osredotočeno na K-POP vsebine, ki je primerna za vse starosti in kulture, ter pritegne pozornost lokalnega prebivalstva kot nov specializiran prostor, ki združuje običajno tehnologijo z napredno. «Media Playground» je napolnjen z interaktivno vsebino, ki je

primerna za otroke, saj lahko medijsko umetnost doživijo kot igro. Oba prostora sta plačljiva. Zbrana sredstva se namenijo za nadaljnje raziskave in operativne stroške za delovanje platforme, medtem ko so ostali štirje prostori brezplačni in vedno odprti za javnost (Gwangju, 2018, str. 5). Arhivska soba Media Arts tako beleži razstavnici prostor, ki širi sinergijo s povezovanjem edinstvenih funkcij ustvarjanja, snemanja in shranjevanja. Digitalna galerija igra vlogo okna v UNESCO svet medijskih umetnosti, hologram fasade, ki se nahaja izven stavbe, pa predstavlja mejnik Gwangjueve platforme za medijsko umetnost. Tovrstna platforma je primer ravnotežja med popularnostjo, umetnostjo, izobraževanjem in profitabilnostjo, saj je v prvih 19. mesecih Gwangjue Media Arts obiskalo 154 514 obiskovalcev (prav tam).

York (Velika Britanija): Projekt Kulturna vzgoja – digitalni pustolovci in raziskovalni laboratoriji

Britansko mesto, ki je svojo designacijo dobilo leta 2014, se lahko pohvali s projektom Kulturna vzgoja – digitalni pustolovci in raziskovalni laboratoriji (York, 2018). Pobuda zagotavlja šoloobveznim otrokom, starim od 9 do 12 let, priložnost, da pridobijo medijsko pismenost, digitalne, oblikovalske in filmske spretnosti. Priznani strokovnjaki iz kreativnih podjetij iz Yorka sodelujejo z otroki in razvijajo njihove veščine ter jim na ta način odpirajo nove

možnosti za delo v kreativnih industrijah (York, 2018, str. 9). Otroci delajo z arhivskimi zbirkami iz gline in ustvarjajo visoko kakovostne animirane filme ter ob tem pridobivajo veščine v snemanju in urejanju zvoka. Raziskovalni laboratoriji so doslej sodelovali s 6 800 otroki mlajšimi od 5 let, kot tudi s starejšimi in drugimi ranljivimi skupinami (npr. osebami z demenco, duševnimi problemi in invalidi). Pri tem se spodbujajo medgeneracijske skupine in sodelovanje med udeleženci. Projekt je vključil tudi več kot 50 umetnikov iz lokalnih skupnosti in sodeloval z več kot 25 nacionalnimi in mednarodnimi kulturnimi organizacijami, vključno z BBC, Channel Four in Inštitutom za sodobno umetnost (prav tam). Razvoj talentov je ključna sestavina nove kulturne strategije Yorka v prihodnosti.

Linz (Avstrija): Festival Ars Electronica

Mesto Linz je kulturo in ustvarjalnost obsežno vključilo v lokalne razvojne strategije. Od konca 70. let 20. stoletja v mestu poteka festival Ars Electronica, ki je ustvaril "ekosistem" za inovacije (Linz, 2018, str. 6). Tovrstni ekosistem podpira in omogoča širok spekter umetniškega razvoja in dosežkov in se razvija okoli umetnosti, tehnologije in družbe. Na ta način povezuje umetnike, znanstvenike, inženirje, aktiviste in ekonomiste iz vsega sveta, ki nato predstavijo svoja dela ter vizije prihodnosti (Linz, 2018, str. 7). Vsakoletni festival je

zamišljen kot okolje za eksperimentiranje, vrednotenje in ponovno odkrivanje. Prix Ars Electronica je letna nagrada, ki jo podeljujejo v več kategorijah za kreativnost in inovativnost pri uporabi digitalnih medijev. Dodeljena je lahko posameznikom, ekipam ali pa organizacijam. Letno festival privabi veliko pozornosti javnosti z velikimi projekti in predavanji na prostem ter razpravami in delavnicami na številnih javnih prizoriščih (Linz, 2018, str. 6).

4. 6. 3. 2. Naslavljanje ciljev trajnostnega razvoja

Linz (Avstrija)

CILJ 4: Vsem enakopravno zagotoviti kakovostno izobrazbo ter spodbujati možnosti vseživljenjskega učenja za vsakogar.

Kot UNESCO mesto za medijsko umetnost se je Linz še bolj osredotočil na inovativen, mednarodno usmerjen kulturni in gospodarski razvoj. Strateški cilji mesta za urbani razvoj so vsestranska infrastruktura za kulturo, izobraževanje in družbeno blaginjo in možnost oblikovanja brez kakršnih koli ovir ter zagotavljanje enakosti spolov na vseh ravneh (Linz, 2018, str. 9). Dober primer tega je Univerza za umetnost in oblikovanje v Linzu, ki je osrednje telo za razvoj mladih umetnikov in za spodbujanje prihodnjega ustvarjalnega potenciala mesta. Univerza največji poudarek namenja

"intermedialnosti" v obliki študijskih programov na področju medijskega dizajna, teorije medijev in stičišča kultur (Linz, 2018, str. 10). Študentje pridobijo znanje na področju urejanja slike in zvoka, grafičnega in komunikacijskega oblikovanja, ki poteka v sodelovanju s partnerji znotraj in zunaj univerze, kot je zgoraj omenjeni priznani festival Ars Electronica. Trenutno študira na univerzi 1420 študentov iz 66 različnih držav na 11 različnih dodiplomskih in 13 različnih podiplomskih programih, s čimer se učinkovito zasleduje CTR 4 (zagotavljanje kakovostne, cenovno sprejemljive in

s tehničnim ter strokovnim znanjem podkovanе izobrazbe) (Linz, 2018, str. 9).

Austin (ZDA)

CILJ 12: Zagotoviti trajnostne načine proizvodnje in porabe

Po svetu obstajajo številna mesta, katerih podjetja in oblasti nenehno iščejo nove rešitve za zmanjšanje človekovega vpliva na okolje in načine za spodbujanje trajnostnega razvoja. Kljub temu, še vedno obstaja velika količina materialnih odpadkov, ki jih z današnjo tehnologijo ni mogoče učinkovito reciklirati. V ameriškem mestu Austin poteka tekmovanje "(Re)Verse Pitch", kjer

se ponujajo ustvarjalne inženirske rešitve za globalne izzive, kot so preoblikovanje odpadkov v energijo oziroma v nekaj koristnega (LAB, 2019, str. 13). Na ta način lahko večja lokalna podjetja ponudijo manjšim podjetnikom stranske proizvode kot potencialne surovine za njihovo panogo. S pomočjo usposobljenih prostovoljnih mentorjev lahko podjetniki nato razvijejo poslovne koncepte za preoblikovanje teh odpadnih materialov in kot surovino za splošno družbeno korist. Tovrstna pobuda v Austinu spodbuja ustvarjalnost na različnih stopnjah – od prepoznavanja problemov, do zamišljanja rešitev in oblikovanja modela za sodelovanje v skupnih prizadevanjih za čisto okolje (prav tam). S tem se uresničuje tudi CTR 12 glede trajnostne proizvodnje preko zmanjševanja količine odpadkov, njihove reciklaže in ponovne uporabe.

Tel Aviv – Yafo (Izrael):

CILJ 8: Zgraditi vzdržljivo infrastrukturo, spodbujati vključujočo in trajnostno industrializacijo ter pospeševati inovacije

Izraelska visokotehnološka industrija je znana tako doma kot v tujini. Uspešna industrija služi kot gonilna sila za gospodarsko rast in pomaga pri umeščanju države kot bogatega vira znanja in človeškega kapitala (Tel Aviv Nonstop City, 2015, str. 2). Tehnološka podjetja so vse bolj integrirana v skoraj vsak vidik vsakdanjega življenja, zaradi česar je Tel Aviv postal eno vodilnih svetovnih središč za tehnologijo in inovacije. V visokotehnološki industriji v mestu posluje več kot 1500 visokotehnoloških podjetij, od česar je približno 1000 podjetij zagonskih podjetij/start-upov, kar pomeni, da so v zgodnjih fazah svojega tehnološkega razvoja, oziroma v fazi oblikovanja svoje prvotne zamisli ali pa v razvojni fazi izboljšanja svojih izdelkov (Tel Aviv Nonstop City, 2015, str. 3). Naraščajoča intenzivnost tehnološke dejavnosti v Tel Avivu, skupaj s povečanjem števila mladih in ustvarjalnih prebivalcev, je pustila velik pečat v mestu. Mesto je (Tel Aviv, 2018, str. 4):

- postalo odprt laboratorij idej in center za nove pobude v digitalnih in umetniških prizadevanjih;
- postalo središče velikih mednarodnih tehnoloških dogodkov in srečanj v zvezi s tehnologijo in kulturo;

- postalo središče za "startup" podjetja iz celega sveta.

Na ta način mesto uspešno sledi CTR 8 in CTR 9, saj spodbuja trajnostno gospodarsko rast skozi večjo produktivnost gospodarstva z diverzifikacijo in tehnološko prenovo ter inovacijami. Prav tako mesto gradi vzdržljivo infrastrukturo ter pospešuje inovacije, krepi znanstvene raziskave in izboljšave tehnoloških zmogljivosti industrijskih panog v mestu in državi.

4. 6. 3. 3. Vključevanje ranljivih skupin

Chengsha (Kitajska): Obrtniki v podeželskih območjih

Pobuda "New Channel", ki jo je začelo mesto Changsha, podpira zaposlovanje in razvoj veščin lokalnih skupnosti v okoliških podeželskih območjih in uvaja digitalne tehnologije v vrednostno verigo rokodelskih izdelkov vse od njihovega ustvarjanja pa do končne prodaje (LAB, 2019, str. 8). V partnerstvu s Šolo za oblikovanje Univerze v Hunanu imajo študentje priložnost sodelovati z lokalnimi obrtniki pri načrtovanju in zbiranju idej in preoblikovanju umetniškega dela v regiji. Ta pobuda omogoča lokalnim prebivalcem, ki nimajo dostopa do novih tehnologij in organiziranega dostopa do trga, da spodbujajo duh inovativnosti in podjetništva ter navdihuje študente, da sodelujejo pri podpori za socialno blaginjo lokalne

skupnosti. Doslej je ta program izboljšal življenjski standard obrtnikov in okrepil okoljsko trajnost skozi zelene alternativne proizvodne vzorce (prav tam). Mesto se uspešno bori za uresničevanje CTR 10 in CTR 17, torej zmanjševanja neenakosti skozi postopno povečanje rasti dohodka najrevnejšega prebivalstva in partnerstva za doseganje ciljev skozi spodbujanje učinkovitih javnih in javno-zasebnih partnerstev z namenom okrepiti zmogljivosti regij v razvoju.

York (Velika Britanija): Ustvarjalci v kulturnem sektorju (zlasti ženske in otroci)

Združenje medijskih umetnosti mesta York predstavlja popolnoma novi ceh in odraža hitro rast kreativne in kulturne industrije v mestu, s čimer zagotavlja nove poslovne in socialne mreže. Gre tudi za najbolj raznoliko, mladostno in spolno enakovredno združenje z več kot 200 člani (York, 2018, str. 4). Danes deluje kot osrednja točka za upravljanje odnosov z mrežo UCCN in ustvarja nove medijske pobude in dogodke mreženja. Ta projekt želi: (1) postaviti ustvarjalnost kot bistveno sestavino urbanega razvoja preko partnerstev, ki vključujejo javni in zasebni sektor; (2) krepiti ustvarjanje, proizvodnjo, distribucijo in uživanje kulturnih dobrin in storitev s spodbujanjem kreativnega gospodarstva; (3) izboljšati dostop do kulturnega življenja in uživanje kulturnih dobrin in storitev,

zlasti za marginalizirane ali ranljive skupine in posameznike, kot so ženske in otroci; (4) razvijati središča ustvarjalnosti in inovativnosti ter širiti priložnosti za ustvarjalce in strokovnjake v kulturnem sektorju (prav tam). Projekt prispeva k naslednjim CTR: kakovostno izobraževanje, dostojno delo in vzdržna gospodarska rast, trajnostna industrija, zmanjševanje neenakosti in trajnostna mesta ter naselja.

Sapporo (Japonska): Otroci

Gre za mesto, ki temelji na kulturi in ustvarjalnosti in je dom različnih objektov in mestnih javnih prostorov za trajnostni razvoj. Ti objekti se uporabljajo za projekte in dogodke s ciljem, da bi izboljšali lokalni dostop do kulturnih izkušenj, pa tudi za podporo ustvarjalcem in ustvarjalni industriji (Sapporo, 2017, str. 7). Eden izmed načinov izboljšanja dostopa do kulturnega življenja je podpora umetniškim in kulturnim dejavnostim otrok, pri čemer se izvaja več različnih programov, ki pomagajo otrokom doživeti umetnost in kulturo in ob tem razvijejo svojo ustvarjalnost in umetniško občutljivost (prav tam). Ti programi so:

- Zdravo! Muzej (od leta 2004): V okviru tega programa so učenci petega razreda v lokalnih osnovnih šolah gostje v umetnostnem parku Sapporo in spominskem kiparskem muzeju Hongo Shin, kjer se lahko spoznajo z umetnostjo in dobijo možnost, da se

vklučijo v ustvarjalne dejavnosti.

- Prvi koncert kitare (od leta 2004): V okviru tega programa se v koncertni dvorani Sapporo učenci 6. razreda osnovnih šol udeležijo orkestralnih predstav.
- Kokoro no Gekijo ("Gledališče srca" od leta 1979): V skladu s tem programom se učenci 6. razreda udeležijo glasbenih predstav.

4. 6. 3. 4. Povezava Medijskih umetnosti z ostalimi področji

York (Velika Britanija): Povezovanje s področjem filma

Mesto York poleg rednih aktivnosti na področju medijske umetnosti gosti tudi dva filmska festivala (Aesthetica Film Festival in Human Rights Film Festival), ki na enem mestu zbereta voditelje iz različnih industrij in disciplin z namenom, da govorijo o svoji obrti in ponudijo edinstven vpogled v produkcijo filmov, delovanje kamere in animacijo (York, 2018, str. 9). Predvajajo se štirje različni filmi (2 iz Združenega kraljestva in dva mednarodna), ki obravnavajo pravico do izobraževanja, svobodo pred diskriminacijo in pravico do poroke. Ob tem se britanski in mednarodni filmi potegujejo za nagrado najboljšega scenarija, najboljšega filma in nagrado občinstva.

Linz (Avstrija): Povezovanje s področjem glasbe

Zasebna univerza Antona Brucknera je ena izmed šestih avstrijskih univerz za glasbo in dramo, katere osnovna vloga je usposabljanje ustvarjalcev za nastopanje, poučevanje in akademsko raziskovanje s posebnim poudarkom na digitalni glasbi. V tesnem sodelovanju s Sonic Lab koncertno dvorano za računalniško glasbo želi olajšati raziskave in izvedbo elektroakustičnih kompozicij in produkcijo z visoko razvitimi nacionalnimi in mednarodnimi glasbenimi studii (Linz, 2018, str. 13).

- City of Gwangju. (2018). Creative City Gwangju Membership Monitoring Report. UNESCO. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/gwangju_mmr_2018.pdf
- City of Linz. (2018). Monitoring Report 2014 – 2018. UNESCO. Dostopno prek [https://www.linz.at/images/files/Unesco%20Report%20Linz%20\(mit%20Video\)_26_11_2018.pdf](https://www.linz.at/images/files/Unesco%20Report%20Linz%20(mit%20Video)_26_11_2018.pdf)
- City of Tel Aviv. (2018). Unesco Creative Cities Network Monitoring Report. UNESCO. Dostopno prek https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/tel_aviv_yafo_unesco_creative_cities_network_monitoring_report_compressed.pdf
- City of Sapporo (2017). UNESCO Creative Cities Network Monitoring Report. UNESCO. Dostopno prek https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/monitoring_reports/monitoring_report_sapporo_en_rev.pdf
- City of York. (2018). York UNESCO Membership Monitoring Report. UNESCO. https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/york_-_unesco_annual_report_compressed.pdf
- CTB. (b. d.). The Creative Cities Network. UNESCO. Dostopno prek http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/pdf/Creative_cities_brochure_en.pdf
- Krpan, Jurij. (b. d.). Culture.si – Kapelica Gallery. Dostopno prek https://www.culture.si/en/Kapelica_Gallery
- LAB. (2019). Voices of the City. UNESCO. Dostopno prek https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/16_pages_villes_creatives_uk_bd.pdf
- Ljubljana Times. (2017, 30. maj). Bienale medijske umetnosti: nagrada instalaciji, ki meri modrino neba nad Ljubljano. Dostopno prek <https://lj-times.com/bienale-medijske-umetnosti-nagrada-cyanometer/>
- Tel Aviv Nonstop City. (2015). Tel Aviv Startup City. Tel Aviv Nonstop City. Dostopno prek http://www.proyectomesoamerica.org:8081/phocadownloadpap/V_ForoOriginal/02/presentaciones_MASHAV/Tel%20Aviv%20Startup%20City%20extended%20edition_Final.pdf
- UNESCO. (b. d.-a). Creative Cities Network. Dostopno prek <https://en.unesco.org/creative-cities/home>
- UNESCO. (b. d. -b). Media Arts. Dostopno prek <https://en.unesco.org/creativity/cultural-domains/media-arts?page=2>

OBLIKOVANJE

Mesta oblikovanja

Bandung	+	Beijing	+	Bilbao	+	Brasilia	+
Budapest	+	Buenos Airesm	+	Cape Town	+	Curitiba	+
Dundee	+	Detroit	+	Dubai	+	Geelong	+
Graz	+	Helsinki	+	Istanbul	+	Kaunas	+
Kob	+	Kolding	+	Kortrijk	+	Mexico City	+
Montreal	+	Nagoya	+	Puebla	+	Saint-Étienne	+
Seoul	+	Shanghai	+	Shenzhen	+	Singapore	+
	+	Wuhan	+	Wuhan	+		+

Izmed vseh članic UNESCO mreže kreativnih mest, je 16,6% (30 mest) dejavnih na področju oblikovanja. Prvo mesto oblikovanja je postal Buenos Aires, s pridobitvijo designacije leta 2005. Leta 2017 so mesta oblikovanja postala – Brasilia, Cape Towna, Dubaj, Geelong, Istanbul, Kolding, Kortrijk, Mexico City in Wuhan (Cities of Design Network, 2017).

4. 7. 1. Zakaj poskusiti s prijavo?

Oblikovanje je svojo zgolj estetsko vlogo preseglo pred mnogimi leti in postalo strateški element v poslovnih inovacijskih in družbeno-razvojnih procesih. Države vedno več denarja namenjajo spodbujanju oblikovanja in krepitvi lastne podobe na mednarodni ravni. Oblikovanje in kakovost izdelkov sta pomembna tudi za lokalnega potrošnika in industrije, ki proces in oblikovalsko razmišljanje uporabljajo z namenom izboljšanja svojih storitev in poslovne uspešnosti. Mesta pa se vse bolj zavedajo, da oblikovanje igra pomembno vlogo tudi v izboljšanju produktivnosti in socialne kohezije (European urban knowledge network 2012).

Industrija kreativnega oblikovanja je namreč znatno pripomogla k obnovi mest, preoblikovanju industrij, skrbi in izboljšanju življenjskih razmer državljanov, mednarodnim izmenjavah in sodelovanju ter spodbujanju trajnostnega razvoja (Shanghai, 2017, str. 2). Oblikovanje vprašanja, ki se tičejo okolja, preprečevanja katastrof in kriminala ter izpostavlja tista povezana z blaginjo in izobraževanjem (Kobe, 2016, str. 2).

Pridobitev designacije mesto oblikovanja novim članicam mreže UCCN pomaga pri izmenjavi znanja, nudenju podpore in krepitvi skupnega trga. Olajša se povezovanje oblikovalcev, izdelkov, proizvajalcev in distributerjev. Slednje

omogoča izmenjavo idej, modelov in najboljših praks, kar je ključnega pomena za uporabo ustvarjalnosti kot vzvoda za razvoj mest in oblikovanje novih rešitev za reševanje skupnih izzivov (Unesco Design Platform, Unesco Creative Cities). V Sloveniji nimamo mesta z designacijo mesto oblikovanja. Kljub temu je razvoj na področju oblikovanja tudi v Sloveniji viden v številnih izobraževalnih možnostih na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje, Fakulteti za dizajn ter Naravoslovno-tehniški fakulteti. Prav tako so se razvili tudi alternativni kulturni centri kot so Rog in Metelkova, Muzeja za arhitekturo in oblikovanje ter številne razstavne možnosti in dogodki, ki so sicer večinoma skoncentrirani v prestolnici.

4. 7. 2. Kriteriji prijave specifični za področje oblikovanja

Mesto je lahko sprejeto v mrežo UCCN na podlagi vsebine, dosega in učinka predlaganega akcijskega načrta ter potencialnega doprinosa k splošni viziji in ciljem mreže kot tudi zavezanosti mandatu UNESCA in Agendi 2030 (UNESCO, 2019a).

Kriteriji, ki naj bi jih mesto oblikovanja izpolnjevalo so sledeči:

- ima uveljavljeno oblikovalsko industrijo;
- Kulturno okolje, ki ga spodbuja

oblikovanje na področjih arhitekture, mestnega načrtovanja, javnega prostora, spomenikov, transporta, informacijskih sistemov itd.

- Oblikovalske izobraževalne ustanove in oblikovalski raziskovalni centri
- Oblikovalci v praksi, ki lahko dokažejo kontinuirano dejavnost na lokalnem in nacionalnem nivoju
- Izkušnje v organizaciji sejmov, dogodkov in razstav posvečenim oblikovanju
- Priložnosti za lokalne oblikovalce in mestne načrtovalce, da izkoristijo prenosti lokalnih materialov in naravnih/mestnih pogojev
- Industrije, ki imajo oblikovanje za gonilo razvoja; npr. arhitektura, notranje oblikovanje, moda, tekstilije, mestno oblikovanje, nakit in modni dodatki, itd. (UNESCO, 2019b).

4. 7. 3. Primeri dobrih praks

4. 7. 3. 1. Nabor aktivnosti

4. 7. 3. 1. 1. Mesta oblikovanja

Skupna komunikacijska platforma vključuje informacije o oblikovalskih dogodkih, projektih in pobudah v vsakem

mestu. Ti so zajeti v skupnem koledarju mesečnih aktivnosti, ki vsebuje povezave na dogodke. Mesta so svoje veščine in znanja na področju oblikovanja razdelila na sedemnajst poglavij kot so konference, razstavnici prostori, razvoj mest, tedni oblikovanja, delavnice ter izmenjave, ki spodbujajo izmenjavo znanja znotraj podomrežja kreativnih mest ter služijo kot osnova za razvoj dobrih praks. Platforma hkrati omogoča enotno predstavitev mest oblikovanja ter olajšuje koordinacijo in načrtovanje dogodkov ter tako zagotavlja večjo medsebojno povezanost. Platforma prav tako objavlja novice oz. aktualna dogajanja iz posameznih mest. Na zavihku projekti pa so zbrana pravila, ki jih morajo mesta upoštevati pri prijavljanju na javne pobude ter študije primerov, ki so smatrane kot uspešne (Cities of Design Network, 2019).

Puebla (Mexico):

Občina Puebla je v sodelovanju z različnimi akterji iz vlade, izobraževanja, industrije in civilne družbe izvedla socialno-gospodarsko-kulturni inovacijski projekt, katerega cilj je bilo spodbuditi ustvarjalno razmišljanje ter uporabiti oblikovanje kot strateško sredstvo participativnega urbanističnega načrtovanja. Slednje je bilo izpeljano z namenom pozicioniranja Pueble kot prestolnice inovacij in oblikovanja (PCID). PCID tako v procesih odločanja

deluje v smeri sodelovanja z več deležniki in pristopom na več ravneh (s sodelovanjem ljudi iz podjetij, akademskih krogov, civilne družbe in vlade). Sodelujoči iz navedenih krogov so bili namreč razdeljeni v štiri delovne skupine, kjer so razvili načrt za preučevanje sedanjega stanja in predstavili kratko-, srednje-in dolgoročne predloge šestindvajsetih projektov. S sodelovanjem so vse te skupine namreč lahko upoštevale medsebojne potrebe in mnenja (Matovič in dr., 2018).

Detroit (ZDA):

Ustvarjanje vodnika za oblikovanje
V pogovorih z lastniki podjetij v mestu je oblikovalsko jedro spoznalo, da bi lahko pomagalo pri izobraževanju lastnikov malih podjetij v procesu oblikovanja. Izobraževanje se zaradi spoznanja, da poznavanje prostora in okolja ni dovolj, dotika različnih ravni procesa, kot so trženje, znamčenje ter digitalno oblikovanje. Oblikovanje priročnika, ki služi kot poslovno-praktični vir je potekalo v sodelovanju z majhnimi podjetji, tako da so zagotovili razumljivost in poistovetenje z jezikom ter izzivi, s katerimi se ta soočajo. Uporabili so študije primer, ki so ilustrirale zaključke in omogočile uvid v bodoče situacije (Detroit, 2019, str. 21).

4. 7. 3. 2. Naslavljanje ciljev trajnostnega razvoja

Bologna (Italija):

CTR 4: Vsem enakopravno zagotoviti kakovostno izobrazbo ter spodbujati možnosti vseživljenjskega učenja za vsakogar

IncrediBOL! (kratica za „Bologna's Creative Innovation“) je pilotni projekt mesta Bologna, osredotočen na zagotavljanje podpore umetnikom, kulturnim in ustvarjalnim strokovnjakom v njihovih prvih letih delovanja. Deluje kot široka mreža javnih in zasebnih partnerstev, katerih cilj je podpirati mlade ustvarjalce v celotni regiji Emilia-Romagna. Med razpisom partnerji v mreži izberejo najboljše ustvarjalne projekte v njihovi začetni fazi in jim pomagajo z razvojem prilagojenega načrta. IncrediBOL-ov pristop k javnemu sektorju je horizontalen, neformalen, prožen ter manj odvisen od visokih proračunov (Bologna 2016, str. 7). Izbranim projektom nudijo razvoj podjetniških spretnosti, brezplačna svetovanja, prostore, storitve ter majhne donacije, kar sovпада s podciljem 4.3, ki si med drugim prizadevata za večjo zaposljivost mladih na podlagi nudenja cenovno dostopnega in kakovostnega izobraževanja in 4.4, saj zagotavlja, da so mladi opremljeni z ustreznimi veščinami za iskanje zaposlitve in razvijanje podjetniških sposobnosti.

Helsinki (Finska):

CTR 8: Spodbujati trajnostno, vključujočo in vzdržno gospodarsko rast, polno in produktivno zaposlenost ter dostojno delo za vse

CTR 17: Večstranska partnerstva

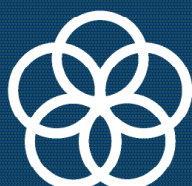
Helsinki je razumevanje pomena oblikovanja v mestu razvijalo skozi aktivno vključevanje oblikovanja in strokovnjakov s tega področja v razvoj mesta. Najeli so tri mestne oblikovalce, ki so ponudili svoje izkušnje ter ustvarjalne sposobnosti za reševanje problemov mesta ter začasno zaposlili oblikovalsko agentko, ki je v tem duhu izvedla srečanja z zaposlenimi.

Prav tako so omogočili možnost

**8 DOSTOJNO DELO IN
GOSPODARSKA
RAST**

**17 PARTNERSTVA ZA
DOSEGANJE CILJEV**

poldnevnega posvetovanja mestnih uradov ter naslavljanje načina vključitve oblikovanja v javne službe. V dveletnem obdobju je bilo na ta način realiziranih več kot 50 projektov, medtem ko je mreža oblikovalskih agentov zrasla na 500 oseb. Z inovativnostjo in vključujočim pristopom so tako uspešno zagotovili nova delovna mesta, ki posledično upoštevajo trajnostni pristop h gospodarski rasti. Dotični projekt

je bil izveden v povezavi z mesti Espoo, Kauniainen in Lahti (Matovič in dr., 2018), kjer so si v skladu s podciljem 17.6 ta izmenjala izkušnje in znanje.

Kobe (Japonska):

CTR 4: Vsem enakopravno zagotoviti kakovostno izobrazbo ter spodbujati možnosti vseživljenjskega učenja za vsakogar

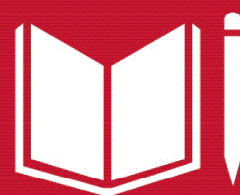
CTR 8: Spodbujati trajnostno, vključujočo in vzdržno gospodarsko rast, polno in produktivno zaposlenost ter dostojno delo za vse.

Oblikovalski in ustvarjalni center Kobe (KIITO) je bil zelo uspešen pri organizaciji CHIBIKKOB – izobraževalnih delavnic za otroke stare med deset in petnajst let. 225 otrok so razdelili v različna področja dela, npr. arhitekturo, oblikovanje in kuhanje. Ti so nato pod vodstvom strokovnjakov ustvarjali in nato svoje delo z izmišljeno valuto 'prodajali'

vrstnikom. S tem so bile zagotovljene možnosti za povečanje njihovega ustvarjalnega potenciala, saj so bile njihove ideje spoštovane in postavljene v ospredje.

Naučili so se kako pomembno je delati v ekipi z ljudmi različnih starosti in spolov

**4 KAKOVOSTNO
IZOBRAŽEVANJE**

in upoštevati različna mnenja ter finančno perspektivo. S tem si prizadevajo za vzgajanje mladih, ki bodo postali aktivni in ustvarjalni državljani mesta Kobe (Matovič in dr., 2018). Projekt skozi poskus višanja otroške ustvarjalnosti in storitvene naravnosti sovпада z 8. CTR, še posebej s podciljem 8.3, ki poudarja inovativnost in kreiranje dostojnih delovnih mest. Še bolj pa se navezuje na 4. CTR in podcilj 4.4., ker želi povečati aktivno vključenost mladih mesta Kobe in kakovost ter ustreznost njihove izobrazbe za potrebe prihodnosti.

Bilbao (Španija):

CTR17: Večstranska partnerstva.

Oblikovanje sveta za oblikovanje in ustvarjalnost v Bilbao – tj. javno-zasebnega organa, ki ga sestavlja več kot 150 članov iz različnih oblikovalskih sektorjev (arhitektura, industrijsko in notranje oblikovanje, nove tehnologije, moda, ipd.) je pripomoglo k izboljšanju dialoga med javnim in zasebnim sektorjem, kar sovпада s podciljem 17.7, ki poudarja pomen tovrstnega sodelovanja. S skupnimi močmi in skozi delo sta namreč uspešno spodbudila ustvarjalnost in razvoj oblikovalskega sektorja na občinski in pokrajinski ravni. Natančneje, v agencijah za gospodarski razvoj v Bilbao in Bizkajji sta bili imenovana ekipe osredotočeni izključno na delo ustvarjalnega sektorja. Gre torej za soodločanje pri vodenju novega gospodarskega modela preusmerjenega

v storitveno dejavnost, kjer kultura in kreativnost igrata ključno vlogo (Bilbao, 2018).

4.7.3.3. Vključevanje ranljivih skupin

Torino (Italija): Državljeni z oslabljenim dostopom do kulture

Torinski svetovalni odbor za oblikovanje je organiziral Mednarodni forum kulturne dostopnosti, kjer so kulturo želeli približati vsem državljanom z oslabljenim dostopom do le te. Organizirali so dneva odprtih vrat na katerih so strokovnjaki na nacionalni in mednarodni ravni razpravljali o ukrepih za spodbujanje sodelovanja in vključevanja, z željo, da bi kultura postala kolektivna dobrina (Torino, 2018). Nato so oblikovali strateški dokument s predvidenimi ukrepi. Gre predvsem za ranljivo skupino invalidnih ljudi, ki so pogosto marginalizirani pri vključenosti v družbeno, gospodarsko in politično življenje. Tovrstne pobude so zato nujne za zagotavljanje večje socialne kohezije in družbene enakosti. Naslavljajo namreč diskriminatorne prakse, zakone in politike ter spodbujajo ustrežnejšo zakonodajo in ukrepe.

Budimpešta (Madžarska): Starejši

Terminal oblikovanja in Državni center za ustvarjalne industrije sta organizirala HOLIS mednarodni univerzitetni tabor, kjer se je s sodelovanjem starejših državljanov in mladih strokovnjakov s pomočjo oblikovanja poskušalo poiskati dolgoročne rešitve za ohranjanje družbeno aktivne starejše generacije. Izvedeni so bili mentorski programi, projektni natečaji in projekti usposabljanja. Vsak projekt pa se je začel s terenskim delom (raziskave in intervjuji), čemur je sledila opredelitev posebne ciljne skupine (na primer delavcev 5 let pred upokojitvijo), opredelitev posebnega izziva (kako bi lahko starejšim olajšali povezavo z mlajšimi generacijami pred in po upokojitvi), opis projekta, poslovni načrt in prihodnji vidiki (Matovic in dr., 2018). Naslavljanje potisnjenosti starejših na rob družbe prav tako sovпада z 10. ciljem trajnostnega razvoja. Projekt je naslovil starejše, ki se v več primerih prikrajšani zadostnega rednega dohodka, dela in zdravstvenega varstva; hkrati pa jim upadajo telesne in duševne sposobnosti in tako postanejo odvisni od drugih (Sepulveda, 2010). Poskusil je zagotoviti njihovo vključenost v družbeno življenje ter s tem ohraniti njihovo dostojanstvo in občutek, da so cenjeni – s tem pa posledično povečati psihološko blagostanje populacije. Oblikovanje osredotočeno na ranljive skupine namreč nujno zahteva participativni pristop, ki je občutljiv na morebitno stigmatizacijo in

se zaveda njihovih izzivov pri vsakdanji udeležbi.

Šanghaj (Kitajska): Ranljive skupine, še posebej brezdomci

Šanghajski promocijski center mest oblikovanja je z namenom, da bi bolje izkoristili ustvarjalno moč oblikovanja za javno korist in zagotovili platformo z možnostjo predstavljanja odličnih ustvarjalcev, vzpostavil javno razstavo in tekmovanje v ustvarjanju na temo javne blaginje. Razstava tako vsako leto dobi prostor na oglaševalski platformi podzemne železnice, na kateri je skupno 140 svetlobnih skrinj. Tako ta prostor spremenijo v kraj javne distribucije dobrin in ustvarjalnega tekmovanja ter državljane osredotočijo na ranljive skupine in družbene probleme. Z izbiro kraja kot je podzemna železnica tako dvostransko zagotovijo, da je kultura dostopna čim širši populaciji – pogosto tudi tistim, ki nimajo strehe nad glavo; ostale pa tako opomnijo na solidarnost do sočloveka (Shanghai, 2016, str. 14).

4. 7. 3. 4. Povezava z ostalimi področji

Singapur (Singapur) Povezovanje s področjem ljudske umetnosti in obrtništva

Singapur uspešno spodbuja interdisciplinarne pristope z izvajanjem delavnic Nacionalnega oblikovalskega centra imenovane Navzkrižno ustvarjalno sodelovanje, ki združuje oblikovanje z

obrti in ljudsko umetnostjo in gastronomijo. Primer tega je t.i. Singapore Food Vision (vizija hrane Singapur), pobuda, ki predvideva prihodnost hrane, kjer so bile izvedene tudi delavnice oblikovalskega razmišljanja za sektor hrane in pijače (National Design Centre, 2015).

Uspešen primer povezovanje je tudi Festival filmskega oblikovanja, ki se je razširil tudi v mesta kot so Berlin, Taipei in Bangkok. Na festivalu potekajo javne projekcije filmov, posvečenih umetnosti, arhitekturi in oblikovanju (ibid.).

Singapurski nočni festival, ki ga predstavljata Narodni muzej Singapur in odbor za nacionalno dediščino, je nočni dogodek, ki vključuje meddisciplinarne razstave in predstave ter pozno nočni vstop v muzeje in druge prireditve, vključno z Nacionalnim oblikovalskim centrom (ibid.).

Šanghaj (Kitajska): Povezovanje s področjem ljudske umetnosti in obrtništva

Šanghaj razvija pobude, ki povezujejo oblikovanje in ljudsko umetnost, da bi prikazali pomen združevanja sodobnega oblikovanja in kulturne dediščine. Prav tako povezuje oblikovanje in literaturo, Chen Yuehua, namestnik generalnega direktorja za promocijo kulturne in ustvarjalne industrije Šanghaj je z delegacijo namreč odpotoval na obisk Prage – mesta literature, kjer sta si s tamkajšno ministrico izmenjala mnenja o ohranjanju dediščine, urbanističnega načrtovanja in

obnov ter razpravljala o sodelovanju med založništvom in grafičnim oblikovanjem (Shanghai, 2016).

Saint Etienne (Francija): Povezovanje z drugimi kreativnimi mesti

Od leta 2014 trajajoč vseevropski projekt, ki ga vodi Cité du design Saint-Étienne ukvarja s preizkušanjem dosega mest in raziskuje soustvarjanje znotraj njih. Partnerji projekta so s tem namenom v enajst evropskih mestih državljane spodbudili k premisleku o prostorih, v katerih živijo, delajo in preživljajo svoj prosti čas. S pomočjo pogovorov, med drugim tudi ljubljanskih meščanov, je bila izdana knjiga, ki se je dotaknila njihovih izkušenj s sodelovanjem in snovanjem gibanj. Vključuje analizo načinov ustvarjanje novih idej za ponovno snovanje mest, ki je namenjena politikom, oblikovalcem in aktivnim državljanom, ki si želijo preizkusiti nove načina ustvarjanja mest. Partnerji v Saint-Étiennu, Gradcu, Bilbao, Helsinkih in Londonu so sodelovali z državljani in v premalo izkoriščenih prostorih iskali rešitve za delo, zagotavljanje storitev, izobraževanje in komunikacijo. V Ljubljani, Beogradu, Cieszynu, Talinu, Bruslju in Milanu pa so v podobnem procesu prispevali k razvoju soseške z izboljšanjem kakovosti javnih prostorov (Saint Etienne, 2018).

- ¹: Schuster, Brigitte. (2007). The UNESCO Global Alliance's Creative Cities Network-The three UNESCO Cities of Design: Buenos Aires, Berlin, Montreal. Dostopno prek: <http://brigitteschuster.com/cities-of-design>
- ²: Cities of Design Network. (2017). Nine new Cities of Design. Dostopno prek: <https://www.designcities.net/showroom/9-new-cities-design/>
- ³: European urban knowledge network. (2012). Urban design. Dostopno prek: https://www.eukn.eu/fileadmin/Files/Presidencies/2012_Denmark/Topical_paper_Urban_Design.pdf
- ⁴: Shanghai. (2016). Monitoring report. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/monitoring_reports/shanghai_-uccn_membership_monitoring_report_-_fu_jian_1-compressed_1.pdf
- ⁵: Kobe. (2016). Monitoring report. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/monitoring_reports/KOBE_Membership_Monitoring_Report.pdf
- ⁶: UNESCO. (2019b). Why creativity? Why cities? Dostopno prek: <https://en.unesco.org/creative-cities/content/why-creativity-why-cities>
- ⁷: UNESCO. (2019a). Application Guide. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/2019-uccn-call_application-guide_en_1.pdf
- ⁸: Dostopno na: <https://www.designcities.net/city-competences/>
- ⁹: Matovic, Milica, Anartz Madariaga Hernani in Roberto San Salvador del Valle. (2018). Mapping creativity driven cities. Bilbao: University of Deusto.
- ¹⁰: Detroit. (2019). Monitoring report. Dostopno prek: https://designcore.org/wp-content/uploads/2019/04/DCD_COD-Monitoring-Report-2019_digital_LR- FINAL2.pdf?mc_cid=da815016d3&mc_eid=bde22e05be
- ¹¹: MZZ. Cilj 4. Dostopno prek: http://www.mzz.gov.si/si/zunanja_politika_in_mednarodno_pravo/mednarodno_razvojno_sodelovanje_in_humanitarna_pomoc/politike_mrs/cilji_trajnostnega_razvoja/cilj_4_vsem_enakopravno_zagotoviti_kakovostno_izobrazbo_ter_spodbujati_moznosti_vsezivljenjskega_ucenja_za_vsakogar/
- ¹²: Bologna. (2016). Monitoring report. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/monitoring_reports/BOLOGNA%20Monitoring%20Report%20Feb%202016.pdf
- ¹³: Natančneje podciljema 4.3; 3 Do leta 2030 vsem moškim in ženskam zagotoviti enakopraven dostop do cenovno sprejemljivega in kakovostnega poklicnega, tehničnega in visokošolskega, tudi univerzitetnega izobraževanja in 4.4; Do leta 2030 občutno povečati število mladih in odraslih z ustreznim, tudi tehničnim in strokovnim znanjem in spretnostmi za zaposlitev, dostojno delo in podjetništvo
- ¹⁴: MZZ. (2019). Cilj 8. Dostopno prek: http://www.mzz.gov.si/si/zunanja_politika_in_mednarodno_pravo/mednarodno_razvojno_sodelovanje_in_humanitarna_pomoc/politike_mrs/cilji_trajnostnega_razvoja/cilj_8_spodbujati_trajnostno_vkljucujoco_in_vzdrzno_

gospodarsko_rast_polno_in_produkтивно_zaposlenost_ter_dostojno_delo_za_vse/

¹⁵: natančneje 8.3, tj.; Spodbujati razvojno naravnane politike v podporo proizvodnih dejavnosti, ustvarjanja dostojnih delovnih mest, podjetništva, ustvarjalnosti in inovativnosti.

¹⁶: 17.16 Okrepiti globalno partnerstvo za trajnostni razvoj in ga dopolniti z večstranskimi partnerstvi, ki pridobivajo in izmenjavajo znanje, izkušnje, tehnologijo in finančna sredstva v podporo doseganju ciljev trajnostnega razvoja v vseh državah.

¹⁷: Vse o projektu je dostopno preko spletne publikacije: Designstoriesfromhelsinki.fi.ž

¹⁸: Oz. 8.b Do leta 2020 izoblikovati in uveljaviti svetovno strategijo za zaposlovanje mladih in izvajati svetovni pakt o zaposlovanju Mednarodne organizacije dela (MZZ, 2019).

¹⁹: 4.4 Do leta 2030 občutno povečati število mladih in odraslih z ustreznim, tudi tehničnim in strokovnim znanjem in spretnostmi za zaposlitev, dostojno delo in podjetništvo (MZZ, 2019).

²⁰: MZZ. (2019). Cilj 17. Dostopno prek: http://www.mzz.gov.si/si/zunanja_politika_in_mednarodno_pravo/mednarodno_razvojno_sodelovanje_in_humanitarna_pomoc/politike_mrs/cilji_trajnostnega_razvoja/cilj_17_okrepiti_nacine_in_sredstva_za_izvajanje_ciljev_ter_oziviti_globalno_partnerstvo_za_trajnostni_razvoj/

²¹: Natančneje; 17.17 Spodbujati in pospeševati učinkovita javna in javno-zasebna partnerstva ter partnerstva s civilno družbo.

²²: MZZ. Cilji trajnostnega razvoja. Dostopno prek: http://www.mzz.gov.si/si/zunanja_politika_in_mednarodno_pravo/mednarodno_razvojno_sodelovanje_in_humanitarna_pomoc/politike_mrs/cilji_trajnostnega_razvoja/cilj_10_zmanjsati_neenakosti_znotraj_drzav_in_med_drzavami/

²³: Vines, John & McNaney, Roisin & Clarke, Rachel & Lindsay, Stephen & McCarthy, John & Howard, Steve & Romero, Mario & Wallace, Jayne. (2013). Designing for- and with-vulnerable people. Dostopno prek: https://www.researchgate.net/publication/256686211_Designing_for-_and_with-_vulnerable_people/citation/download.

²⁴: Shanghai. (2016). Monitoring report. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/monitoring_reports/shanghai_-_uccn_membership_monitoring_report_-_fu_jian_1-compressed_1.pdf

²⁵: UNESCO. (2019). Singapore. Dostopno prek: <https://en.unesco.org/creative-cities/singapore>

²⁶: National Design Centre. (2015). Design: The Singapore Story, Part 3 of 6, A city lively with events, 365 days. Dostopno prek: <https://www.designsingapore.org/modules/design-news/design-the-singapore-story-part-3-of-6-a-city-lively-with-events-365-days>

VIRI

- Bologna. (2016). Monitoring report. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/monitoring_reports/BOLOGNA%20Monitoring%20Report%20Feb%202016.pdf
- Cities of Design Network. (2019). City competences. Dostopno prek: <https://www.designcities.net/>
- Detroit. (2019). Monitoring report. Dostopno prek: https://designcore.org/wp-content/uploads/2019/04/DCD_COD-Monitoring-Report-2019_digital_LR-FINAL2.pdf?mc_cid=da815016d3&mc_eid=bde22e05be
- European urban knowledge network. (2012). Urban design. Dostopno prek: https://www.eukn.eu/fileadmin/Files/Presidencies/2012_Denmark/Topical_paper_Urban_Design.pdf
- Kobe. (2016). Monitoring report. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/monitoring_reports/KOBE_Membership_Monitoring_Report.pdf
- Matovic, Milica, Anartz Madariaga Hernani in Roberto San Salvador del Valle. (2018). Mapping creativity driven cities. Bilbao: University of Deusto. Dostopno prek: file:///C:/Users/Iris/AppData/Local/Temp/Mapping_creativity_driven_cities_12_good.pdf
- Ministrstvo za zunanje zadeve. Cilji trajnostnega razvoja. Dostopno prek: http://www.mzz.gov.si/si/zunanja_politika_in_mednarodno_pravo/mednarodno_razvojno_sodelovanje_in_humanitarna_pomoc/politike_mrs/cilji_trajnostnega_razvoja/
- Ministrstvo za zunanje zadeve. Cilji trajnostnega razvoja. Dostopno prek: http://www.mzz.gov.si/si/zunanja_politika_in_mednarodno_pravo/mednarodno_razvojno_sodelovanje_in_humanitarna_pomoc/politike_mrs/cilji_trajnostnega_razvoja/cilj_10_zmanjsati_neenakosti_znotraj_drzav_in_med_drzavami/
- National Design Centre. (2015). Design: The Singapore Story, Part 3 of 6, A city lively with events, 365 days. Dostopno prek: <https://www.designsingapore.org/modules/design-news/design-the-singapore-story-part-3-of-6-a-city-lively-with-events-365-days>
- Saint-Etienne. (2018). Challenging the City Scale” final book of the European project Human Cities 2014–18. Dostopno prek: <http://humancities.eu/story/human-cities-2014-2018-final-book-challenging-the-city-scale/>
- Sepulveda, M. (2010). The question of human rights and extreme poverty. Report of the independent expert to the United Nations General Assembly, Human Rights Council, Fourteenth Session on 31 March 2010. Dostopno prek: https://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/14session/A.HRC.14.31_en.pdf

- Shanghai. (2016). Monitoring report. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/monitoring_reports/shanghai_-uccn_membership_monitoring_report_-_fu_jian_1-compressed_1.pdf
- Torino. (2018). Monitoring report 2014-2018. Available at: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/torino_monitoringreport_2014-2018_uccn_compressed.pdf
- UNESCO. (2019a). Application Guide. Dostopno prek: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/2019-uccn-call_application-guide_en_1.pdf
- UNESCO. (2019b). Why creativity? Why cities? Dostopno prek: <https://en.unesco.org/creative-cities/content/why-creativity-why-cities>
- UNESCO. Creative cities brochure. Dostopno prek: http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/pdf/Creative_cities_brochure_en.pdf
- Vines, John & McNaney, Roisin & Clarke, Rachel & Lindsay, Stephen & McCarthy, John & Howard, Steve & Romero, Mario & Wallace, Jayne. (2013). Designing for- and with- vulnerable people. Dostopno prek: https://www.researchgate.net/publication/256686211_Designing_for-_and_with-_vulnerable_people/citation/download.